

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของนายเจริญ หัตถกรรม ตุลาการรัฐธรรมนูญ

วันที่ ๒๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๒๐/๒๕๔๕

ระหว่าง	{	อัยการสูงสุด	ผู้ร้อง
		พรรคพัฒนาชาติไทย	ผู้ถูกร้อง

เรื่อง อัยการสูงสุดยื่นคำร้องขอให้มีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาชาติไทย

เรื่องพิจารณาที่ ๒๑/๒๕๔๕

ระหว่าง	{	อัยการสูงสุด	ผู้ร้อง
		พรรคแผ่นดินไทย	ผู้ถูกร้อง

เรื่อง อัยการสูงสุดยื่นคำร้องขอให้มีคำสั่งยุบพรรคแผ่นดินไทย

เรื่องพิจารณาที่ ๒๒/๒๕๔๕

ระหว่าง	{	อัยการสูงสุด	ผู้ร้อง
		พรรคไทยรักไทย	ผู้ถูกร้อง

เรื่อง อัยการสูงสุดยื่นคำร้องขอให้มีคำสั่งยุบพรรคไทยรักไทย

อัยการสูงสุดยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาชาติไทย พรรคแผ่นดินไทย และพรรคไทยรักไทย โดยกล่าวหาว่ากระทำการฝ่าฝืนตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ รวมสามคำร้อง ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญมีมติรับคำร้องทั้งสามไว้พิจารณาเมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๕ ต่อมา มีประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ ให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และศาลรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลง และเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ซึ่งมาตรา ๓๕ วรรคสี่ บัญญัติให้บรรดาพรรคใดหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญก่อนวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ ให้โอนมาอยู่ในอำนาจและความรับผิดชอบของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญพิจารณาเห็นว่าคำร้องทั้งสามมีข้อเท็จจริงเกี่ยวพันกันจึงมีคำสั่งให้รวมการพิจารณาเข้าด้วยกัน โดยให้เรียกอัยการสูงสุดทั้งสามคำร้องว่าผู้ร้อง และให้เรียกพรรคไทยรักไทยว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ พรรคพัฒนาชาติไทยว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ และพรรคแผ่นดินไทยว่า ผู้ถูกร้องที่ ๓

ผู้ร้องยื่นคำร้องและคำร้องเพิ่มเติมได้ความว่า เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ คณะกรรมการการเลือกตั้งออกประกาศลงวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๔๕ กำหนดวันรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ในวันที่ ๒ ถึงวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๕ และแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ในวันที่ ๔ ถึงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ ต่อมา นายจิณวรรณ์ บุญเกียรติ กับพวก มีหนังสือลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๕ ร้องเรียนต่อประธานกรรมการการเลือกตั้งคัดค้านประกาศรับรองรายชื่อ นายวิรัตน์ ศรีโชติ นายอำนาจ รอดช่วย และนายดิเรก หนูสาย ซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจังหวัดนครศรีธรรมราช เขตเลือกตั้งที่ ๕ ที่ ๘ และที่ ๙ ในนามพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เนื่องจากไม่มีชื่อในทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองที่เพิ่มขึ้นในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา (แบบ ท.พ.๖) และนายสุเทพ เทือกสุบรรณ เลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ ร้องเรียนต่อประธานกรรมการการเลือกตั้ง ตามหนังสือสำนักเลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ ที่ ปชป. ๔๕๐๐๔๔๕/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ ว่า มีการสมคบกันระหว่างผู้บริหารระดับสูงของผู้ถูกร้องที่ ๑ และเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้องที่ ๒ ร่วมกันปลอมเอกสารและแก้ไขทะเบียนสมาชิกในฐานข้อมูล

ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อส่งคนซึ่งไม่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมายลงสมัครรับเลือกตั้ง
ในเขตเลือกตั้งต่าง ๆ และตามหนังสือ ที่ ปชป. ๔๕๐๐๔๕๑/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕
ว่า พรรคประชาธิปัตย์ได้รับการร้องเรียนจากผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งสงสัยว่าจะตกเป็นเครื่องมือและถูกหลอก
ให้ทำผิดกฎหมาย และผู้รู้เห็นเหตุการณ์หลายคนรวมถึงเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมืองที่ร่วมสมคบกัน
ทำความผิด สรุปได้ว่า ผู้บริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ หลายคนแบ่งงานกันทำโดยอ้างสนับสนุนให้
พรรคการเมืองอื่นจัดหาผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ลงแข่งขันกับผู้สมัครพรรค
ผู้ถูกร้องที่ ๑ ในเขตเลือกตั้งที่พรรคฝ่ายค้านเคยลงสมัคร เพื่อไม่ให้เกิดปัญหากรณีผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้อง
ที่ ๑ ได้รับคะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละยี่สิบของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ทำให้หลายสิบเขตเลือกตั้ง
ได้ผู้สมัครที่มีคุณสมบัติโดยเฉพาะอายุสมาชิกพรรคไม่ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด อันเป็นพฤติกรรม
ที่เป็นปฏิปักษ์ต่อระบอบประชาธิปไตย ประธานกรรมการการเลือกตั้งจึงมีคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ที่ ๑๕๖/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ และที่ ๑๖๗/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๕
แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ซึ่งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง
ได้รายงานการสืบสวนสอบสวนต่อประธานกรรมการการเลือกตั้ง ตามบันทึกสำนักสืบสวนสอบสวน
และวินิจฉัย ๑ ฉบับ คำนวนที่สุด ที่ ลต ๐๒๐๑ (สสว.๑)/๔๒๓ ลงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๔๕ และ
ฉบับ คำนวนที่สุด ที่ ลต ๐๒๐๑ (สสว.๑)/๖๔๗ ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ทั้งได้รายงานผล
การประชุมคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ตามบันทึกสำนักสืบสวนสอบสวนและ
วินิจฉัย ๑ ฉบับ คำนวนที่สุด ที่ ลต ๐๒๐๑ (สสว.๑)/๗๕๖ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ต่อมา
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง
มีหนังสือส่งพยานหลักฐานให้ผู้ร้องเพื่อพิจารณาดำเนินการกับผู้ถูกร้องทั้งสาม ตามมาตรา ๖๗
แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยกล่าวหาว่า ผู้ถูกร้อง
ที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๑/๘๕๕๕ ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ และที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๑/๕๐๐๐
ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ ตามลำดับ และกล่าวหาว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๖๖ (๑)
และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ตามหนังสือ
ที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๑/๗๕๑๗ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๕ ซึ่งผู้ร้องได้แต่งตั้งคณะกรรมการ

ตรวจสอบข้อเท็จจริงรวมทั้งผู้ร้องได้พิจารณาพยานหลักฐานจากการสืบสวนสอบสวนของนายทะเบียนพรรคการเมือง กรรมการการเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่ในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง อนุกรรมการและบุคคลที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ปรากฏข้อเท็จจริงตามพยานหลักฐานสรุปได้ดังนี้

กรณีกล่าวหาพรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ สมคบกับพรรคพัฒนาชาติไทย ผู้ถูกร้องที่ ๒ แก๊วทะเบียนสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และว่าจ้างหรือให้เงินสนับสนุนผู้ถูกร้องที่ ๒ ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จากคำให้การของนายชวการ โตสวัสดิ์ สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ประกอบกับคำให้การของนายสุขสันต์ ชัยเทศ ผู้อำนวยการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นางสาวมณฑิราพร พิมพ์จันทร์ เลขานุการของนายสุขสันต์ นายอมรวิทย์ สุวรรณผา เจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และพยานอื่น ๆ ในสำนวน ให้การสอดคล้องกันว่า เมื่อปลายเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ นายชวการได้รับการติดต่อจากนายยุทธพงษ์ หรือพงศ์ศรี ศิวาโมกษ์ (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า นายยุทธพงษ์) ให้หาพรรคการเมืองลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งที่คาดว่าผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๑ จะได้คะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น เพื่อช่วยผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๑ หลีกเสียงไม่ต้องได้คะแนนเสียงถึงร้อยละยี่สิบ โดยจะมีค่าใช้จ่ายให้ผู้สมัครรายละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท นายชวการจึงโทรศัพท์ติดต่อให้นายสุขสันต์หาผู้สมัครรับเลือกตั้ง ต่อมาวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๕ นายยุทธพงษ์โทรศัพท์บอกนายชวการว่า พลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา ต้องการพบตัวนายชวการ ให้ไปที่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ นายชวการจึงไปพบนายยุทธพงษ์ที่ร้านอาหารตามสั่งหน้าทางเข้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อรอเวลาเข้าพบ พลเอก ธรรมรักษ์ และนายยุทธพงษ์แนะนำให้รู้จักนายทวิ สุวรรณพัฒน์ ซึ่งเป็นคนสนิทของ พลเอก ธรรมรักษ์ และนายธีรชัย หรือด้อย จุลพัฒน์ (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่านายธีรชัย) จากนั้น นายชวการ นายยุทธพงษ์ นายทวิ และนายธีรชัย ได้ขึ้นไปตึกที่ทำการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และนั่งรอในห้องประชุมประธานสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภาคอีสาน ซึ่งอยู่ข้างห้องทำงานของพลเอก ธรรมรักษ์ จนกระทั่งเวลาประมาณ ๒๐.๓๐ นาฬิกา พลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล ได้เข้ามาที่ห้องประชุมดังกล่าว และพูดคุยตกลงกันเกี่ยวกับการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และพรรคเล็กอีกสองพรรค โดยเน้นในพื้นที่ของพรรคฝ่ายค้าน ซึ่งพลเอก ธรรมรักษ์ ได้สอบถามกรณีผู้สมัครที่เป็นสมาชิกพรรคไม่ครบเก้าสิบวันจะทำอย่างไร นายชวการตอบว่าจะใช้วิธีที่เรียกว่าตัดต่อพันธุกรรม ซึ่งนายสุขสันต์เคยแจ้งวิธีการไว้ต่อนายชวการ โดยวิธีถอดชื่อและที่อยู่ของ

สมาชิกพรรคบางคนที่เป็สมาชิกพรรคครบเก้าสิบวันออกจากบัญชีรายชื่อสมาชิกพรรค แล้วนำชื่อผู้ที่พรรคจะส่งลงสมัครรับเลือกตั้งแต่ยังเป็นสมาชิกพรรคไม่ครบเก้าสิบวันใส่แทนที่ โดยใช้หมายเลขสมาชิกและวันสมัครสมาชิกพรรคเดิม และได้พูดคุยเรื่องค่าใช้จ่าย หลังจากนั้น นายชวการ นายยุทธพงษ์ นายทวี และนายธีรชัย กลับไปวางแผนที่โรงแรมกานต์มณี ห้องหมายเลข ๔๒๖ โดยมีนายสุขสันต์ และนายบุญทวีศักดิ์ อมรสินธุ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เข้าร่วมหารือในรายละเอียดการหาตัวผู้สมัครและค่าใช้จ่ายการเลือกตั้ง

วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลาประมาณ ๑๔ นาฬิกา นายชวการ นายทวี นายยุทธพงษ์ และนายธีรชัย ได้ไปปรับเงินจากพลเอก ชรรมรักษ์ ที่กระทรวงกลาโหม จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท และนายชวการนำเงินจำนวนดังกล่าวไปมอบให้นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ใช้เป็นค่าสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งรับสมัครเป็นวันสุดท้าย

ต่อมา ในวันที่ ๔ ถึงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๕ นายชวการ และนายสุขสันต์ ใช้โรงแรมกานต์มณี ห้องหมายเลข ๔๐๑ เป็นศูนย์ประสานงานเพื่อจัดหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยนายสุขสันต์เป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับเอกสารของผู้สมัคร และมีนางสาวมณฑิราพร หรือบัว พิมพ์จันทร์ เป็นผู้ช่วย

วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นำแผ่นซีดีที่บันทึกข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ มาให้นายสุขสันต์ และนางสาวมณฑิราพร แก้ไขเปลี่ยนแปลงสมาชิกพรรค โดยมีนายสาขันธ์ เจียมสวัสดิ์ และผู้หญิงที่มากับนายอำนาจ รอดช่วย เป็นผู้ช่วย โดยนายบุญทวีศักดิ์เป็นผู้สั่งการด้วยตนเองในทุกขั้นตอนว่าจะนำชื่อใครออกและจะนำชื่อใครเข้ามาแทนที่ ซึ่งได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในแผ่นซีดี จำนวน ๖๑ คน และในจำนวนนี้ส่งสมัครรับเลือกตั้งจำนวน ๒๑ คน โดยจัดทำกันที่โรงแรมกานต์มณี ห้องหมายเลข ๒๐๓ นายทวี สุวรรณพัฒน์ นำเงินมาให้สองครั้ง นับใส่ซอง ซองละ ๒๐,๐๐๐ บาท ได้จำนวน ๓๘ ซอง มอบให้ผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้ง จำนวน ๓๓ ซอง ที่เหลือแบ่งกัน หลังจากนั้นนายบุญทวีศักดิ์นำแผ่นซีดีที่แก้ไขข้อมูลดังกล่าวไปให้นายอมรวิทย์ สุวรรณผา เจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ ผู้มีหน้าที่บันทึกข้อมูลสมาชิกพรรคการเมืองของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อให้นำไปแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลในฐานข้อมูลของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งต่อมานายอมรวิทย์ ให้การรับว่าตนได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในฐานข้อมูลของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยนายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นำแผ่นซีดีมาให้พร้อมเงินจำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลา

ประมาณ ๒๑ นาฬิกา และนายอมรวิทย์ ได้นำไปแก้ไขเปลี่ยนแปลงในฐานข้อมูลของคณะกรรมการการเลือกตั้งในวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลาประมาณ ๘.๐๐ นาฬิกา ซึ่งนายอมรวิทย์ ได้มอบเงินจำนวนดังกล่าวไว้เป็นหลักฐานต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงด้วย

ในวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลาประมาณ ๑๑ นาฬิกา นายทิวินาเงินมาให้นายชวการที่โรงแรมกานต์มณี อีกจำนวน ๑๔๐,๐๐๐ บาท เพื่อให้ นายชวการ โอนไปให้นายสุขสันต์ เป็นค่าสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกจำนวน ๗ คน หลังจากวันนั้น มีผู้สมัครหลายคนส่งโทรสารใบเสร็จรับเงิน และหนังสือรับรองการลงสมัครรับเลือกตั้งมาให้ นายสุขสันต์ เพื่อส่งต่อให้นายชวการนำไปรับเงินจาก พลเอก ชรรมภ์ ตามที่ตกลงกันไว้ โดยในวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๔๕ นายชวการส่งเอกสารดังกล่าวให้นายทิวินา และติดต่อ นายยุทธพงษ์ เพื่อทวงถามเงินที่จะให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง แต่ปรากฏว่าไม่ได้รับเงินตามจำนวนที่ตกลงไว้ ในวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๕ นายชวการ และนายสุขสันต์ เห็นว่า ถูกหักหลังจึงไปพบนายสุเทพ เทือกสุบรรณ เปิดเผยข้อเท็จจริงดังกล่าว

ส่วนกรณีผู้ถูกร้องที่ ๑ จ้างหรือให้เงินสนับสนุนพรรคแผ่นดินไทย ผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จากคำให้การของนางฐิติมา ภาวะดี ประกอบคำให้การของ พันตำรวจตรี สุขุม พันธุ์เพ็ง นายอุทัย นามวงศ์ นายบุญชู ชื่นสุวรรณ นายแผ่นดิน ปะสู นางสาวชนมณี กล้าณรงค์ และนางสาวอุทัยวรรณ แหวนทอง ต่างให้การสอดคล้องกัน โดยปรากฏข้อเท็จจริงว่า เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ นายบุญชู บารมีภณ หรือบุญอุทธิพล ชินราช (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่านายบุญชู บารมีภณ) หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ไปร่วมประชุมหัวหน้าพรรคการเมืองที่รัฐสภา เมื่อกลับมาได้เล่าให้นางฐิติมาฟังว่า พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร รักษาการนายกรัฐมนตรีและหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จะช่วยค่าใช้จ่ายการลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้แก่พรรคเล็กทุกพรรค ประมาณ ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยดูจากยอดจำนวนการส่งผู้สมัครมากน้อยเป็นสำคัญ ในวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๕ ผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ๕ คน โดยนายบุญชู บารมีภณให้นางฐิติมาออกเงินสำรองค่าสมัคร จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท ไปก่อน ต่อมาวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๕ นายไพฑูรย์ วงศ์วานิช นำผู้จะสมัครรับเลือกตั้งในเขตจังหวัดภาคใต้ มาประชุมหารือที่ศูนย์อำนวยการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ โดยนายไพฑูรย์ได้ติดต่อทางโทรศัพท์ไปยัง พลเอก ชรรมภ์ และ พลเอก ไตรรงค์ อินทรทัต หัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการประจำรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม มาร่วมประชุมแทน พลเอก ชรรมภ์ จนถึงเวลา ๒๑ นาฬิกา สรุปยอดค่าใช้จ่าย

ของผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตจังหวัดภาคใต้ คนละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท แบ่งจ่ายเป็น ๒ งวด งวดแรกจ่ายในวันสมัครคนละ ๕๐,๐๐๐ บาท โดยหักให้ค่านายหน้าคนละ ๑๐,๐๐๐ บาท ส่วนที่เหลือจ่ายให้เมื่อสมัครเสร็จสิ้นแล้ว และพลเอก ไตรรงค์ บอกว่าจะมีคนนำเงินมาให้ ต่อมาเวลาประมาณ ๒๒ นาฬิกา พลโท ผดุงศักดิ์ กลั่นเสนาะ ผู้ช่วยหัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการประจำรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ได้นำเงินมาใช้จ่ายการสมัครรับเลือกตั้งในเขตจังหวัดภาคใต้ จำนวน ๑,๔๕๐,๐๐๐ บาท มามอบให้นางรัฐติมาที่ศูนย์อำนวยการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ โดยนางรัฐติมาหักค่านายหน้าออกจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท

วันที่ ๕ ถึงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๘ ผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตจังหวัดภาคใต้ได้นำหลักฐานมากรอกใบสมัครและรับหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคของหัวหน้าพรรค โดยนางรัฐติมา จ่ายเงินให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ได้แก่ นายปรามิทธิ์ ตั้งพยากรณ์ จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท นายนิยม เพ็ญพรหม จำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท นายจารึก เทวฤทธิ จำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท นายสิริภพ เหล่าลาภะ จำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท นายไพฑูรย์ วงศ์วานิช จำนวน ๗๐,๐๐๐ บาท นายแฟนดี ประสู จำนวน ๗๐,๐๐๐ บาท นายบุญชู ชื่นสุวรรณ จำนวน ๖๐,๐๐๐ บาท นายอุทัย นามวงศ์ จำนวน ๑๕,๐๐๐ บาท นางสาวชนมณี กล้าณรงค์ จำนวน ๑๕,๐๐๐ บาท และนางสาวอุทัยวรรณ แหวนทอง จำนวน ๑๕,๐๐๐ บาท และในวันเดียวกันนี้ พลโท ผดุงศักดิ์ กลั่นเสนาะ นำเงินมาให้อีกจำนวน ๑,๗๐๐,๐๐๐ บาท สำหรับผู้สมัครภาคใต้ที่เพิ่มอีก ๑๗ คน นางรัฐติมาได้มอบสำเนาใบรับเงินให้ไว้เป็นหลักฐานต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงด้วย ซึ่งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่งผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั้งหมดจำนวน ๑๒๑ คน

วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๘ พลโท ผดุงศักดิ์ กลั่นเสนาะ นำเงินมามอบให้นางรัฐติมาที่ปั้มน้ำมันบางจากบริเวณลานจอดรถสถานีรถไฟสามเสนอีกครั้งที่ ๓ จำนวน ๕๒๕,๐๐๐ บาท และตกลงว่าส่วนที่เหลืออีก ๕๐๐,๐๐๐ บาท จะนำมาให้นางรัฐติมาในภายหลัง ซึ่งต่อมาไม่ปรากฏว่านางรัฐติมาได้รับเงินตามที่ตกลงดังกล่าว รวมเงินที่นางรัฐติมาได้รับจากพลโท ผดุงศักดิ์ จำนวน ๓ ครั้ง เป็นเงินทั้งสิ้น ๓,๖๗๕,๐๐๐ บาท ต่อมาในวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๘ เวลาประมาณ ๑๓.๓๐ นาฬิกา มีบุคคลซึ่งนางรัฐติมาเรียกว่า เศรษฐาติ ฯ ใช้โทรศัพท์หมายเลข ๐๘-๔๓๒๗๖๖๖ โทรมาที่เครื่องรับโทรศัพท์เคลื่อนที่ของนางรัฐติมา หมายเลข ๐๔-๑๓๗๖๖๘๘ โดยถามว่าต้องการเงินอีกจำนวนเท่าใด

นางฐิติมาแจ้งว่าต้องการอีกประมาณ ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่ปรากฏว่านางฐิติมาได้รับเงินจำนวนดังกล่าว

ผู้ร้องเห็นว่า การกระทำของพลเอก ชรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา และนายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล ซึ่งเป็นกรรมการบริหารระดับสูงของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และในฐานะตัวแทนของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำการเพื่อประโยชน์ของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยร่วมกันให้เงินสนับสนุนแก่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตลงแข่งขันกับผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อหลีกเลี่ยงการที่จะต้องมีการมีคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่ถึงร้อยละยี่สิบของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้นตามมาตรา ๙๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ และได้ร่วมกันสนับสนุนให้มีการติดต่อเปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่เป็นสมาชิกไม่ครบเก้าสิบวันให้ครบเก้าสิบวัน อันเป็นการช่วยเหลือและสนับสนุนให้มีการปลอมเอกสาร เป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และเป็นการกระทำอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรือขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนตามมาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ส่วนพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นายบุญทวีศักดิ์ อมรสินธุ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นผู้แทนของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ร่วมกับกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในฐานข้อมูลนายทะเบียนพรรคการเมืองของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และออกหนังสือรับรองของหัวหน้าพรรคการเมือง อันเป็นเท็จ และส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่ถึงเก้าสิบวัน จึงเป็นการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ และเป็นการกระทำอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรือขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนตามมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

สำหรับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ การกระทำของนายบุญญาบารมีภณ ชินราช หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นผู้แทนของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ และนางฐิติมา ภาวะดี ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อลำดับที่ ๒ รับเงินสนับสนุนจากพลเอก ไตรรงค์ อินทรทัต หัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการประจำรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และพลโท ผดุงศักดิ์ กลั่นเสนาะ ผู้ช่วยหัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการประจำรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ซึ่งเป็นนายทหารผู้ได้บังคับบัญชาของพลเอก ธรรมรักษ์ ผู้บริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อนำมาใช้จ่ายในการจัดตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อช่วยผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ หลีกเลี่ยงที่จะไม่ต้องได้คะแนนเสียงร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในบางเขตเลือกตั้ง และนายบุญญาบารมีภณ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ และนางฐิติมา ได้ร่วมกันจัดทำรายงานการประชุมเพื่อรับสมัครและออกหนังสือรับรองสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ประเภทกิตติมศักดิ์อันเป็นความเท็จ เพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบหนังสือรับรองคุณสมบัติเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ติดต่อกันเกินกว่าเก้าสิบวัน เพื่อช่วยผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ หลีกเลี่ยงที่จะไม่ต้องได้คะแนนเสียงร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิในเขตเลือกตั้งนั้น ย่อมแสดงว่าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ และกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรือขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนตามมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ขอให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ กรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ มีกำหนดห้าปี นับแต่วันที่คำสั่งให้ยุบพรรคทั้งสามดังกล่าว

พรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งแจ้งแก้ข้อกล่าวหาและเพิ่มเติมคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า คณะตุลาการรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเรื่องของผู้ถูกร้องที่ ๑ เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และศาลรัฐธรรมนูญสิ้นสุดแล้ว ตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ อำนาจหน้าที่และภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญย่อมสิ้นสุดลงด้วย แม้ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๑๕ วรรคสี่ บัญญัติ

ให้โอนคดีที่ค้างพิจารณาในศาลรัฐธรรมนูญอยู่ในอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ก็ไม่มีผลทำให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีอำนาจการพิจารณาพิพากษาคดียุบพรรคการเมือง เนื่องจากอำนาจการพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าวเป็นอำนาจของศาลซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์มาโดยตลอด แต่คณะตุลาการรัฐธรรมนูญไม่ใช่ศาลและไม่ใช่องค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการที่ดำเนินการในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ การที่มาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวกำหนดให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีและใช้อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งให้โอนอรรถคดีของศาลรัฐธรรมนูญมาอยู่ในอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ จึงขัดต่อหลักนิติรัฐ และขัดต่อประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามมาตรา ๓ ประกอบกับมาตรา ๓๘ ของรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว

เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สิ้นสุดลงโดยการยึดอำนาจตามประกาศ คปค. ฉบับที่ ๓ ส่งผลให้บรรดากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญทุกฉบับสิ้นสุดลงไปด้วยพร้อมกับรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๔ รวมทั้งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ การกระทำที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถูกกล่าวหาและนำมาร้องขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นการกระทำที่อาศัยเหตุอันเกิดจากการกระทำตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงไม่มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่ผู้ร้องจะอ้างเพื่อขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้อีก เหตุแห่งการยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ย่อมสิ้นสุดไปด้วย แม้ต่อมาจะมีประกาศ คปค. ฉบับที่ ๑๕ ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มีผลใช้บังคับต่อไป แต่เพียงประกาศเมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๔ เพื่อให้พรรคการเมืองยังคงสภาพอยู่ต่อไปเท่านั้น และแม้ต่อมา คปค. จะออกประกาศ ฉบับที่ ๒๗ ว่า การยกเลิกรัฐธรรมนูญให้กระทบกระเทือนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยให้ใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก ก็มีผลใช้บังคับใหม่เริ่มตั้งแต่วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔ อันเป็น

วันประกาศเป็นต้นไป จะใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นฐานดำเนินคดีซึ่งมูลคดีเกิดขึ้นก่อนวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ ไม่ได้

ส่วนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งถูกยกเลิกไปตั้งแต่วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ ก็ไม่มีกฎหมายใด กำหนดให้ใช้บังคับต่อไป การกระทำที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถูกกล่าวหาในส่วนซึ่งเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ย่อมไม่เป็นความผิดต่อไป

นอกจากนั้น การยุบพรรคการเมืองเป็นการจำกัดเสรีภาพของบุคคลในการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๗ รับรองไว้ จึงกระทำมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ บัญญัติเหตุที่จะยุบพรรคการเมืองไว้เพียง มาตราเดียวเท่านั้น คือ มาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง ที่กำหนดว่า บุคคลจะใช้สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ เพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญมิได้ ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ บัญญัติเหตุที่จะยุบพรรคการเมืองไว้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เฉพาะมาตรา ๖๖ (๑) เท่านั้น ส่วนมาตรา ๖๖ (๒) (๓) และ (๔) บัญญัติเพิ่มเหตุที่จะยุบพรรคการเมืองไว้ นอกเหนือไปจากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ จึงเป็นบทบัญญัติเกินกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ทั้งเป็นการบัญญัติที่เกินจำเป็น และกระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของเสรีภาพของบุคคลในการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง จึงเป็นบทบัญญัติที่ไม่ชอบด้วยมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ นอกจากนั้น การตรากฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพจะต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ที่ให้อำนาจตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่มาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นกฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพในการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองตาม มาตรา ๔๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ รับรองไว้ ไม่ได้ระบุ บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายมาจำกัดสิทธิเสรีภาพดังกล่าว จึงไม่เป็นไป

ตามมาตรา ๒๕ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ดังนั้น มาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๗ มาตรา ๖๓ และมาตรา ๒๕ และใช้บังคับมิได้ตามมาตรา ๖

สำหรับการกระทำที่กล่าวหาผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามคำร้อง ไม่ใช่การกระทำที่เป็นความผิด ตามมาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เพราะการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข หมายถึงกระทำการเพื่อให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุขสิ้นสุดลง และการให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางแห่ง รัฐธรรมนูญ หมายถึงการได้มาซึ่งอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ คือ การปฏิวัติ รัฐประหาร หรือยึดอำนาจการปกครองประเทศโดยใช้กำลัง ซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ใน รัฐธรรมนูญ ส่วนการกระทำอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงตามมาตรา ๖๖ (๓) เป็นการกระทำอันเป็น ความผิดทำนองเดียวกันกับบทบัญญัติภาค ๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับ ความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร และการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี ของประชาชนตามมาตรา ๖๖ (๓) ต้องเป็นการกระทำผิดที่รุนแรง การกระทำเพียงการฝ่าฝืนกฎหมาย เลือกลงแม้จะถือว่าเป็นความผิดกฎหมายอาญา ก็ไม่เคยปรากฏหรือเคยมีคำพิพากษาว่าการกระทำ เช่นนั้นเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือกระทำการอันเป็นการขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน โดยเหตุนี้มาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้กำหนดกลไกเพื่อยับยั้งความเสียหายอันเกิดจากการกระทำของ หัวหน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และกรรมการบริหารพรรคที่ก่อให้เกิด ความเสียหายแก่พรรคไว้ชัดเจน แสดงให้เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้กำหนดความร้ายแรงของการกระทำของพรรคการเมือง ผู้บริหารพรรคการเมือง ไว้เป็นลำดับ เพื่อป้องกันมิให้ยกเหตุการณ์กระทำผิดเล็กน้อยขึ้นอ้างเพื่อขอให้ยุบพรรคการเมือง เพราะหากพรรคการเมืองถูกยุบโดยง่ายเนื่องจากการกระทำของผู้บริหารพรรคบางคนย่อมมีผลกระทบ อย่างมากต่อสมาชิกพรรคการเมืองผู้ซึ่งไม่มีส่วนรู้เห็นเกี่ยวข้อง

ส่วนกรณีที่พรรคการเมืองใช้สิทธิและเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๖๓ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ผู้ร้องไม่มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองที่กระทำการดังกล่าว มีอำนาจเพียงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าว ต่อเมื่อศาลรัฐธรรมนูญสั่งการให้พรรคการเมืองใดเลิกกระทำการตามวรรคสองแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญจึงอาจสั่งยุบพรรคการเมือง ตามมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ แต่มาตรา ๖๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กลับบัญญัติให้ผู้ร้อง มีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองได้ทันที ซึ่งไม่เป็นไปตามมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บทบัญญัติมาตรา ๖๓ แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงขัดหรือแย้งต่อมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

อีกทั้งประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข ฉบับที่ ๒๗ ได้เพิ่มบทลงโทษให้เพิกถอนสิทธิการเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมือง ที่ศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอื่นที่ทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคมีกำหนด ๕ ปี นับแต่ วันที่มีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง เป็นการเพิ่มบทกำหนดโทษนอกเหนือจากมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ และตรากฎหมายเพิ่มเติมย้อนหลังเป็นผลร้าย แก่กรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ขัดต่อหลักนิติรัฐ เลือกปฏิบัติไม่เป็นธรรม ขัดหลักสากลทางอาญา ไม่เป็นไปตามประเพณีการปกครองระบอบประชาธิปไตย และเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกร้อง ที่ ๑ ในการใช้สิทธิทางการเมืองที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ซึ่งประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ เพิ่งประกาศเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๕ จึงไม่มีผลย้อนหลังไปใช้กับการร้องขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่มูลเหตุเกิดขึ้นก่อนวันออก ประกาศดังกล่าว และแม้ว่าการให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งจะมีโทษทางอาญา แต่สิทธิเลือกตั้งเป็นสิทธิ เสรีภาพที่ชนชาวไทยได้รับการคุ้มครองตามประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข และมาตรา ๓ ของรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว ก็ยังให้การคุ้มครองอยู่ การเพิกถอนสิทธิ เลือกตั้งจึงเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลในการใช้สิทธิทางการเมืองซึ่งเป็นโทษทางการเมืองและ

มีความร้ายแรงกว่าโทษอาญาบางประเภท นอกจากนั้น ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ อ่างการยุบพรรคการเมืองเฉพาะ “การกระทำต้องห้าม” ต่างจากเหตุยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่เป็นเรื่อง “การกระทำการ” ซึ่งการกระทำที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถูกกล่าวหาตามคำร้องไม่ได้เป็น “การกระทำต้องห้าม” จึงไม่อาจนำประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ มาใช้กับผู้ถูกร้องที่ ๑

นอกจากนี้ การดำเนินการสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนของนายสุเทพ คณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงไม่เคยแจ้งให้พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือแม่พลเอก ชรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา หรือนายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล ไปชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงพยานหลักฐานตามข้อ ๔๐ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งออกตามความในมาตรา ๑๐ (๖) (๗) และมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนเสนอเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งข้อกล่าวหาและเรียกผู้ถูกร้องเรียนมาแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาพร้อมทั้งแจ้งสิทธิที่จะพึงมีตามกฎหมายให้ผู้ถูกร้องเรียนทราบโดยต้องทำเป็นหนังสือ แต่ประธานอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนรับฟังเฉพาะพยานหลักฐานที่พรรคประชาธิปัตย์จัดทำฝ่ายเดียว และประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ไม่ได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องที่ ๑ มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงพยานหลักฐานรวมทั้งให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ ก่อนสรุปว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำการตามข้อกล่าวหาหรือไม่ ทั้งที่ประธานคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเสนอไว้อย่างชัดเจน จึงเป็นการสอบสวนไม่ชอบด้วยกฎหมาย กรณีที่พลเอก ชรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ไปให้ถ้อยคำนั้น เนื่องจากได้รับเชิญไปให้ถ้อยคำในฐานะพยาน ไม่ใช่ในฐานะผู้แทนพรรค จึงถือไม่ได้ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ ส่วนที่พันตำรวจโท ทักษิณ ให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนปฏิเสธว่าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่เกี่ยวข้องกับกรณีดังกล่าว เป็นเพียงการให้สัมภาษณ์โดยยังไม่ทราบข้อกล่าวหาที่แท้จริง และการให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนถือไม่ได้ว่าเป็นการให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว นอกจากนั้น นายทะเบียนพรรคการเมืองซึ่งเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ ก็ไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๑๐ (๖) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และมาตรา ๑๔๕ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ กล่าวคือ อำนาจหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่กล่าวมา เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งต้องทำคำวินิจฉัยเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่พิจารณาวินิจฉัยทุกคน แต่ไม่ปรากฏว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีการวินิจฉัยชี้ขาดข้อกล่าวหาต่อผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองและในฐานะประธานกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการร้องขอให้ผู้ร้องยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยปราศจากมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงเป็นการดำเนินการโดยพลการของนายทะเบียนพรรคการเมือง ทั้งที่อ้างผลจากมติคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงที่ได้รับแต่งตั้งจากประธานกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ แม้มาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จะใช้คำว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียน” แต่ที่จะปรากฏต่อนายทะเบียนได้ก็ต่อเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องมีมติว่าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ มีความผิดตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวเสียก่อน มิใช่เป็นการให้อำนาจแก่นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาวินิจฉัยได้เอง เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองมิได้ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้ถูกต้องครบถ้วน จึงไม่มีอำนาจส่งเรื่องให้ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ร้องก็ไม่มีอำนาจดำเนินการตามมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

สำหรับการกระทำของพลเอก ชรรณภักดิ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ตามคำร้อง ไม่ได้เป็นประโยชน์ต่อพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และไม่ใชการกระทำของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพราะไม่ได้เป็นการกระทำของหัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคที่หัวหน้าพรรคมอบหมายเป็นหนังสือ และไม่ได้มีมติของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ใ้บุคคลทั้งสองกระทำการตามคำร้อง แม้บุคคลทั้งสองเป็น

กรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ แต่ไม่ได้รับผิดชอบจัดการด้านการเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงไม่ต้องรับผิดชอบตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว และไม่อาจใช้เป็นเหตุสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้

อีกทั้ง การร้องเรียนของนายสุเทพ เทือกสุบรรณ ไม่ขอบังคับกฎหมาย เนื่องจากพรรคประชาธิปัตย์ ไม่ได้ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ และนายสุเทพไม่มีส่วนรู้เห็นการกระทำดังกล่าว จึงไม่เป็นผู้เสียหาย ตามข้อ ๓ ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน สอบสวน และการวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๔๒ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่มีอำนาจสืบสวนสอบสวนเรื่องนี้

อย่างไรก็ตามมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ไม่ได้บังคับไว้โดยเด็ดขาดให้สั่งยุบพรรคการเมืองทันทีทุกกรณี และมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ก็บัญญัติไว้ในทำนองเดียวกัน ประกอบกับเมื่อพิจารณาบทบัญญัติในมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ได้กำหนดความรุนแรงตามลักษณะของการกระทำไว้ในหลายระดับ แสดงให้เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจใช้ดุลพินิจว่าควรสั่งยุบพรรคการเมืองหรือไม่ยุบก็ได้ การสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จะมีผลกระทบโดยตรงต่อสมาชิกพรรคที่มีมากถึง ๑๔,๓๕๔,๔๐๔ คน ซึ่งไม่มีส่วนรู้เห็นเกี่ยวข้องตามข้อกล่าวหาในคำร้อง อีกทั้งบ้านเมืองจะเกิดความวุ่นวาย ต่างชาติจะขาดความเชื่อมั่นต่อระบบการเมืองไทย และส่งผลกระทบต่อการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ จึงไม่ควรยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑

นอกจากนั้น เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๕ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรค ทำให้กรรมการบริหารพรรคพ้นจากตำแหน่งตั้งคณะแล้ว และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคตามสำเนาหนังสือของนายทะเบียนพรรคการเมือง ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๕ การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงสมบูรณ์ในวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๕ ตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งยังไม่ได้เลือกกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ จึงไม่มีความจำเป็นต้องรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

ข้อเท็จจริงที่กล่าวหาตามคำร้องไม่อาจรับฟังได้ เนื่องจากมูลเหตุที่นายสุเทพร้องเรียนต่อ นายทะเบียนพรรคการเมืองสืบเนื่องมาจากพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับความนิยมนิยมจากประชาชนและการเลือกตั้งติดต่อกันสองครั้ง พรรคประชาธิปัตย์จึงพยายามทำลายความน่าเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อพันตำรวจโท ทักษิณ และพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรและกำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ พรรคประชาธิปัตย์กับพรรคร่วมฝ่ายค้านรวมสามพรรค ประกาศไม่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งพรรคประชาธิปัตย์จะเสียหายและกลายเป็นฝ่ายค้านนอกสภา จะไม่มีบทบาทในพื้นที่ที่พรรคประชาธิปัตย์เคยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงดำเนินการเพื่อล้มการเลือกตั้งและปรักปรำใส่ร้ายพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ทั้งที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้กระทำการตามที่กล่าวหาในคำร้อง ซึ่งในกรณีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ หากมีจริงก็ไม่ใช่การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ แต่เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เอง โดยพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือรู้เห็นด้วย และการแก้ไขข้อมูลดังกล่าวตามที่ปรากฏในคำร้องก็มีใช้การแก้ไขครั้งนี้เป็นครั้งแรก โดยนายสุขสันต์ เคยทำมาแล้วในการเลือกตั้งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๘ และข้อเท็จจริงที่ได้จากการสืบสวนสอบสวนก็ไม่ปรากฏว่ากรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ คนใดเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย คำให้การของนายสุขสันต์ ที่ว่า มีการนำแผ่นบันทึกข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ มาจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลาประมาณ ๒๑ นาฬิกา เมื่อทำการแก้ไขข้อมูลเสร็จแล้ว นายบุญทวีศักดิ์ นำกลับไปคืนในวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลาประมาณ ๒ นาฬิกา ขัดกับรายงานการตรวจสอบข้อมูลในคอมพิวเตอร์ฐานข้อมูลสมาชิกพรรคการเมืองของผู้ถูกร้องที่ ๒ ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ที่ระบุว่า มีการบันทึกเปลี่ยนแปลงข้อมูลสองครั้ง คือ ครั้งแรกวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลา ๑๐.๒๒ นาฬิกา และครั้งสุดท้ายวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลา ๑๕.๔๑ นาฬิกา เป็นการบันทึกเปลี่ยนแปลงข้อมูลจากแผ่นซีดีใหม่ที่ได้รับจากนายบุญทวีศักดิ์ คำให้การของนายสุขสันต์ จึงไม่มีน้ำหนัก และเป็นการใช้ใส่ร้ายพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ นอกจากนี้ ตามคำร้องอ้างว่ามีการติดต่อจะให้เปลี่ยนแปลงข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ตั้งแต่ปลายเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ แต่นายชวการให้การว่าเพิ่งไปพบพลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ที่ทำการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๕ จึงฟังไม่ได้ว่า พลเอก ธรรมรักษ์

และนายพงษ์ศักดิ์ มีส่วนร่วมเปลี่ยนแปลงแก้ไขฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ อีกทั้งนายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ก็ให้การว่า เพิ่งพบรู้จักนายชวการเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๕ โดยการแนะนำของนายสุขสันต์ ที่นายชวการอ้างว่าได้มาชี้แจงเรื่องการติดต่อพันธมิตรหรือการเปลี่ยนแปลงชื่อสมาชิกพรรคต่อ พลเอก ธรรมรักษ์ ในวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๕ ไม่สอดคล้องกัน ทำให้การของนายชวการจึงเชื่อไม่ได้

สำหรับการจ่ายเงินสนับสนุนให้แก่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ พยานร่วมเหตุการณ์ก็ให้การขัดกัน โดยนายชวการให้การว่า วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๕ ได้พบพลเอก ธรรมรักษ์ ที่ทำการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ขัดกับคำให้การของนายทวี นายยุทธพงษ์ และนายธีรชัย ที่ยืนยันว่า วันนั้นไม่ได้พบพลเอก ธรรมรักษ์ และไม่ได้ขึ้นไปทำการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และเหตุการณ์ที่กระทรวงกลาโหมเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๕ นายชวการก็ให้การขัดกับนายทวี และนายธีรชัย ที่ยืนยันว่า วันดังกล่าวไม่ได้พบพลเอก ธรรมรักษ์ และไม่ได้รับเงินตามที่กล่าวอ้าง เพราะไม่จำเป็นต้องเรียกนายชวการไปรับเงินที่กระทรวงกลาโหมและไม่มีเหตุผลที่ต้องจ่ายเงินด้วยตนเอง ส่วนภาพที่นายสุเทพนำเสนอเป็นภาพที่มีการติดต่อและลำดับภาพขึ้นใหม่และจัดทำคำบรรยายให้สอดคล้องกับคำให้การ ถ้ามีการสนับสนุนเงินเป็นค่าใช้จ่ายในการสมัครให้แก่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ น่าจะสนับสนุนเฉพาะการสมัครแบบแบ่งเขตเพื่อหลีกเลี่ยงการได้คะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละยี่สิบเท่านั้น แต่นายชวการกลับอ้างว่า เงินที่ได้รับจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๕ เป็นค่าใช้จ่ายของผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อ จึงขัดกับเหตุผลที่ผู้ร้องอ้างว่า พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ว่าจ้างพรรคเล็กให้ส่งผู้สมัครในเขตเลือกตั้งที่คาดว่าจะได้คะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละยี่สิบของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง นายทวีเป็นเพียงผู้สื่อข่าวอิสระที่เคยเอาข่าวเรื่องภาคใต้ไปให้พลเอก ธรรมรักษ์ เท่านั้น ไม่ได้เป็นคนสนิทของพลเอก ธรรมรักษ์ ที่นายชวการ ให้การว่า ร่วมกันนับเงินจำนวน ๗๖๐,๐๐๐ บาท ใใส่ซอง ซองละ ๒๐,๐๐๐ บาท ให้แก่ผู้สมัครรวม ๓๘ ซอง ก็ขัดกับคำให้การของนายทวี และนายยุทธพงษ์ ที่ยืนยันว่า ไม่ได้นำเงินจำนวนดังกล่าวมอบให้แก่ชวการ ทั้งไม่ปรากฏว่าเงินดังกล่าวมาจากผู้ใด และจำนวนเงินที่อ้างไม่สอดคล้องกับจำนวนผู้สมัครแบบแบ่งเขตของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งมีเพียง ๓๑ คน ผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ก็ไม่มีผู้ใดให้การว่าได้รับเงินคนละ ๒๐,๐๐๐ บาท ที่โรงแรมกานต์มณี และไม่มีเหตุที่นายทวี ต้องนำเงินมาให้ชวการ ซึ่งไม่มีฐานะและตำแหน่งในพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ แทนที่จะมอบให้นายบุญทวีศักดิ์ ซึ่งเป็นหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ส่วนเรื่องการโอนเงินเข้าบัญชีของนายสุขสันต์ที่ธนาคารกสิกรไทย สาขานครพนม เพื่อเป็นค่าสมัครของผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้อง

ที่ ๒ เพิ่มขึ้นอีก ๗ คน ในวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลา ๑๒ นาฬิกา วันดังกล่าวเป็นวันสุดท้ายของการรับสมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ทำให้การของนายชวการ และนายสุขสันต์จึงเป็นเพียงการสร้างหลักฐานเพื่อไต่ร้ายพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ นอกจากนี้ นายชวการ และนายสุขสันต์ ยังร่วมกับนายสุเทพ และคณะ พยายามชักจูงและว่าจ้างให้นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไต่ร้ายกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑

ส่วนเรื่องการจ่ายเงินสนับสนุนให้แก่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ พันตำรวจโท ทักษิณ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่เคยแจ้งนายบุญอารมิกณ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ว่าจะช่วยค่าใช้จ่ายในการลงสมัครรับเลือกตั้งของทุกพรรคตามที่อ้างทำให้การของนางฐิติมา และเป็นไปไม่ได้ที่จะแจ้งต่อหัวหน้าพรรคการเมืองถึง ๑๕ พรรคในการประชุมร่วมกันที่อาคารวุฒิสภา ซึ่งสอดคล้องกับคำให้การของนายบุญอารมิกณ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ และนายฉัฐพรหม นุสดี หัวหน้าพรรคกฤษฎไทยมั่นคง ที่ให้การว่า ไม่มีการพูดเรื่องการสนับสนุนเงินให้แก่พรรคการเมืองขนาดเล็กที่เข้าร่วมประชุม ส่วนที่อ้างว่านางฐิติมาให้การต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงว่า ได้รับเงินจากพลเอก ไตรรงค์ และพลโท ผดุงศักดิ์ รวม ๓ ครั้ง เมื่อวันที่ ๔ ถึงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๕ เป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น ๓,๖๗๕,๐๐๐ บาท การที่นางฐิติมาให้การเช่นนั้นเกิดจากการสร้างเรื่องอันเป็นที่จของนายสุเทพ กับพวก ว่าจ้างนางฐิติมาให้การปรักปรำพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นเงินจำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยนายสุเทพ ให้เงินนางฐิติมาแล้วจำนวน ๓๐๐,๐๐๐ บาท และจะให้อีก ๗๐๐,๐๐๐ บาท รวมทั้งจะสนับสนุนนางฐิติมาให้ลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตกรุงเทพมหานครในนามพรรคประชาธิปไตย ซึ่งต่อมานางฐิติมาให้การต่อพนักงานสอบสวนเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๕ และกลับคำให้การในชั้นคณะกรรมการสืบสวนฯ ว่า ให้การตามเอกสารที่นายสุเทพ จัดเตรียมไว้ คำให้การของนางฐิติมา ในชั้นคณะกรรมการสืบสวนฯ จึงรับฟังไม่ได้

อีกทั้งพรรคประชาธิปไตย พรรคชาติไทย และพรรคมหาชน ประกาศยืนยันว่าจะไม่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ทั้งแบบบัญชีรายชื่อและแบบแบ่งเขตเลือกตั้งย่อมได้รับเลือกตั้งเป็นเสียงข้างมากอย่างเด็ดขาดและสามารถจัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียวได้อยู่แล้ว ไม่จำเป็นที่จะต้องจ้างพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ หรือพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ให้ส่งผู้สมัครเข้าแข่งขันกับผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อหลีกเลี่ยงการได้คะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละยี่สิบ จะเห็นได้ว่า มีหลายเขตเลือกตั้งที่ผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่มีผู้สมัครจากพรรคอื่นลงแข่งขัน และมีหลายเขตเลือกตั้งที่ผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑

มีคะแนนนิยมสูงเกินร้อยละยี่สิบของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ก็ยังมีผู้สมัครจากพรรคอื่นลงสมัครแข่งขันหลายพรรค และยังมีพยานหลักฐานยืนยันว่า ผู้สมัครพรรคอื่นจำนวนมากสมัครรับเลือกตั้งโดยค่าใช้จ่ายของตนเอง เพราะมีความมั่นใจว่าจะได้รับเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้ประโยชน์จากการที่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่งคนลงสมัครรับเลือกตั้ง และหากมีปัญหาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ขององค์กรนิติสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ครบ ๕๐๐ คน ก็สามารถส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ ข้อกล่าวหาของผู้ร้องขัดต่อเหตุผล รับฟังไม่ได้ จึงขอให้ยกคำร้องและคำร้องเพิ่มเติมของผู้ร้อง

พรรคพัฒนาชาติไทย ผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งแจ้งแก้ข้อกล่าวหาว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยนายบุญทวีศักดิ์ อมรสินธุ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่ได้กระทำความผิดตามที่ผู้ร้องกล่าวหา และไม่เคยรู้จักนายอมรวิทย์ สุวรรณผา มาก่อน อีกทั้งไม่เคยเสนอเงินหรือสิ่งของใด ๆ เพื่อให้เปลี่ยนแปลงข้อมูลรายชื่อสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามที่ถูกกล่าวหา เนื่องจากวันเวลาที่ผู้ร้องกล่าวหานั้น นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ อยู่ที่จังหวัดเพชรบูรณ์ และไม่มีหลักฐานใดที่แสดงให้เห็นว่านายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เกี่ยวข้อง ส่วนที่กล่าวหาว่ารับเงินจากกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ นั้น นายบุญทวีศักดิ์ไม่เคยรู้จักและไม่เคยรับเงินจากบุคคลตามที่ผู้ร้องกล่าวหา อีกทั้งไม่เคยมีการมอบอำนาจให้บุคคลใดไปดำเนินการตามที่ถูกกล่าวหา นอกจากนั้น การสืบสวน สอบสวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ชอบด้วยมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ เนื่องจากไม่เปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงพยานหลักฐาน อีกทั้งการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ไม่ปรากฏว่าทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อกรรมการการเลือกตั้งทุกคนที่วินิจฉัยชี้ขาด จึงมีผลให้ผู้ร้องไม่มีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒

พรรคแผ่นดินไทย ผู้ถูกร้องที่ ๓ ซึ่งแจ้งแก้ข้อกล่าวหาว่า ผู้ถูกร้องที่ ๓ โดยนายบุญญาบริมมีภณ ชินราช หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่ได้กระทำการตามคำร้อง ในวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ นายบุญญาบริมมีภณไปร่วมประชุมที่รัฐสภาที่พรรคการเมือง ๑๖ พรรค แต่ที่ประชุมไม่ได้พูดเรื่องเงินตามคำให้การของนางฐิติมา ภาวะดี ที่กล่าวอ้างลอยๆ นายบุญญาบริมมีภณ ไม่รับรู้ ไม่รับทราบ และไม่เคยได้รับเงิน รวมทั้งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการรับเงินสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูงของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ ที่กล่าวหาว่าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ รับเงินสนับสนุนจากพรรคผู้ถูกร้อง

ที่ ๑ นั้น เป็นเพียงการกระทำส่วนบุคคลของกลุ่มบุคคลตามที่กล่าวหา ทั้งนางฐิติมา นายพันมิตร ดวงทิพย์ และบุคคลอื่นที่ถูกกล่าวหาไม่ใช่กรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้ประโยชน์จากบุคคลกลุ่มนี้ จึงไม่ใช่การกระทำของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามมาตรา ๑๕ และ มาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ การเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยอาศัยงบประมาณจากกองทุน เพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามแผนงานโครงการปีงบประมาณ ๒๕๔๕ จำนวน ๑,๓๖๐,๑๔๐ บาท ซึ่งสนับสนุนผู้สมัครได้เพียง ๑๐ คน เป็นผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อ ๕ คน และแบบแบ่งเขตอีก ๕ คน นอกจากนั้นเป็นเงินของผู้สมัครรับผิดชอบเอง โดยการสนับสนุนจากผู้อำนวยการเลือกตั้งที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ แต่งตั้งมอบหมาย ซึ่งก็ปรากฏว่า นายพันมิตร ได้กู้ยืมเงินจากนางวริศยา งามเกิดศิริ สมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง ที่ ๑ จำนวน ๖๐๐,๐๐๐ บาท จึงเป็นที่เชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้รับเงินจากที่อื่นมาสนับสนุนผู้สมัคร และที่กล่าวหาว่านายบุญابرมีภณ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ รับรองเอกสารการเป็นสมาชิกพรรค เป็นเท็จมอบให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ขอยืนยันว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ รับใบสมัครสมาชิกพรรคของผู้สมัคร ทั้ง ๑๒๖ คน เป็นสมาชิกพรรคในการประชุมพรรค ครั้งที่ ๑๐/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๘ ประเภทสมาชิกกิตติมศักดิ์ ซึ่งเป็นการรับแทนสมาชิกเก่าที่ปรับออก เพื่อเตรียมการวางตัวลงสมัคร รับเลือกตั้งที่จะมีขึ้นในโอกาสข้างหน้า จำนวนสมาชิกจึงเท่าเดิม ไม่ใช่สมาชิกเพิ่มหรือลด ผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงไม่ได้รายงานสมาชิกเพิ่มลดในรอบปี (ท.พ. ๖ และ ท.พ. ๗) ทำให้ฐานข้อมูลของคณะกรรมการ การเลือกตั้งไม่มีรายชื่อบุคคลดังกล่าว แต่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ก็ได้จัดทำทะเบียนสมาชิกพรรค (ท.พ. ๔) ไว้ตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และ ข้อบังคับพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๑ ว่าด้วยสมาชิกภาพ ผู้สมัครทั้ง ๑๒๖ คน จึงมีคุณสมบัติครบถ้วน ตามมาตรา ๑๐๗ (๔) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ไม่ได้กระทำการ ฝ่าฝืนกฎหมายตามคำร้อง

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งอ้างตามคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา หน้า ๔๓ ว่า ในบทสรุปบันทึกการสอบสวน ของอนุกรรมการสืบสวนฯ ที่จัดทำเมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๔๕ เกี่ยวกับการสอบปากค่านายบุญابرมีภณ เกี่ยวกับการจ้างบุคคลลงสมัครรับเลือกตั้งนั้น ไม่ตรงกับที่นายบุญابرมีภณเล่าให้ฟัง ที่ถูกในวันนั้น นายบุญابرมีภณเล่าว่า หลังจากยุบสภาแล้วประมาณ ๒ ถึง ๓ วัน นายประภากรณ์ อุทัยวัฒน์ เพื่อนร่วมรุ่น พปป. ๑ สถาบันพระปกเกล้า โทรศัพทท์แจ้งให้ทราบว่ามีผู้จะสนับสนุนให้ส่งผู้สมัคร

รับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายบุญบารมีภมมีความเห็นอย่างไร ซึ่งตอบไปว่าต้องเจรจาหารือกันก่อน จึงเดินทางไปพบที่โรงแรมพงษ์เพชร จังหวัดนนทบุรี เวลาเช้าก่อนเที่ยง วันเวลาใดไม่จดจำเพราะยังไม่เกิดความสนใจ มีบุคคลร่วมหารือ คือ นายศิริภพ เหล่าลาภะ นายประภากรณ์ อุทัยวัฒน์ ต่อมามีนายพันมิตร ดวงทิพย์ และนางฐิติมา ภาวะลี เดินทางมาสมทบ เจรจาหารือไม่เป็นการยังไม่ชัดเจนในเนื้อหา ได้มีการนัดเจรจาอีกครั้ง นายบุญบารมีภม จึงมอบหมายให้กลุ่มบุคคลดังกล่าวรับไปดำเนินการต่อ ส่วนตนเองจะไม่ขอมีส่วนเกี่ยวข้อง โดยยึดหลักการว่าหากส่งผู้สมัครได้มาก ผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อก็มีโอกาสได้รับการเลือกตั้งสูงขึ้น

นอกจากนั้น ศาลปกครองกลางมีคำวินิจฉัยแล้วว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๘ เป็นการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และให้เพิกถอนการเลือกตั้งแล้ว จึงจะนำเหตุที่เกิดขึ้นในการเลือกตั้งดังกล่าวมาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่ได้

เมื่อพิจารณาจากคำร้องและคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องทั้งสามดังกล่าว มีปัญหาข้อกฎหมายที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยก่อน รวมเกล้าประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้ หรือไม่

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาได้แย้งว่า อำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดียุบพรรคการเมืองเป็นอำนาจของศาล ซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์มาโดยตลอด คณะตุลาการรัฐธรรมนูญไม่ใช่ศาลและมีใช้องค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการที่ดำเนินการในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ทั้งเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และศาลรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงแล้ว อำนาจหน้าที่และภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญย่อมเป็นอันสิ้นสุดลงโดยอัตโนมัติ แม้ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ มาตรา ๓๕ วรรคสี่ บัญญัติให้โอนคดีที่ค้างพิจารณาในศาลรัฐธรรมนูญมาอยู่ในอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ก็ไม่มีผลทำให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าวเพราะขัดต่อหลักนิติรัฐ

ก่อนที่จะวินิจฉัยประเด็นดังกล่าว สมควรที่จะวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับผลทางกฎหมายที่เกิดขึ้นจากการยึดอำนาจเสียก่อน ในปัญหานี้ตุลาการรัฐธรรมนูญเห็นว่า แม้ว่าการปฏิวัติหรือรัฐประหารจะเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาในการปกครองระบอบประชาธิปไตยก็ตาม แต่เมื่อผู้ที่กระทำการปฏิวัติหรือรัฐประหารสามารถเข้าควบคุมสถานการณ์ของประเทศให้เป็นปกติและสามารถยื่นหยัดอำนาจของตนได้ โดยประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศให้การรับรองด้วยการยอมอยู่ในความสงบ ไม่ต่อสู้ ไม่ขัดขวาง

และมาติดต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐตามปกติ ย่อมมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและมีผลในทางกฎหมาย ผู้กระทำการปฏิวัติหรือรัฐประหารจึงมีฐานะเป็นรัฐาธิปัตย์ กล่าวคือ เป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยหรืออำนาจปกครองสูงสุดในการปกครองประเทศ และในทางกฎหมายได้ให้การรับรองฐานะของรัฐาธิปัตย์ ดังปรากฏให้เห็นในระบบกฎหมายของประเทศไทย คือ การปฏิวัติหรือรัฐประหารในประเทศไทย ที่ผ่านมาเป็นการเปลี่ยนแปลงตัวผู้ใช้อำนาจปกครองสูงสุด การปฏิวัติหรือรัฐประหารมิได้มีการเปลี่ยนแปลงระบบกฎหมาย และไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อความสมบูรณ์ของกฎหมายที่ได้ตราขึ้น โดยองค์กรที่ใช้ อำนาจอธิปไตยตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับก่อน ๆ แต่อย่างไร ในทางตรงกันข้าม แม้ว่าคณะปฏิวัติหรือรัฐประหารจะประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แล้ว บรรดากฎหมายต่าง ๆ ยังคงมีผลใช้บังคับอยู่ และอำนาจของคณะปฏิวัติหรือรัฐประหารในฐานะ ที่เป็นรัฐาธิปัตย์ ย่อมสิ้นสุดลงเมื่อได้แสดงเจตนาสละฐานะรัฐาธิปัตย์ด้วยการจัดทำรัฐธรรมนูญ ฉบับใหม่ขึ้นใช้บังคับ และจัดให้มีผู้เข้ามาใช้อำนาจปกครองสูงสุดในการปกครองประเทศแทนตาม กลไกที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญที่จัดทำขึ้นใหม่นี้จึงมีผลใช้บังคับในทางกฎหมาย และ ถือเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศต่อไป

ตุลาการรัฐธรรมนูญพิเคราะห์แล้วเห็นว่า ในประเทศที่เป็นนิติรัฐนั้น กฎหมายต้องอยู่เหนือสิ่งใด ขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ของรัฐย่อมกำหนดไว้แน่นอน เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของราษฎรในฐานะ ที่เป็นปัจเจกชน และในขณะเดียวกันก็ได้รับรองและคุ้มครองประโยชน์ของส่วนรวมซึ่งประกอบด้วย ประโยชน์ของปัจเจกชนและประโยชน์สาธารณะ ผู้พิพากษาและตุลาการต้องมีอิสระในการพิจารณา พิพากษาอรรถคดี ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพให้แก่ราษฎร โดยในส่วนของ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญนั้น รัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดก็ได้บัญญัติให้อำนาจ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ และให้คำวินิจฉัย ของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญถือเป็นเด็ดขาด ดังปรากฏในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับต่าง ๆ ตลอดมา คือ มาตรา ๘๖ ถึงมาตรา ๘๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับพุทธศักราช ๒๔๘๕ มาตรา ๑๖๘ ถึงมาตรา ๑๗๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ มาตรา ๑๐๖ ถึงมาตรา ๑๑๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๕ แก้ไข เพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕ มาตรา ๑๖๔ ถึงมาตรา ๑๖๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๑ มาตรา ๒๑๘ ถึงมาตรา ๒๒๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๑๗ มาตรา ๑๙๔ ถึงมาตรา ๑๙๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ และมาตรา ๒๐๐ ถึงมาตรา ๒๑๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ สำหรับอำนาจของตุลาการรัฐธรรมนูญตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ นั้น รัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้อำนาจแก่คณะตุลาการรัฐธรรมนูญเพิ่มเติมจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ไว้ในมาตรา ๒๐๗ ว่า ในกรณีที่คณะรัฐมนตรี รัฐสภา วุฒิสภา หรือสภาผู้แทนราษฎร มีมติว่ากรณีมีปัญหาที่จะต้องตีความรัฐธรรมนูญให้นายกรัฐมนตรี ประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภา หรือประธานสภาผู้แทนราษฎรแล้วแต่กรณี ส่งเรื่องให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย ต่อมาได้ปรับเปลี่ยนชื่อจากองค์กรที่เรียกว่าคณะตุลาการรัฐธรรมนูญมาเป็นศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๕ ถึงมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยให้อำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับคณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ และบัญญัติเพิ่มอำนาจให้แก่ศาลรัฐธรรมนูญส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจในการสั่งยุบพรรคการเมือง และบัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ และปัจจุบันมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ได้บัญญัติให้อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญมาเป็นอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ซึ่งประกอบด้วย ประธานศาลฎีกาเป็นประธาน ประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นรองประธาน ผู้พิพากษาศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา ซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกา โดยวิธีลงคะแนนลับจำนวนห้าคนเป็นตุลาการรัฐธรรมนูญ และตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดโดยวิธีลงคะแนนลับจำนวนสองคนเป็นตุลาการรัฐธรรมนูญ และในวรรคสี่ ได้บัญญัติว่า บรรดาอรรถคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญ ก่อนวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ ให้โอนมาอยู่ในอำนาจและความรับผิดชอบของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และโดยที่อำนาจขององค์กรที่เรียกว่าคณะตุลาการรัฐธรรมนูญและศาลรัฐธรรมนูญต่างก็เป็นองค์กรที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้มีการจัดองค์กรวิธีพิจารณาและมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาด คำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญจึงมีผลเช่นเดียวกับคำวินิจฉัยชี้ขาดของศาลรัฐธรรมนูญ ให้คำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเป็นเด็ดขาดเช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะและเป็นสาระสำคัญขององค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการในระบบนิติรัฐ

ดังนั้น เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่กล่าวข้างต้นได้ให้การยอมรับในบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญเพื่อเป็นองค์กรชี้ขาดปัญหาตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญตลอดมา และปัจจุบัน มาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ บัญญัติให้โอนอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญมาเป็นอำนาจของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ โดยให้รับโอนบรรดาอรรถคดีหรือการใดที่อยู่ระหว่างการดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญ ก่อนวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ มาอยู่ในอำนาจของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีผลในทางกฎหมาย จึงเห็นว่า คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีอำนาจเช่นเดียวกับศาลรัฐธรรมนูญและมีอำนาจที่จะพิจารณาวินิจฉัยคำร้องของผู้ร้องได้

ประเด็นที่สอง ผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งแจ้งแก้ข้อกล่าวหาโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ทั้ง ๘ ฉบับ โดยเฉพาะพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ สิ้นสุดลงพร้อมกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ตั้งแต่วันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ นั้น

ในประเด็นนี้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้การโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ สิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขออกประกาศคณะปฏิรูปฯ ฉบับที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ จึงไม่มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่ผู้ร้องจะอ้างเพื่อขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้อีก เหตุแห่งการยุบพรรคย่อมสิ้นสุดลงไปด้วย และการกระทำที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถูกกล่าวหาในส่วนซึ่งเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ย่อมไม่มีความผิดต่อไป

ตุลาการรัฐธรรมนูญพิเคราะห์แล้วเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญของประเทศไทย หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา มีการยกเลิกรัฐธรรมนูญ โดยคณะปฏิวัติหรือรัฐประหารมากกว่าการแก้ไขหรือยกเลิกตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยมีการตรารัฐธรรมนูญใหม่ขึ้นใช้บังคับปกครองประเทศมากกว่าสิบฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติ

รัฐธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช ๒๔๗๕ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๘๕ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๔๙๐ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕ รัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๐๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๑ รัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๑๕ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๘ รัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๒๐ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๔ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองนั้น มีการตรากฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา และกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง ได้แก่ พระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในระหว่างเวลาที่ใช้บทบัญญัติเฉพาะกาลในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ใช้ไปพลางก่อน พ.ศ. ๒๔๙๐ พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๙๐ พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๙๔ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๕ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๑๑ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ส่วนกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง ได้แก่ พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๔๙๘ พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๑๑ พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๑๗ พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นการยืนยันให้เห็นว่า ในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๔๕ รวม ๗๐ ปี มีการยกเลิกรัฐธรรมนูญและตรา รัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับแทนฉบับที่ถูกยกเลิกมากกว่าสิบฉบับ แต่การยกเลิกรัฐธรรมนูญไม่ว่าจะเป็น การยกเลิกโดยคำสั่งหรือประกาศของคณะปฏิวัติหรือรัฐประหาร หรือโดยวิธีทางตามรัฐธรรมนูญก็ตาม ก็มีได้มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองและระบบกฎหมายแต่อย่างใด อันเป็นลักษณะเฉพาะที่แสดงให้เห็นถึงการตรากฎหมายและความสมบูรณ์ของกฎหมายที่เกิดขึ้นหลังจากการยกเลิกรัฐธรรมนูญและ

ตรารัฐธรรมนูญใหม่ขึ้นใช้บังคับในช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ จนถึงปัจจุบัน และโดยที่การแก้ไขยกเลิกหรือตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับ ปรากฏในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกฎหมายต่าง ๆ ว่า องค์การที่มีอำนาจในการแก้ไข ยกเลิก หรือตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับเป็นอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตย และต้องมีการประกาศให้ประชาชนได้ทราบในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นจารีตประเพณีในการตรากฎหมายของประเทศไทย ดังนั้น จึงเห็นว่าบรรดากฎหมายต่าง ๆ ที่ตราขึ้นตามเงื่อนไขและวิธีการที่รัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ โดยองค์การที่ใช้อำนาจอธิปไตย ซึ่งมีผลใช้บังคับโดยสมบูรณ์และได้ประกาศให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบนั้น ในระบบกฎหมายของประเทศไทยได้ยอมรับว่ามีผลสมบูรณ์ตลอดมาแม้จะมีการยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในภายหลังก็ตาม สำหรับในส่วนของกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา และกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง ซึ่งตราขึ้นโดยองค์การฝ่ายนิติบัญญัติ นั้น ปรากฏในบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวที่แสดงให้เห็นว่า การยกเลิกกฎหมายดังกล่าวมิได้เกิดขึ้นจากการยกเลิกรัฐธรรมนูญโดยคณะปฏิวัติหรือรัฐประหาร แต่การยกเลิกกฎหมายเช่นนั้นเกิดขึ้นโดยผลของกฎหมายที่องค์การฝ่ายนิติบัญญัติได้ตราขึ้นใช้บังคับ และประกาศให้ประชาชนได้ทราบในราชกิจจานุเบกษา

การที่คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้กระทำการยึดอำนาจการปกครองประเทศสำเร็จบริบูรณ์ โดยประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศให้การรับรองด้วยการยอมอยู่ในความสงบ ไม่ต่อสู้ ไม่ขัดขวาง และมาติดต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐตามปกติ จึงมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตัวผู้ใช้อำนาจปกครองสูงสุด ซึ่งในทางกฎหมายย่อมถือว่าการปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีฐานะเป็นรัฐาธิปัตย์ และการที่คณะปฏิรูปฯ ได้ออกประกาศฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า ให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สิ้นสุดลง วุฒิสภา สภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรี และศาลรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงพร้อมกับรัฐธรรมนูญ โดยให้องคมนตรีดำรงตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่ต่อไป และศาลทั้งหลายนอกจากศาลรัฐธรรมนูญคงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามบทกฎหมายตามประกาศคณะปฏิรูปฯ ก็เป็นการใช้อำนาจในฐานะรัฐาธิปัตย์ และมีผลในทางกฎหมาย แม้ว่าคณะปฏิรูปฯ จะได้กระทำการยึดอำนาจการปกครองของประเทศสำเร็จบริบูรณ์ ซึ่งมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตัวผู้ใช้อำนาจอธิปไตยก็ตาม แต่ก็ไม่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงระบบ

การปกครองของประเทศและไม่มีการเปลี่ยนระบบกฎหมายแต่อย่างใด บรรดากฎหมายต่าง ๆ ที่ได้ตราขึ้นภายใต้เงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ โดยองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตย และได้มีการประกาศใช้เป็นกฎหมายแล้ว กฎหมายดังกล่าวย่อมมีความสมบูรณ์โดยตัวกฎหมายนั้น ๆ และมีได้ผูกติดอยู่กับรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด การยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงมิได้มีผลกระทบกระเทือนต่อความสมบูรณ์และความมั่นคงของกฎหมายดังกล่าว และโดยที่จารีตประเพณีในการตรากฎหมาย การแก้ไข รวมทั้งการยกเลิกกฎหมายจะต้องกระทำโดยองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยและมีการประกาศเป็นการทั่วไปให้ประชาชนได้ทราบในราชกิจจานุเบกษา จึงเห็นว่า ในกรณีที่มีการแก้ไข ยกเลิก หรือการตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับจึงต้องกระทำโดยองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยและมีการประกาศอย่างชัดเจนให้ประชาชนทราบด้วย ดังเช่น การยึดอำนาจที่ผ่านมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๔ คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ได้ประกาศให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ สิ้นสุดลง โดยในส่วนของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ และพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ ซึ่งตราขึ้นตามเงื่อนไขและวิธีการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ กำหนดไว้มิได้สิ้นสุดลงพร้อมกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ แต่อย่างใด กฎหมายทั้งสองฉบับยังคงใช้บังคับตลอดมาแม้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งตราขึ้นใช้บังคับแทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ จะมีบทบัญญัติที่กำหนดเงื่อนไขและวิธีการในการตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองไว้เป็นการเฉพาะก็ตาม กฎหมายทั้งสองฉบับก็ได้ถูกยกเลิกไปพร้อมกับรัฐธรรมนูญฉบับเดิมจนกระทั่งมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ แล้ว กฎหมายทั้งสองฉบับจึงได้ถูกยกเลิกไปโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว และในกรณีของพระราชบัญญัติคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งแม้จะตราขึ้นตามเงื่อนไขและวิธีการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ พระราชบัญญัตินี้ก็ได้สิ้นสุดลงพร้อมกับรัฐธรรมนูญฉบับพุทธศักราช ๒๕๓๔ กฎหมายฉบับนี้ได้ถูกยกเลิกโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ อันแสดงให้เห็นว่าในการยึดอำนาจที่ผ่านมากรณีที่จะมีการแก้ไข ยกเลิกหรือตรากฎหมายใหม่เพื่อใช้บังคับจะต้องมีประกาศไว้อย่างชัดเจน และ

เมื่อได้พิจารณาถึงการตรากฎหมายดังกล่าวโดยฝ่ายนิติบัญญัติซึ่งเป็นองค์กรหนึ่งที่ใช้อำนาจอธิปไตย ฝ่ายนิติบัญญัติก็มีได้ถือเอาเงื่อนไขและวิธีการตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง กฎหมายว่าด้วยการพรรคการเมือง และกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง มาเป็นเหตุที่จะทำให้ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ และพระราชบัญญัติคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๐ ล้มสุดลง พร้อมกับ รัฐธรรมนูญ ฉบับพุทธศักราช ๒๕๒๑ และฉบับพุทธศักราช ๒๕๓๔ แต่อย่างใด ในทางตรงกันข้าม ฝ่ายนิติบัญญัติได้รับรองว่ากฎหมายทั้งสามฉบับยังคงมีผลสมบูรณ์ตลอดมา ดังปรากฏในบทบัญญัติ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่ให้ยกเลิกกฎหมายดังกล่าวไว้ใน มาตรา ๓ ของกฎหมายทั้งสามฉบับ ซึ่งสอดคล้องกับจารีตประเพณีการตรากฎหมายของไทยว่า การยกเลิกกฎหมายจะต้องกระทำโดยชัดแจ้งและประกาศให้ประชาชนได้ทราบ การที่คณะปฏิรูป ฯ ประกาศให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับต่อไปรวม ๖ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการ แผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒ นั้น ความในประกาศดังกล่าวจะมีผลทางกฎหมายก็ต่อเมื่อเป็นการแก้ไข ยกเลิก หรือ ตรากฎหมายขึ้นใหม่ ส่วนการประกาศว่าให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญบางฉบับมีผลใช้บังคับต่อไปโดยมิได้มีการแก้ไขกฎหมายดังกล่าว เป็นเพียงการยืนยันถึงสถานะและความสมบูรณ์ของกฎหมาย ฉบับนั้นที่มีผลใช้บังคับอยู่เดิม มิใช่หมายความว่ากฎหมายนั้นถูกยกเลิกไปพร้อมรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แล้ว และกลับฟื้นขึ้นใหม่โดยประกาศดังกล่าว ดังนั้น การประกาศว่าให้กฎหมายนั้นใช้บังคับต่อไปจึงเป็นเพียงการประกาศให้ประชาชนและผู้มีอำนาจหน้าที่ ในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวได้ทราบเท่านั้น มิได้มีผลต่อความสมบูรณ์ของกฎหมายที่มีผลสมบูรณ์ และใช้บังคับอยู่เดิม และมีได้ก่อให้เกิดผลทางกฎหมายขึ้นใหม่แต่อย่างใด ส่วนบรรดากฎหมายที่เกี่ยวกับ

การปกครองหรือที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสงบเรียบร้อยที่คณะปฏิรูป ฯ มิได้มีประกาศยืนยันว่าจะให้ใช้บังคับต่อไปหรือไม่นั้น กฎหมายดังกล่าวย่อมมีผลใช้บังคับอยู่ดังที่ได้วินิจฉัยไว้ข้างต้น

หลักการพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข คือ การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรีและศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ โดยในส่วนของอำนาจอธิปไตยซึ่งเป็นอำนาจอันแท้จริงของประชาชนซึ่งกระทำการผ่านตัวแทนของประชาชนนั้น คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้ออกประกาศฉบับที่ ๕ ว่า ให้นิสิตนักศึกษามีส่วนร่วมในทางการเมืองในวิถีทางของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะมีขึ้นในเร็ววันนี้ อันเป็นการยืนยันถึงการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมีกฎหมายรองรับไว้แล้ว คือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ส่วนประกาศฉบับที่ ๑๓ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๕ ที่มีข้อความว่าให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มีผลใช้บังคับต่อไป และประกาศฉบับที่ ๑๕ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๕ ที่ระบุให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มีผลใช้บังคับต่อไป ซึ่งได้วินิจฉัยไว้แล้วว่าเป็นการยืนยันถึงความสมบูรณ์ของกฎหมายดังกล่าวที่มีอยู่เดิม และประกาศฉบับที่ ๒๗ ข้อ ๔ ได้กำหนดเรื่องการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำสั่งของศาลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ก่อนวันที่ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ ใช้บังคับ ให้ผู้นั้นยังคงถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามคำสั่งของศาลต่อไป ซึ่งเป็นการประกาศให้ทราบว่าบทกำหนดโทษแก่ผู้ที่ฝ่าฝืนข้อห้ามตามความในหมวด ๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ยังคงใช้บังคับอยู่อันเป็นการยืนยันถึงสถานะของกฎหมายฉบับนี้ว่ายังคงมีผลใช้บังคับโดยสมบูรณ์ มิได้มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขกฎหมายเดิมแต่อย่างใด เพราะบทบัญญัติในส่วนที่ว่าด้วยบทกำหนดโทษยังคงมีผลใช้บังคับอยู่ ตามประกาศฉบับที่ ๒๗ ข้อ ๔ ย่อมเป็นการยืนยันว่าบทบัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ยังคงมีผลใช้บังคับอยู่เช่นกัน และเมื่อได้พิจารณาประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๔ และฉบับที่ ๑๖ แล้ว เห็นว่า ความในข้อ ๑ และข้อ ๒ ของประกาศฉบับที่ ๔ แสดงให้เห็นว่า คณะปฏิรูปฯ ได้ยอมรับว่าอำนาจของฝ่ายบริหารที่กฎหมายกำหนดให้ เป็นอำนาจของ นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี และความในประกาศฉบับที่ ๑๖ มีข้อความที่เข้าใจได้ว่าอำนาจของ ฝ่ายนิติบัญญัติซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยในการแก้ไข ยกเลิก และการตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับ ยังคงมีอยู่ โดยหัวหน้าคณะปฏิรูปฯ เป็นผู้ใช้อำนาจแทนฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ และคณะปฏิรูปฯ ก็ได้ยอมรับจารีตประเพณีในการตรากฎหมายซึ่งอาจถือเป็นหลักกฎหมายทั่วไปได้ประการหนึ่งว่า การตรากฎหมายจะต้องมีการประกาศอย่างชัดเจนให้ประชาชนทราบ ดังจะเห็นได้จากประกาศฉบับที่ ๓ ซึ่งได้ประกาศอย่างชัดเจนว่า ให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สิ้นสุดลง ส่วนการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายนั้น คณะปฏิรูปฯ ได้มีประกาศไว้อย่างชัดเจนและมีผลทางกฎหมาย เช่นกัน เช่น ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๑๒ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๕ ได้แก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ว่า ให้งดการบังคับใช้บทบัญญัติในส่วนที่ ๑ หมวด ๑ จนกว่าจะมีประกาศเป็นอย่างอื่น ประกาศฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๕ กำหนดห้ามมิว่าสุ่ม ประชุมพรรคการเมือง โดยกำหนดโทษไว้ด้วย และประกาศฉบับที่ ๑๓ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๕ ได้แก้ไขอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยให้มีอำนาจหน้าที่ออกประกาศให้ยื่นหรือขยาย ระยะเวลาหรือกำหนดวิธีการเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิก สภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ เพื่อให้เหมาะสมแก่การเลือกตั้งที่ค้างดำเนินการหรือ จำเป็นต้องดำเนินการต่อไปให้แล้วเสร็จ เป็นต้น ซึ่งเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ส่วนความในประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่กำหนดให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้ง ๖ ฉบับ มีผลใช้บังคับต่อไปนั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า ในประกาศดังกล่าว คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข ได้ระบุเหตุผลความจำเป็นที่ต้องประกาศ เพราะต้องมีการดำเนินการบังคับใช้กฎหมาย ในช่วงการยึดอำนาจเพื่อให้ประชาชนหรือผู้บังคับใช้กฎหมายได้ทราบ แต่ไม่มีผลเป็นการแก้ไขหรือ เปลี่ยนแปลงบทบัญญัติของกฎหมายแต่อย่างใด ส่วนความในประกาศคณะปฏิรูปการปกครอง

ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่กำหนดให้แก้ไขหรือเพิ่มเติมบทบัญญัติพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น ย่อมมีผลในทางกฎหมายดังที่ได้วินิจฉัยไว้ข้างต้น สำหรับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๔๒ นั้น ในช่วงการยึดอำนาจของคณะปฏิรูป ฯ มิได้มีความจำเป็นต้องประกาศให้ประชาชนหรือผู้ใช้งบคับกฎหมายดังกล่าวได้ทราบว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไรในขณะนั้น จึงมิได้มีการประกาศให้ประชาชนได้ทราบหากวินิจฉัยว่ากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญทั้ง ๘ ฉบับ สิ้นสุดลงพร้อมกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ แล้ว คณะปฏิรูป ฯ จะตรากฎหมายใหม่ขึ้นใช้งบคับจะต้องมีการประกาศอย่างชัดเจน เพราะการที่กฎหมายถูกยกเลิกไปแล้ว หากจะมีการตรากฎหมายขึ้นใช้งบคับใหม่ ตามจารีตประเพณีในการตรากฎหมายจะต้องมีการประกาศใช้กฎหมายใหม่อย่างชัดเจนและประกาศให้ประชาชนได้ทราบ การที่คณะปฏิรูป ฯ ได้ประกาศให้กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญทั้ง ๖ ฉบับ มีผลใช้งบคับต่อไป ย่อมแสดงให้เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้ง ๖ ฉบับ มีผลใช้งบคับต่อเนื่องตลอดมา ซึ่งในทางกฎหมายต้องถือว่ากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญยังคงมีผลใช้งบคับตลอดมา ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทั้ง ๕ ฉบับ ที่ใช้ข้อความว่าให้กฎหมายดังกล่าวมีผลใช้งบคับต่อไป เป็นเพียงการยืนยันความสมบูรณ์ของกฎหมาย แต่มิได้มีผลในทางกฎหมายที่เป็นการตรากฎหมายขึ้นใหม่แต่ประการใด พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงยังคงมีผลใช้งบคับโดยสมบูรณ์ตลอดมา ดังนั้น การที่คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มิได้มีประกาศหรือคำสั่งให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไว้อย่างชัดเจน จึงไม่อาจนำข้อสันนิษฐานหรือความเชื่อที่ว่ากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงพร้อมกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาหักล้างความมั่นคงของกฎหมายที่ตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยได้ดังที่วินิจฉัยมา

จึงเห็นว่า ข้อโต้แย้งที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ อ้างว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิก

สภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ถึงที่สุดลงตั้งแต่วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ ไม่อาจรับฟังได้

ประเด็นที่สาม การร้องเรียนของนายสุเทพ เทือกสุบรรณ ขอบด้วยระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน สอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๓ หรือไม่

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้การโต้แย้งว่า พรรคประชาธิปัตย์ไม่ได้ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ และนายสุเทพ เทือกสุบรรณ เลขานุการพรรคประชาธิปัตย์ ผู้ยื่นหนังสือร้องเรียน ไม่ได้รู้เห็นการกระทำตามหนังสือร้องเรียนด้วยตนเอง จึงไม่เป็นผู้เสียหายตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน สอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๓ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่มีอำนาจสืบสวนสอบสวนคดีนี้

ตุลาการรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า นายสุเทพ เป็นเลขานุการพรรคประชาธิปัตย์ โดยพรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ถือเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงที่ได้รับความเสียหายจากการฝ่าฝืนหรือการกระทำที่ไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา และกฎหมายเกี่ยวกับพรรคการเมือง และเนื่องจากรัฐธรรมนูญมิได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ร้องว่าเป็นใคร เห็นได้จากมาตรา ๖๓ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่กำหนดว่า ผู้รู้เห็นการกระทำของบุคคลหรือพรรคการเมืองใดที่ได้กระทำการใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ เพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ผู้รู้เห็นการกระทำดังกล่าวย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริงและยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย การที่นายสุเทพร้องเรียนต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่ามีบุคคลหรือพรรคการเมืองใดกระทำการตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงเป็นกรณีที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงมีสิทธิเสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริงและยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้ตามมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย

พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ บัญญัติให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งต่ออัยการสูงสุด พร้อมด้วยหลักฐานว่า พรรคการเมืองกระทำการตามมาตรา ๖๖ เมื่อการกระทำดังกล่าวปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง แสดงให้เห็นว่าเมื่อมีผู้ร้องเรียนให้ปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่ามีพรรคการเมืองกระทำการตามมาตรา ๖๖ ไม่ว่าจะเป็ใคร รู้เห็นเหตุการณ์ด้วยตนเองหรือไม่ มิใช่ข้อสาระสำคัญ เพียงแต่ปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า พรรคการเมืองกระทำการตามมาตรา ๖๖ ไม่ว่าจะปรากฏโดยนายทะเบียนพรรคการเมืองทราบด้วยตนเอง หรือมีผู้แจ้งให้ทราบ นายทะเบียนพรรคการเมืองย่อมมีอำนาจแจ้งต่ออัยการสูงสุด พร้อมด้วยหลักฐานเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองได้

ประเด็นที่สี่ การสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ชอบด้วยระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน สอบสวน และการวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๔๐ วรรคหนึ่ง หรือไม่ และการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงและการวินิจฉัยชี้ขาดของนายทะเบียนพรรคการเมือง เป็นการกระทำที่ชอบด้วยมาตรา ๑๕ วรรคสองและวรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือไม่

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้การโต้แย้งว่า คณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงไม่เคยแจ้งให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือแม่แต่พลเอก ชรรณรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา หรือนายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล ไปชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงหลักฐาน ตามข้อ ๔๐ วรรคหนึ่ง ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน สอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ และผู้ถูกร้องที่ ๑ กับผู้ถูกร้องที่ ๒ กล่าวอ้างว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องที่ ๑ มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงพยานหลักฐานให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำการตามที่ถูกร้องกล่าวหาหรือไม่ ตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และมีได้ทำการวินิจฉัยชี้ขาดคดีนี้เป็นหนังสือลงลายมือชื่อกรรมการการเลือกตั้งที่พิจารณาวินิจฉัยทุกคน ตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ ด้วย ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗

ตุลาการรัฐธรรมนูญพิเคราะห์แล้วเห็นว่า ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ นั้น เป็นระเบียบที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามความ

ในมาตรา ๑๐ (๖) (๗) และมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวเป็นเรื่องที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่ในส่วนของกรณการดำเนินการในกรณีที่มีการกล่าวหาว่า พรรคการเมืองกระทำการตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ไม่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรา ๑๕ วรรคสองและวรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ เนื่องจากมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่า บทบัญญัติมาตรา ๑๕ วรรคสองและวรรคสามนั้น ใช้บังคับกับการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายที่ระบุให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ส่วนการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ของนายทะเบียนพรรคการเมืองนั้น กฎหมายมิได้กำหนดให้นายทะเบียนพรรคการเมืองต้องดำเนินการตามมาตรา ๑๕ วรรคสองและวรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งการที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง กำหนดให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งต่ออัยการสูงสุดพร้อมด้วยหลักฐานว่าพรรคการเมืองกระทำการตามมาตรา ๖๖ โดยเมื่อการกระทำดังกล่าวปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือเมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งจากคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง นายทะเบียนพรรคการเมืองเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ที่จะพิจารณาว่า พรรคการเมืองกระทำการตามมาตรา ๖๖ หรือไม่ และสมควรเสนอเรื่องไปยังอัยการสูงสุดเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งยุบพรรคหรือไม่ การดำเนินการของนายทะเบียนพรรคการเมืองในกรณีนี้ไม่มีบทบัญญัติให้นายทะเบียนพรรคการเมืองต้องเสนอเรื่องไปให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อดำเนินการ ดังเช่นกรณีพรรคการเมืองส่งงบการเงินและสำเนาบัญชีที่เกี่ยวข้องต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งมาตรา ๔๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ กำหนดให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนองบการเงินและสำเนาบัญชีดังกล่าวต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อตรวจสอบและประกาศให้สาธารณชนทราบ กรณีนี้จึงไม่จำเป็นต้องให้คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยก่อน แต่นายทะเบียนพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่เพียงรวบรวมพยานหลักฐาน และหากเพียงพอที่เสนอเรื่องต่ออัยการสูงสุด

ซึ่งยังมีใช่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดที่มีผลให้พรรคการเมืองนั้นต้องถูกยุบ เพราะยังมีกระบวนการของ อัยการสูงสุดที่จะต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า พรรคการเมืองได้กระทำการดังกล่าวหรือไม่ โดยพรรคการเมืองที่ถูกกล่าวหาขอยอมมีโอกาสที่จะเสนอ พยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ว่ามีได้กระทำการตามที่ถูกกล่าวหาได้อย่างเต็มที่ ต่างจากการวินิจฉัยชี้ขาด ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งส่วนใหญ่ ดังเช่น ในปัญหาหรือ ข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง หรือการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ รวมทั้ง การประกาศผลการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นอำนาจเด็ดขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๔๕ ประกอบมาตรา ๑๔๔ ซึ่งจำเป็นต้อง ให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาที่มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงพยานหลักฐานรวมทั้งต้องให้โอกาสมาให้ ถ้อยคำต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนมีคำวินิจฉัย

แม้ว่าการแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงคดีนี้ จะเป็นการแต่งตั้งโดยคำสั่ง คณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑๕๖/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ และคำสั่งที่ ๑๖๗/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๕ และลงนามโดยพลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ ในฐานะประธาน คณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่เนื่องจากประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง ด้วย ตามมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และกรณีนี้เป็นอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจเฉพาะตัวของนายทะเบียน พรรคการเมืองตามมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงต้องถือว่า การดำเนินการของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามคำสั่ง ดังกล่าว เป็นการดำเนินการตามคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมือง มิใช่การดำเนินการตามคำสั่งของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังนั้น การรวบรวมพยานหลักฐานกรณีที่มีการร้องเรียนว่า พรรคการเมืองใด กระทำการตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ บทบัญญัติในมาตรา ๖๗ กำหนดให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งต่ออัยการสูงสุดพร้อมด้วยหลักฐาน ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่จะต้องดำเนินการเมื่อปรากฏต่อนายทะเบียน หรือนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งจากกรมการบริหารพรรคการเมืองว่าพรรคการเมืองใดกระทำการ ตามมาตรา ๖๖ หากนายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่ามีมูล นายทะเบียนพรรคการเมืองก็มีอำนาจ

หน้าที่ในการแจ้งต่ออัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการต่อไป ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ ในประเด็นนี้จึงไม่อาจรับฟังได้

ประเด็นที่ห้า มาตรา ๖๖ (๒) (๓) และ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นบทบัญญัติที่ชอบด้วยมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่งและวรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ หรือไม่ และที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้การโต้แย้งว่าเหตุยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ คือ พรรคการเมืองกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กำหนดในมาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) แต่ประกาศคณะปฏิรูปฯ ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ อ้างถึงคำสั่งยุบพรรคการเมืองเฉพาะการกระทำการต้องห้าม ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา ๖๖ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นั้น รับฟังได้หรือไม่

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้การโต้แย้งว่า สิทธิและเสรีภาพในการรวมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมืองนั้น มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ มิได้ให้อำนาจองค์กรนิติบัญญัติออกกฎหมายมาจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าว การยุบพรรคการเมืองต้องเป็นไปตามมาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งตรงกับมาตรา ๖๖ (๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ส่วนมาตรา ๖๖ (๒) (๓) และ (๔) เป็นเหตุยุบพรรคนอกเหนือไปจากบทบัญญัติของมาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นการบัญญัติเกินกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ทั้งเป็นการบัญญัติที่เกินความจำเป็นและกระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของเสรีภาพของบุคคลในการรวมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมืองที่มาตรา ๔๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ รับรองไว้ จึงเป็นบทบัญญัติที่ไม่ชอบด้วยมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

ตุลาการรัฐธรรมนูญพิเคราะห์แล้วเห็นว่า บทบัญญัติในมาตรา ๔๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มิได้มีความหมายไปถึงว่า องค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติไม่อาจออกกฎหมายมาจำกัดสิทธิในทางการเมืองของพรรคการเมืองได้ แม้พรรคการเมืองจะได้กระทำการอันมิชอบหรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่บ้านเมืองอย่างร้ายแรงเพียงใดก็ตาม เพราะหากเข้าใจเช่นนั้นก็จะกลายเป็นว่า เมื่อจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองขึ้นมาแล้ว พรรคการเมืองจะดำเนินการอย่างไรก็ได้ตามอำเภอใจ มาตรา ๑๒๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้กำหนดให้กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองต้องมีรายละเอียดและหลักเกณฑ์เรื่องการเลิก

พรรคการเมือง รวมตลอดถึงการยุบพรรคการเมืองไว้ด้วย โดยได้กำหนดเงื่อนไขการเลิกพรรคการเมืองไว้เพียงว่า มิให้นำเอาเหตุที่พรรคการเมืองไม่ส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้ง หรือเหตุที่ไม่มีสมาชิกพรรคการเมืองได้รับเลือกตั้ง มาเป็นเหตุให้ต้องเลิกหรือยุบพรรคการเมืองเท่านั้น กฎหมายกำหนดสาเหตุในการยุบพรรคคนนอกจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงมิได้ โดยบทบัญญัติในมาตรา ๖๖ (๒) (๓) และ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มีเจตนารมณ์เพื่อมิให้พรรคการเมืองที่กระทำการอันมิชอบ หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่บ้านเมืองอย่างร้ายแรงยังสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และก่อให้เกิดความเสียหายแก่บ้านเมืองต่อไป ดังนั้น มาตรา ๖๖ (๒) (๓) และ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงมิใช่บทบัญญัตินอกเหนือจากที่รัฐธรรมนูญกำหนด ไม่เกินความจำเป็นและมีได้กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของเสรีภาพของบุคคลในการร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๗ รับรองไว้ จึงไม่เป็นบทบัญญัติที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง

ประเด็นที่หก ส่วนประเด็นที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้แย้งว่า กฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้น ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แต่มาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นกฎหมายที่จำกัดเสรีภาพในการรวมตัวจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๔๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กลับไม่ได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายมาจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวตามมาตรา ๒๕ วรรคสอง จึงไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕ วรรคสอง อีกด้วย นั้น

ตุลาการรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ว่ามาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นกฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรอง แต่ไม่ได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายมาจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวตามมาตรา ๒๕ วรรคสอง นั้น เป็นการโต้แย้งในเรื่องแบบพิธีของการตรากฎหมายว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่ง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งมาตรา ๒๖๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดให้สิทธิโต้แย้งเฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และนายกรัฐมนตรี เท่านั้น และต้องโต้แย้งขณะที่กฎหมายนั้นยังเป็นเพียงร่างกฎหมายที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว แต่นายกรัฐมนตรียังมีได้นำร่างกฎหมายนั้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายพระมหากษัตริย์เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยเท่านั้น มาตรา ๒๖๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มิได้ให้สิทธิผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่จะโต้แย้งในเรื่องดังกล่าว จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ ในข้อนี้

ประเด็นที่เจ็ด หลักเกณฑ์การดำเนินการตามมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ขัดหรือแย้งต่อมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้การโต้แย้งว่า ในกรณีที่พรรคการเมืองใช้สิทธิและเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ผู้ร้องมีอำนาจเพียงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการ “ให้เลิกการกระทำดังกล่าว” ตามมาตรา ๖๓ วรรคสอง ต่อเมื่อศาลรัฐธรรมนูญสั่งการให้พรรคการเมืองใดเลิกกระทำการตามวรรคสองแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญจึงอาจสั่งยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๓ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แต่มาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กลับให้ผู้ร้องมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองได้ทันที ซึ่งไม่เป็นไปตามมาตรา ๖๓ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ดังนั้น หลักเกณฑ์การดำเนินการตามมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงขัดหรือแย้งต่อมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ตุลาการรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๖๓ วรรคสองและวรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยสั่งการให้พรรคการเมืองเลิกกระทำการได้ตามวรรคสอง และในกรณีที่มีการใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญย่อมมีอำนาจใช้ดุลพินิจ

ตั้งยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๓ วรรคสาม ได้ทันที มิใช่ว่าศาลรัฐธรรมนูญจะต้องมีคำสั่งให้พรรคการเมืองเลิกกระทำการตามวรรคสองก่อน ต่อเมื่อพรรคการเมืองไม่เลิกกระทำการ ศาลรัฐธรรมนูญจึงจะสั่งให้ยุบพรรคการเมืองได้ หลักเกณฑ์การดำเนินการตามมาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงมิได้ขัดหรือแย้งต่อมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ดังนั้น เมื่ออำนาจยุบพรรคการเมืองเป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๖๓ โดยผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการยื่นเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญคือ อัยการสูงสุด ซึ่งพฤติการณ์และการกระทำบางกรณีอาจเป็นกรณีสำเร็จไปแล้ว หรือกระทำซ้ำต่อเนื่อง จึงมีบทบัญญัติห้ามกระทำการที่เป็นการต้องห้ามไว้ก่อน ส่วนการวินิจฉัยผลของการกระทำว่าถึงขั้นยุบพรรคหรือไม่ เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ โดยอัยการสูงสุดเป็นเพียงผู้ยื่นคำร้อง

ประเด็นที่แปด ผู้ถูกร้องที่ ๓ ให้การโต้แย้งว่า การเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ เป็นการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และศาลปกครองกลางมีประกาศให้ยกเลิกเพิกถอนแล้วจะนำเหตุที่เกิดขึ้นในการเลือกตั้งครั้งดังกล่าวมาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคไม่ได้ นั้น

ตุลาการรัฐธรรมนูญพิเคราะห์แล้วเห็นว่า คำพิพากษาของศาลปกครองที่ผู้ถูกร้องที่ ๓ อ้างถึงนั้นเป็นคำพิพากษาในคดีหมายเลขแดงที่ ๖๐๗-๖๐๘/๒๕๔๕ ศาลได้พิพากษาในประเด็นแห่งคดีว่าการจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมาย โดยศาลได้พิพากษาให้เพิกถอนการเลือกตั้งดังกล่าว สำหรับในส่วนของการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๓ ตามข้อกล่าวหาตามคำร้องนี้เป็นการกระทำที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการเสนอเรื่อง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องในประเด็นนี้ไม่อาจรับฟังได้

ตามคำร้องของผู้ร้องที่กล่าวหาว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำความผิดตามมาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และในส่วนที่กล่าวหาผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ ว่า กระทำความผิดตามมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยผู้ร้องมีคำขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องทั้งสามนั้น

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ในเบื้องต้นว่า ในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ พรรค ประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย และพรรคมหาชน ซึ่งเป็นอดีตพรรคฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ประกาศไม่ส่งผู้สมัครของพรรคสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงมีพรรคการเมือง พรรคใหญ่ที่เคยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพียงพรรคเดียวคือผู้ถูกร้องที่ ๑ และมีพรรคการเมืองขนาดเล็ก หลายพรรคที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ มีพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็น หัวหน้าพรรค พลเอก ชรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา เป็นรองหัวหน้าพรรค และนายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล เป็นรองเลขาธิการพรรค พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ มีนายบุญทวีศักดิ์ อมรสินธุ์ เป็น หัวหน้าพรรค และพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ มีนายบุญยابرมีภณ ชินราช เป็นหัวหน้าพรรค ซึ่งแต่ละพรรค ดังกล่าวได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองจากนายทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยที่มาตรา ๕๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวน ๕๐๐ คน โดยเป็น สมาชิกที่มาจาก การเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อตามมาตรา ๕๕ จำนวน ๑๐๐ คน และสมาชิกที่มาจาก การเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๒ จำนวน ๔๐๐ คน และมาตรา ๑๐๗ (๔) ได้กำหนดคุณสมบัติของบุคคลผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้ว่า เป็นสมาชิก พรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกัน ไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน นอกจากนั้น มาตรา ๗๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ บัญญัติว่า ในเขต เลือกตั้งใด ถ้าในวันเลือกตั้งมีผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งคนเดียวและผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้น ได้คะแนนเสียงตั้งแต่ร้อยละสิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกาศให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้ง และวรรคสองบัญญัติว่า ในกรณีที่เหลือผู้สมัคร รับเลือกตั้งคนเดียวตามวรรคหนึ่งและได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละสิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งนั้น และมาตรา ๑๕๕ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ บัญญัติว่า ภายในสามสิบวัน นับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาเพื่อให้สมาชิกได้มาประชุมเป็น ครั้งแรก นอกจากนั้น ข้อมูลสถิติและผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามเอกสารหมายเลข ๓๑๑ หน้า ๓๕ ตารางจำนวนผู้สมัคร

รับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่แสดงจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของพรรคการเมืองต่าง ๆ ปรากฏว่า การเลือกตั้งทั่วไปในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน ๔๐๐ คน ๑ คน และ ๔ คน ตามลำดับ ส่วนพรรคชาติไทย พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคมหาชน ส่งผู้สมัคร ๒๖๕ คน ๓๕๕ คน และ ๓๐๑ คน ตามลำดับ แต่การเลือกตั้งเป็นการทั่วไปในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๙ ปรากฏตามสรุปผลการประกาศรับสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เอกสารหมายเลข ร.๕๘ พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน ๔๐๐ คน ๓๑ คน และ ๑๒๑ คน ตามลำดับ ส่วนพรรคชาติไทย พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคมหาชน ไม่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง จึงมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยถึงการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามว่าเป็นความผิดหรือไม่ โดยมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัย รวมหกประเด็น คือ

ประเด็นที่หนึ่ง นายบุญทวีศักดิ์ อมรสินธุ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และนายสุขสันต์ ชัยเทศ ผู้อำนวยการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ร่วมกับนายอมรวิทย์ สุวรรณผา พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรคของผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และนายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคอันเป็นที่ทำให้ผู้สมัครนำไปเป็นหลักฐานสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หรือไม่

ประเด็นที่สอง พลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา และนายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล ได้ร่วมกันสนับสนุนการกระทำของนายบุญทวีศักดิ์ และนายสุขสันต์ ในประเด็นที่ ๑ และร่วมกันให้เงินสนับสนุนนายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งลงแข่งขันกับผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือไม่

ประเด็นที่สาม พลเอก ไตรรงค์ อินทรทัต และพลโท ผดุงศักดิ์ กลั่นเสนาะ เป็นตัวแทนของพลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา ให้เงินสนับสนุนแก่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งลงแข่งขันกับผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือไม่

ประเด็นที่สี่ นายบุญบารมีภณ ชินราช หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้ร่วมกับพวกจัดทำรายงานการประชุมรับสมัครและออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคประเภทกิตติมศักดิ์ให้แก่ผู้สมัครซึ่งเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ติดต่อกันไม่ครบเก้าสิบวันเป็นให้ครบเก้าสิบวันอันเป็นเท็จ เพื่อให้ผู้สมัครนำไปเป็นหลักฐานสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือไม่ และพลเอก ชรรmgrักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา ได้ร่วมกันสนับสนุนการกระทำของนายบุญบารมีภณ กับพวกดังกล่าวหรือไม่

ประเด็นที่ห้า การกระทำตามคำร้องเป็นการกระทำตามมาตรา ๖๖ (๑) (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือไม่ และถือเป็นการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสาม หรือไม่

ประเด็นที่หก การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นเหตุอันอาจมีคำสั่งให้ยุบพรรคและเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ ตามคำร้องได้หรือไม่

ในประเด็นที่หนึ่ง ที่ว่า นายบุญทวีศักดิ์ อมรสินธุ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และนายสุขสันต์ ชัยเทศ ผู้อำนวยการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ร่วมกับนายอมรวิทย์ สุวรรณผา พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรคของผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และนายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคอันเป็นเท็จให้ผู้สมัครนำไปเป็นหลักฐานสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือไม่

ข้อเท็จจริงเบื้องต้นฟังได้ว่า เมื่อต้นเดือนมีนาคม ๒๕๕๕ นายอมรวิทย์ สุวรรณผา พนักงานการเลือกตั้ง งานคอมพิวเตอร์ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบจัดเก็บข้อมูลสมาชิกพรรคการเมืองต่าง ๆ ที่แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในเดือนมกราคมของทุกปี ตามแบบแจ้งจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงในรอบปีปฏิทิน (แบบ ท.พ.๕) แบบแจ้งจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองที่เพิ่มขึ้นในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา (แบบ ท.พ.๖) และแบบแจ้งจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองที่ลดลงในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา (ท.พ.๗) ลงในคอมพิวเตอร์ระบบฐานข้อมูลสมาชิกพรรคการเมืองของนายทะเบียนพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้เปลี่ยนแปลงข้อมูลสมาชิกพรรคการเมืองของผู้ถูกร้องที่ ๒ ในคอมพิวเตอร์ระบบฐานข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองตาม ท.พ.๖ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ที่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ

เมื่อปลายเดือนมกราคม ๒๕๔๕ โดยมีขอบด้วยกฎหมาย โดยการนำชื่อ ชื่อสกุล และเลขประจำตัวประชาชนของผู้สมัครรับเลือกตั้งสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ หลายคนซึ่งเป็นสมาชิกพรรคติดต่อกัน ไม่ครบเก้าสิบวัน ลงในคอมพิวเตอร์ระบบฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ แทนชื่อ ชื่อสกุล และเลขประจำตัวประชาชนของผู้ที่เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ติดต่อกันเกินเก้าสิบวัน โดยใช้หมายเลขสมาชิกพรรค และวันเดือนปีที่รับสมัครเป็นสมาชิกพรรคของสมาชิกเดิมดังกล่าว ต่อมา นายอมรวิทย์ ยอมรับว่าได้กระทำการดังกล่าวจริง ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติเห็นชอบตามความเห็นของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงให้ร้องทุกข์ดำเนินคดีแก่นายอมรวิทย์ ตามมาตรา ๒๖๔ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดำเนินการตามมาตรา ๘๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ แล้ว ตามหนังสือ ค่วนที่ ๓๓๓/๓๕๐๖ ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ตามเอกสารหมายเลข ร.๑๕๒

ปัญหาว่า นายบุญทวีศักดิ์ อมรสินธุ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และนายสุขสันต์ ชัยเทศ ผู้อำนวยการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ร่วมกับนายอมรวิทย์ สุวรรณผา กระทำการดังกล่าวหรือไม่ นายอมรวิทย์เบิกความประกอบข้อเท็จจริงที่ไว้ต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเมื่อวันที่ ๒๒ วันที่ ๒๓ วันที่ ๒๔ และวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๕ และวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๔๕ ตามเอกสารหมายเลข ร.๒๓ และ ร.๒๔ ว่า เมื่อปลายเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ นายบุญทวีศักดิ์ โทรศัพท์ติดต่อขอพบพยานนอกสำนักงานหลายครั้ง หลังจากนั้นพยานได้พบกับนายบุญทวีศักดิ์สองครั้ง โดยลำพัง ครั้งแรก ที่ร้านค้าแถวรามคำแหงเมื่อเวลาประมาณ ๒๑ นาฬิกา ซึ่งนายบุญทวีศักดิ์ได้แสดงตัวและบอกพยานว่าขอเปลี่ยนข้อมูลรายชื่อสมาชิกพรรคคนหนึ่งออกแล้วเอาชื่อผู้ที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งลงแทนในระบบฐานข้อมูลสมาชิกพรรคการเมืองของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยพยานบอกว่าต้องหารีหรือเพื่อนก่อนซึ่งพยานได้หารีกับนางภัทรลภา หรือเลียม พงษ์อุทธา และนางภัทรลภา ได้โทรศัพท์เข้าไปแจ้งวิธีการแก้ไขกับนายบุญทวีศักดิ์ ครั้งที่สอง บริเวณแยกลำสาละ ในวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ เมื่อเวลาประมาณ ๒๑ นาฬิกา ซึ่งนายบุญทวีศักดิ์ได้นำแผ่นซีดี กับ ท.พ.๖ จำนวน ๓๔ แผ่นให้พยานนำไปลงในคอมพิวเตอร์ระบบฐานข้อมูลสมาชิกพรรคการเมืองพร้อมกับให้เงินค่าตอบแทนพยาน ๓๐,๐๐๐ บาท พยานคืนให้แก่นายบุญทวีศักดิ์ไม่รับ การที่นายอมรวิทย์ได้พบนายบุญทวีศักดิ์ถึงสองครั้งโดยลำพังในสถานที่เปิดเผย และในการพบครั้งแรกนายอมรวิทย์บอกว่าต้องหารีหรือเพื่อนก่อน

ทั้งนางเลียมหรือภัทรลดา พงษ์อุคทา เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เบิกความรับรองว่า นายอมรวิทย์เคยมาปรึกษาเรื่องที่นายบุญทวีศักดิ์ขอเปลี่ยนชื่อบุคคลจริง จึงเชื่อได้ว่านายอมรวิทย์ได้พบและจดจำนายบุญทวีศักดิ์ได้ ประกอบกับนายอมรวิทย์และนายบุญทวีศักดิ์ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน จึงไม่มีข้อสงสัยว่านายอมรวิทย์จะให้ร้ายหรือปรักปรำนายบุญทวีศักดิ์ ถ้อยคำของนายอมรวิทย์จึงมีน้ำหนักรับฟังได้ นายสาย์ฉน์ เจียมสวัสดิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเขาฝ้าย ตำบลทุ่งไเส อำเภอสหัส จังหวัดนครราชสีมา เบิกความว่า เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๕ พยานไปที่โรงแรมกานต์มณีและได้พบนายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรค นายสุขสันต์ ชัยเทศ ผู้อำนวยการเลือกตั้ง และยังพบผู้มาสมัครรับเลือกตั้งอีกหลายคน ซึ่งผู้ที่มาสมัครทุกคนและพยานได้รับคัดเลือกให้ลงสมัครรับเลือกตั้งในสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยพรรคนัดให้มารับหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคในวันรุ่งขึ้น วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ พยานจึงไปที่โรงแรมกานต์มณีอีก แต่หนังสือรับรองยังไม่เรียบร้อย นายสุขสันต์ขอร้องให้พยานช่วยนำรายชื่อที่คิดไว้แล้วลงพิมพ์ในคอมพิวเตอร์แล้วพิมพ์บัญชีรายชื่อดังกล่าวออกมานำไปให้นายสมยศ สัมเขียวหวาน ตรวจสอบความถูกต้อง ซึ่งนายประยูร พูลจันทร์ เบิกความว่า ในวันที่พยานไปรับหนังสือรับรองที่โรงแรมกานต์มณี พยานได้พบนายสาย์ฉน์ เจียมสวัสดิ์ นอกจากนี้ นายอานนท์ หิรัญศิริ พนักงานโรงแรมกานต์มณี ให้ถ้อยคำตามเอกสารหมายเลข ร.๔๑ ยืนยันภาพถ่ายของนายบุญทวีศักดิ์ ว่า นายบุญทวีศักดิ์ อยู่ในห้องพักหมายเลข ๒๐๓ และได้ร่วมกับนายสุขสันต์จัดทำเอกสารการสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยพยานได้ไปช่วยแก้ไขเครื่องพิมพ์ที่ขัดข้องซึ่งสอดคล้องกับถ้อยคำของนางรัตนา เกษรินทร์ ผู้ช่วยผู้จัดการโรงแรมกานต์มณี ที่ให้ถ้อยคำตามเอกสารหมายเลข ร.๔๒ ยืนยันรูปถ่ายนายบุญทวีศักดิ์ว่าเป็นผู้ที่พักค้างคืนที่โรงแรมกานต์มณีจริง และมีการส่งสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน และสำเนาวุฒิปริญญาตรีเข้ามาที่เครื่องโทรสารของโรงแรม แล้วมีคนของพรรครวมทั้งนายชวกรมารับไป ทั้งนายสาย์ฉน์ นายอานนท์ และนางรัตนา ถือว่าเป็นพยานคนกลาง ถ้อยคำของบุคคลทั้งสามจึงมีน้ำหนักน่าเชื่อถือ นอกจากนั้น ยังได้ความจากบันทึกถ้อยคำของนางสาวมณฑิราพร พิมพ์จันทร์ ได้ให้ถ้อยคำต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ตามเอกสารหมายเลข ร.๓๘ ว่า พยานมีหน้าที่รับโทรสารที่ส่งมาที่โรงแรมนำไปถ่ายเอกสารแล้วนำมากรอกรายการในแบบใบสมัครสมาชิกพรรค นอกจากนี้ พยานผู้ร้องยังมีนายสุขสันต์ ชัยเทศ มาเบิกความรับรองบันทึกถ้อยคำที่ให้ไว้ต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง เอกสารหมายเลข ร.๓๗ หรือ ร.๑๐๐ หรือเอกสารแนบท้ายเอกสารหมายเลข ร.๑๐ ว่า ในคืนวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕

เวลาประมาณ ๒๑ นาฬิกา นายบุญทวีศักดิ์ ได้นำแผ่นซีดีข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ มาแก้ไข ภายในห้องพักหมายเลข ๒๐๓ ของโรงแรมกานต์มณี และพยายามให้นายสายัณห์เป็นผู้แก้ไข ซึ่ง นายอมรวิทย์ยืนยันว่า เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลาประมาณ ๒๑ นาฬิกา นายบุญทวีศักดิ์เป็นผู้นำ แผ่นซีดีข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ มาให้พยายามนำไปลงแทนข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในคอมพิวเตอร์ระบบฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง แม้รายละเอียดเรื่องเวลา จะแตกต่างจากถ้อยคำของนายสุขสันต์ที่ระบุว่านายบุญทวีศักดิ์นำแผ่นซีดีไปให้นายอมรวิทย์ในคืนวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลาประมาณ ๒.๐๐ นาฬิกา ก็ตาม แต่ปรากฏข้อเท็จจริงตามรายงานการตรวจสอบ ข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ที่มีอยู่ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตาม เอกสารหมายเลข ร.๑๓๕ ว่ามีเอกสารหลักฐาน ท.พ.๖ และแผ่นซีดีที่บันทึกข้อมูลพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นำส่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จำนวน ๒ ชุด และจากการตรวจสอบข้อมูลที่อยู่ในแผ่นซีดี ทั้ง ๒ ชุด ปรากฏว่าซีดีข้อมูลชุดที่ ๑ บันทึกข้อมูลไว้เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๕ และซีดีข้อมูล ชุดที่ ๒ บันทึกข้อมูลไว้เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ และจากการเปรียบเทียบข้อมูลที่มีอยู่ในแผ่นซีดี ทั้ง ๒ ชุด ปรากฏว่าข้อมูลไม่ตรงกันโดยเฉพาะมีหมายเลขสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ จำนวน ๖๑ รายการ ที่หมายเลขสมาชิกพรรคคงเดิม แต่มีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลภายใน คือ หมายเลขประจำตัว ประชาชน ชื่อ และนามสกุล รายชื่อของสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ปรากฏในฐานข้อมูลของ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงเป็นข้อมูลของแผ่นซีดีชุดที่ ๒ ซึ่งตรงกับวิธีการทุจริตด้วยการตัดต่อเปลี่ยนแปลงรายชื่อสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่เกิดขึ้น การที่แผ่นซีดีข้อมูลสมาชิกพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๒ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๘ อยู่ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งถึง ๒ ชุด แทนที่จะมี อยู่เพียงชุดเดียว คือ แผ่นซีดีข้อมูลชุดที่ ๑ พร้อม ท.พ.๕ ท.พ.๖ และ ท.พ.๗ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ที่ต้องส่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองภายในเดือนมกราคม ๒๕๔๕ จึงเชื่อว่า นายบุญทวีศักดิ์นำแผ่น ซีดีข้อมูลที่เก็บไว้ที่สำนักงานของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไปให้แก้ไขที่โรงแรมกานต์มณี เพราะนายสุขสันต์ เบิกความว่า คอมพิวเตอร์ที่ใช้เปลี่ยนข้อมูลรายชื่อสมาชิกรายนั้น นายบุญทวีศักดิ์ได้นำมาจากบ้าน ของนายบุญทวีศักดิ์ และสอดคล้องกับถ้อยคำของนางรัตนา เกษรินทร์ ผู้ช่วยผู้จัดการโรงแรมกานต์มณี และนายอานนท์ หิรัญศิริ พนักงานโรงแรมกานต์มณี ที่ให้ถ้อยคำว่า คอมพิวเตอร์และเครื่องพิมพ์ที่ใช้ ในห้องพักหมายเลข ๒๐๓ เป็นของผู้พักนำมาเอง ส่วนที่นายอมรวิทย์ให้ถ้อยคำว่า ได้รับเงินจาก นายบุญทวีศักดิ์ จำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท แต่นายสุขสันต์ให้ถ้อยคำว่า ก่อนนายบุญทวีศักดิ์ไปรับแผ่นซีดี

ได้ให้เงินค่าใช้จ่ายไป ๕๐,๐๐๐ บาท จึงเชื่อว่าเงินอีก ๒๐,๐๐๐ บาท นายบุญทวีศักดิ์เก็บไว้เสียเอง นอกจากนั้น นายสุขสันต์ยังเบิกความยืนยันอีกว่า หลังจากนำรายชื่อผู้สมัครไปลงใบแทนชื่อสมาชิกเดิมในแผ่นซีดีแล้ว นายบุญทวีศักดิ์ได้ตรวจสอบและบอกให้พยานคว่ามีใครตกหล่น ซึ่งพยานได้ตามรายชื่อแล้วเห็นว่าเรียบร้อย จึงให้พิมพ์ ท.พ.๖ ฉบับใหม่ออกมาแล้วนายบุญทวีศักดิ์ก็ลงชื่อใน ท.พ.๖ ฉบับใหม่ และนำไปคืนให้เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพร้อมแผ่นซีดีที่แก้ไขแล้ว ขอให้จริงจึงฟังได้ว่า นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และนายสุขสันต์ ชัยเทศ ผู้อำนวยการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ร่วมกับนายอมรวิทย์ สุวรรณผา พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ จริง

การที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ อ้างว่า นายบุญทวีศักดิ์ไม่เคยรู้จักหรือเสนอเงินให้แก่นายอมรวิทย์ โดยในวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ นายบุญทวีศักดิ์ไปติดต่อขอเช่ารถเพื่อใช้หาเสียงเลือกตั้งอยู่ที่จังหวัดเพชรบูรณ์ กับนายประพัฒน์ เพชรทอง เลขานุการพรรค และนายอเนก จันทร์สนธิ เภรณุกิจพรรค แล้วพักค้างคืนที่บ้านของนายประพัฒน์ โดยอ้างหลักฐานการเช่าและมีนายประพัฒน์กับนายอเนกมาเป็นพยานเบิกความนั้น พยานผู้ถูกร้องที่ ๒ ทั้งสองเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยตรงมิใช่พยานคนกลาง ทั้งหลักฐานการเช่าก็สามารถทำย้อนหลังได้ อีกทั้งที่อ้างว่าไปทำสัญญาเช่ารถเพื่อใช้หาเสียงช่วยผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อที่จังหวัดเพชรบูรณ์ แต่ยอมรับว่าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่มีผู้ลงสมัครแบบแบ่งเขตที่จังหวัดเพชรบูรณ์ จึงเป็นข้ออ้างที่ไม่สมเหตุผล และไม่อาจหักล้างพยานหลักฐานดังกล่าวได้

สำหรับปัญหาที่ว่า นายบุญทวีศักดิ์ได้ออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคอันเป็นเท็จให้ผู้สมัครนำไปใช้เป็นหลักฐานสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือไม่ นายสุขสันต์ ผู้อำนวยการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ให้การไว้ต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามเอกสารหมายเลข ร.๓๖ ประกอบกับเบิกความในชั้นได้สวนว่า ผู้ที่ขาดคุณสมบัติการเป็นสมาชิกพรรคไม่ถึงเก้าสิบวันที่จะลงสมัครมีทั้งหมดประมาณ ๘๐ กว่าคน แต่ลงสมัครรับเลือกตั้งจริง ๓๓ คน ในจำนวนนี้เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติครบเก้าสิบวันเพียง ๓ คน ส่วนนายสมบูรณ์ จิตตั้งสมบูรณ์ นายชวการ โตสวัสดิ์ พันตำรวจตรี เสี่ยงยม สาราญรัตน์ นายอำนาจ รอดช่วย นายดิเรก หนูสาย นายวิรัตน์ ตรีโชติ นายประยูร พูลจันทร์ ล้วนเป็นผู้สมัครที่ได้แก้ไขข้อมูลสมาชิกพรรคในแผ่นซีดีทั้งสิ้น ตามบัญชีรายชื่อผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ทำเอกสารหมายเลข ร.๑๐ สำหรับหนังสือ

ยื่นขานการเป็นสมาชิกพรรคมิไปถึงประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดต่าง ๆ ๔ คน คือ นายอนุสรณ์ สมทา ผู้สมัครเขต ๒ จังหวัดแพร่ นายณัฐวุฒิ ดวงรัตน์ ผู้สมัครเขต ๑ จังหวัดสระแก้ว นายพินิจ แสงสว่าง ผู้สมัครเขต ๑ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และนายฉลอง นนทพ่าย ผู้สมัครเขต ๑๓ กรุงเทพมหานคร ตามเอกสารท้ายหมาย ร.๑๐ บุคคลทั้งสี่มาสมัครภายหลังจากที่ได้นำแผ่นซีดีไปคืนแล้ว แต่บุคคลทั้งสี่ยื่นขานจะลงสมัครให้ได้ พยานจึงปรึกษานายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นายบุญทวีศักดิ์แนะนำให้พยานรับรองว่าเป็นสมาชิกพรรคจริง แต่ไม่มีชื่อใน ท.พ.๖ ทั้ง ๆ ที่รู้อยู่แล้วว่า บุคคลทั้งสี่ลงสมัครไม่ได้เพราะไม่มีรายชื่อใน ท.พ.๖ ซึ่งสอดคล้องกับทะเบียนรายชื่อสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ จากแผ่นซีดีทั้ง ๒ แผ่น ที่อยู่ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เปรียบเทียบ เฉพาะหมายเลขสมาชิกเหมือนกันแต่ชื่อสมาชิกต่างกัน ตามเอกสารหมาย ร.๑๕๗ ปรากฏว่า มีการเปลี่ยนแปลงชื่อสมาชิกของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ จำนวน ๖๑ คน โดยใช้หมายเลขสมาชิกพรรค และวันเดือนปีที่รับสมัครเป็นสมาชิกพรรคของสมาชิกเดิม และมีรายชื่อของผู้ที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง ทั้ง ๖๑ คน ปรากฏอยู่ ซึ่งตามรายงานการตรวจสอบข้อมูลของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เอกสารหมาย ร.๑๒๑ แผ่นที่ ๗๘ และแผ่นที่ ๗๙ ปรากฏว่า นายชวการ เป็นผู้สมัคร เขต ๒๕ กรุงเทพมหานคร นายชารัตน์ มณีศรี เป็นผู้สมัครเขต ๔ จังหวัดตรัง นายสมบุรณ์ จิตตั้งสมบุรณ์ เป็นผู้สมัครเขต ๑ กรุงเทพมหานคร นายดิเรก หนูสาย เป็นผู้สมัครเขต ๕ จังหวัด นครศรีธรรมราช นายอำนาจ รอดช่วย เป็นผู้สมัครเขต ๘ จังหวัดนครศรีธรรมราช นายวิรัตน์ ตรีโชติ เป็นผู้สมัครเขต ๕ จังหวัดนครศรีธรรมราช และนายปฏิพัฒน์ เกียรติศิริวิชัย เป็นผู้สมัครเขต ๑ จังหวัดตรัง โดยนายสมบุรณ์ จิตตั้งสมบุรณ์ ผู้สมัครเขต ๑ กรุงเทพมหานคร เบิกความรับรองบันทึก ถ้อยคำที่ให้ไว้ต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง เอกสารหมาย ร.๔๗ ยอมรับว่า พยานเพิ่ง สมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๕ แต่นายบุญทวีศักดิ์ได้ออกหนังสือ รับรองการเป็นสมาชิกพรรคให้พยานโดยระบุว่าพยานเป็นสมาชิกพรรคเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๘ หมายเลขสมาชิกพรรค ๐๗๕๕๕/๒๕๔๘ ซึ่งเป็นหมายเลขสมาชิกเดิมที่ชื่อ กุสุมา อุทยานิช โดยนายบุญทวีศักดิ์ยื่นขานต่อพยานว่า หนังสือรับรองดังกล่าวนำไปสมัครรับเลือกตั้งได้ ตามเอกสาร หมาย ร.๔๗ แผ่นที่ ๑๓ แม้ว่านายชารัตน์ มณีศรี ผู้สมัครเขต ๔ จังหวัดตรัง เบิกความรับรอง บันทึกถ้อยคำที่ให้ไว้ต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ตามเอกสารหมาย ร.๔๘ ว่า พยานสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๘ หมายเลขสมาชิก

๐๗๔๓๔/๒๕๔๘ หรือนายวิรัตน์ ตรีโชติ ผู้สมัครเขต ๕ จังหวัดนครศรีธรรมราช เบิกความรับรองบันทึกถ้อยคำที่ให้ไว้ต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ตามเอกสารหมายเลข ร.๑๐๕ ว่า พยานสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๔๘ และได้รับหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคของนายบุญทวีศักดิ์ อมรสินธุ์ ตามเอกสารหมายเลข ร.๑๐๕ แผ่นที่ ๔ หรือ นายดิเรก หนูสาย ผู้สมัครเขต ๕ จังหวัดนครศรีธรรมราช เบิกความยืนยันบันทึกถ้อยคำที่ให้ไว้ต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ตามเอกสารหมายเลข ร.๑๐๖ และ ร.๑๐๖ ว่า พยานได้กรอกใบสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ประมาณวันที่ ๒๐ หรือวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ และได้รับหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคของนายบุญทวีศักดิ์ อมรสินธุ์ หัวหน้าพรรค รับรองว่า พยานเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๘ ตามเอกสารหมายเลข ร.๑๐๖ แผ่นที่ ๔ หรือนายอำนาจ รอดช่วย ผู้สมัครเขต ๘ จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้ถ้อยคำต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ตามเอกสารหมายเลข ร.๑๐๗ และ ร.๑๐๘ ว่า พยานได้กรอกใบสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ วันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๔๘ พรรคมิมติรับเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๘ ตามหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคของนายบุญทวีศักดิ์ อมรสินธุ์ หัวหน้าพรรค เอกสารหมายเลข ร.๑๐๘ แผ่นที่ ๕ หรือนายปฏิพัฒน์ เกียรติธีรวิชัย ผู้สมัครเขต ๑ จังหวัดตรัง ให้ถ้อยคำไว้ต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ตามเอกสารหมายเลข ร.๕๒ ว่า พยานสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ หมายเลขสมาชิกพรรค ๐๗๕๘๒/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๘ และได้รับหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคของนายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรค รับรองว่าพยานเป็นสมาชิกพรรคเมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๘ ตามเอกสารหมายเลข ร.๕๒ แผ่นที่ ๖ แต่พยานเหล่านี้ต่างยอมรับว่าถูกศาลฎีกามีคำสั่งเพิกถอนสิทธิการสมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ พรรคเดิวนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน ซึ่งสอดคล้องกับทะเบียนรายชื่อสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ จากแผ่นซีดีทั้ง ๒ แผ่น ที่อยู่ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามเอกสารหมายเลข ร.๑๕๗ ถ้อยคำของนายชาวัฒน์ มณีศรี นายวิรัตน์ ตรีโชติ นายดิเรก หนูสาย นายอำนาจ รอดช่วย และนายปฏิพัฒน์ เกียรติธีรวิชัย ดังกล่าว จึงไม่อาจรับฟังเป็นจริงได้

การที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยนายบุญทวีศักดิ์ เบิกความอ้างว่า พยานได้มอบหมายให้นายสุขสันต์ ผู้อำนวยการเลือกตั้งของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ รับผิดชอบหาผู้สมัครและพยานลงลายมือชื่อในหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรค (แบบ ส.ส. ๑๘/ข๒) ที่ยังไม่ได้กรอกข้อความแล้วให้นายสุขสันต์

ไปกรอกข้อความสมาชิกผู้มีคุณสมบัติสมัครรับเลือกตั้งเองโดยพยานมิได้รู้เห็นกับการกระทำของ นายสุขสันต์ดังกล่าว แต่ปรากฏว่าหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคของนายบุญทวีศักดิ์ที่ออกให้แก่ นายวิรัตน์ ตรีโชติ นายดิเรก หนูสาย นายอำนาจ รอดช่วย เป็นตัวพิมพ์ที่พิมพ์ออกมาจากเครื่อง คอมพิวเตอร์ ไม่มีช่องว่างให้กรอกข้อความ ส่วนที่ออกรับรองให้นายปฏิพัฒน์ เกียรติธีรวิชัย มีช่อง ว่างให้กรอกข้อความ ซึ่งนายปฏิพัฒน์เบิกความยืนยันบันทึกถ้อยคำที่ให้ไว้ต่อคณะกรรมการสืบสวน สอบสวนข้อเท็จจริงว่า หนังสือรับรองดังกล่าวนายบุญทวีศักดิ์เป็นผู้นำมาให้พยานที่จังหวัดตรัง เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ เนื่องจากมีข้อความผิดพลาด คำเบิกความของนายบุญทวีศักดิ์จึงไม่มี น้ำหนักหักล้างพยานหลักฐานดังกล่าวได้ ข้อเท็จจริงจึงรับฟังได้ว่า นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคอันเป็นเท็จให้แก่ผู้สมัครดังกล่าวนำไปเป็น หลักฐานการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง ของจังหวัดต่าง ๆ โดยรู้อยู่แล้วว่าผู้สมัครดังกล่าวมิได้เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เพียงพรรคเดียว นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน และไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ตามมาตรา ๑๐๗ (๔) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

ประเด็นที่สอง พลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา และนายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล ร่วมกันสนับสนุนการกระทำของนายบุญทวีศักดิ์และนายสุขสันต์ในประเด็นที่หนึ่ง และร่วมกันให้ เงินสนับสนุนนายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งลงแข่งขันกับผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือไม่ พยานหลักฐาน สำคัญในประเด็นนี้มีนายชวการ โตสวัสดิ์ และนายสุขสันต์ ชัยเทศ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๒ เบิกความประกอบบันทึกถ้อยคำของพยานทั้งสองที่ให้ไว้ต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวน ข้อเท็จจริง ตามเอกสารหมายเลข ร.๓๖ และ ร.๓๗ กับบันทึกการให้ข้อเท็จจริงที่ให้ไว้แก่นายสุเทพ เทือกสุบรรณ เลขานุการพรรคประชาธิปัตย์ เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๕ เอกสารแนบท้ายหมายเลข ร.๑๐ โดยนายชวการให้การว่า เมื่อวันที่ ๒๖ หรือวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ นายยุทธพงษ์ สีวาโมกษ์ ซึ่งรู้จักและทำงานมวลงชนร่วมกัน นัดพยานไปรับประทานอาหารที่ร้านอาหารริมถนนนนทบุรีดีดใหม่ ระหว่างพูดคุยเรื่องสถานการณ์ทางการเมือง มีโทรศัพท์มาหานายยุทธพงษ์ จับใจความได้ว่าให้หา พรรคการเมืองขนาดเล็กลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อแก้ปัญหาผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่จะได้ คะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในบางเขตเลือกตั้ง นายยุทธพงษ์จึงถามพยานว่า

พอหาได้หรือไม่ ต้องการหลายพรรค โดยมีค่าใช้จ่ายให้ผู้สมัครรายละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท พยานจึงโทรศัพท์ถึงนายสุขสันต์ ชัยเทศ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งรู้จักสนิทสนมกัน เพื่อให้ประสานหาพรรคการเมืองที่จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง สักกฐันนายสุขสันต์โทรศัพท์กลับมาแจ้งว่า ประสานได้สี่พรรค คือ พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ พรรคชมมาธิปไตย พรรคกฤษฎาไทยมั่นคง และพรรคเกษตรกรไทย นายยุทธพงษ์จึงโทรศัพท์กลับไปบอกคนที่โทรมา แต่ภายหลังประสานได้เพียงสามพรรคคือ พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ พรรคชมมาธิปไตย และพรรคกฤษฎาไทยมั่นคง ต่อมาวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๕ ขณะที่พยานจะเดินทางขึ้นเครื่องบินจากอำเภอหาดใหญ่กลับกรุงเทพมหานคร นายยุทธพงษ์โทรศัพท์แจ้งพยานว่า นายต้องการพบตัวด่วน พยานจึงบอกนายยุทธพงษ์ว่าอยู่ที่อำเภอหาดใหญ่กำลังกลับกรุงเทพ ฯ นายยุทธพงษ์บอกว่าเมื่อถึงกรุงเทพ ฯ ให้ไปพบกันที่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ พยานจึงไปพบนายยุทธพงษ์ นายทวี สุวรรณพัฒน์ และนายธีรชัย จุลพัฒน์ ที่ร้านอาหารตามสั่งหน้าทางเข้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อรอเวลาเข้าพบพลเอก ชรรมรัมย์ อิศรางกูร ณ อยุธยา เนื่องจากติดประชุมพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ พยานได้รับการแนะนำจากนายยุทธพงษ์ ว่า นายทวีเป็นคนสนิทของพลเอก ชรรมรัมย์ ที่จะพาเข้าพบพลเอก ชรรมรัมย์ รอจนถึงเวลาประมาณ ๒๐.๓๐ นาฬิกา นายทวี นายยุทธพงษ์ และนายธีรชัย จึงพาพยานขึ้นลิฟต์ไปที่ชั้นบนของสำนักงานผู้ถูกร้องที่ ๑ และนั่งรอในห้องประชุมของประธานสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภาคอีสาน ซึ่งอยู่ติดห้องทำงานของพลเอก ชรรมรัมย์ นั่งรอประมาณครึ่งชั่วโมง พลเอก ชรรมรัมย์ และนายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล เดินเข้ามาที่ห้องประชุมดังกล่าว เมื่อนั่งลงแล้วพลเอก ชรรมรัมย์ ถามนายทวีว่า ได้หรือไม่ นายทวีตอบว่าได้สามพรรคตามรายชื่อที่พยานรับแจ้งทางโทรศัพท์จากนายสุขสันต์ ระหว่างที่รอพบพลเอก ชรรมรัมย์ คือ พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ พรรคชมมาธิปไตย และพรรคกฤษฎาไทยมั่นคง พลเอก ชรรมรัมย์ คุรายชื่อแล้วได้ถามถึงการส่งผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง โดยเฉพาะพื้นที่พรรคฝ่ายค้านทั้งสามพรรคคือ ๑๔ จังหวัดภาคใต้ สุพรรณบุรี อ่างทอง และสระแก้ว เมื่อพยานรับปาก พลเอก ชรรมรัมย์ จึงสอบถามกรณีผู้สมัครที่เป็นสมาชิกพรรคไม่ครบเก้าสิบวันจะทำอย่างไร พยานตอบว่าจะใช้วิธีที่เรียกว่าตัดต่อพันธุกรรม ซึ่งนายสุขสันต์เคยแจ้งวิธีการไว้ต่อพยาน โดยวิธีถอดชื่อและที่อยู่ของสมาชิกพรรคบางคนที่เป็นสมาชิกพรรคครบเก้าสิบวันออกจากบัญชีรายชื่อสมาชิกพรรค แล้วนำชื่อผู้ที่พรรคจะส่งลงสมัครรับเลือกตั้งแต่ยังเป็นสมาชิกพรรคไม่ครบเก้าสิบวันใส่แทนที่ โดยคงหมายเลขสมาชิกและวันที่สมัครสมาชิกพรรคเดิมไว้ ให้มีลักษณะกระจายกระจายไม่เรียงลำดับเพื่อให้ยากแก่การตรวจสอบ และ

จะใช้พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นหลักในการตัดต่อเปลี่ยนแปลงข้อมูลสมาชิกพรรคดังกล่าว เนื่องจากเมื่อต้นปีพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ส่งรายชื่อสมาชิกพรรคเพิ่มเติมไปให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่จะไปเอาแผ่นบันทึกข้อมูลกลับมาเพื่อแก้ไข ซึ่งนายสุขสันต์แจ้งพยานว่าจะเป็นผู้ดำเนินการเอง ตลอดเวลาที่พูดคุยตกลงดังกล่าว นายพงษ์ศักดิ์นั่งฟังอยู่ด้วย เมื่อรับฟังการชี้แจงเป็นที่พอใจแล้ว พลเอก ธรรมรักษ์ หันไปถามนายพงษ์ศักดิ์ว่า เอาตามนี้นะ นายพงษ์ศักดิ์ตอบว่า ตกลงตามนี้ และขอตัวกลับไปก่อน เมื่อนายพงษ์ศักดิ์กลับออกไปแล้ว พลเอก ธรรมรักษ์ พูดเปรยขึ้นว่าที่ตองเอา นายพงษ์ศักดิ์มานั่งฟังด้วยเพราะเขาเป็นคนจ่ายสตางค์ หลังจากนั้นได้คุยเรื่องค่าใช้จ่ายกรณีที่มีโอกาสได้รับเลือกตั้งตามที่พยานทราบผ่านนายทวี ให้งบประมาณเพียง ๑๐๐,๐๐๐ บาท อาจไม่พอ ซึ่งพลเอก ธรรมรักษ์ แจ้งว่า ถ้ามีโอกาสได้รับเลือกตั้งก็ให้ค่าใช้จ่ายได้เต็มที่เท่าสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จากนั้นพยาน นายยุทธพงษ์ นายทวี และนายธีรชัย กลับไปโรงแรมกานต์มณี เปิดห้องพักหมายเลข ๔๒๖ ต่อมาเวลาประมาณ ๒๓ นาฬิกา นายสุขสันต์ และนายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไปพบพยานที่ห้องพักหมายเลข ๔๒๖ ร่วมหารือในรายละเอียดการหาตัวผู้สมัครและค่าใช้จ่าย การเลือกตั้ง และแบ่งหน้าที่กันดำเนินการ

วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๕ เวลาประมาณ ๑๑ นาฬิกา พยานนัดพบหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ พรรคชมมาธิปไตย และพรรคกฤษไทยมั่นคง ที่โรงแรมกานต์มณี เพื่อหารือเรื่องการหาผู้สมัคร โดยมีนายยุทธพงษ์และนายธีรชัยร่วมหารือด้วย พร้อมทั้งรอค่าใช้จ่าย ต่อมาเวลาประมาณ ๑๔ นาฬิกา นายทวี นายยุทธพงษ์ และนายธีรชัย มาตามพยานให้ไปรับเงินจากพลเอก ธรรมรักษ์ ที่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงออกไปพร้อมกันทั้งสี่คนโดยรถยนต์ของนายธีรชัย ระหว่างอยู่ในรถมีโทรศัพท์ถึงนายทวีแจ้งว่า นายให้ไปรับเงินที่กระทรวงกลาโหม เพราะพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จัดปราศรัยใหญ่ที่สนามหลวง จึงพากันไปที่กระทรวงกลาโหมโดยไม่ต้องรับบัตรผ่านเข้าออก ขึ้นไปรอที่ระเบียงหน้าห้องรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม พยานกับพวกรอประมาณ ๒๐ นาที พลเอก ธรรมรักษ์ ก็มาถึง และได้เรียกนายทวีเข้าไปในห้อง สักครู่หนึ่งนายทวีออกมาพร้อมกับเงินและบอกพยานให้ไปจัดการค่าสมัครของผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อก่อน พยานนับเงินดังกล่าวได้จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท จึงนำไปให้แก่ นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นค่าสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒

วันที่ ๔ ถึง ๕ มีนาคม ๒๕๔๕ พยานเริ่มติดต่อหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยใช้โรงแรมกานต์มณี ห้องประชุมเล็ก ๔๐๑ เป็นศูนย์ประสานงาน วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ สรุปยอดผู้สมัครได้ ๓๓ คน นายทิวินาเงินมาให้ช่วยกันนับใส่ซอง ซองละ ๒๐,๐๐๐ บาท ได้จำนวน ๑๒ ซอง แต่ไม่พอ นายทิวินาเงินมาให้อีกแบ่งใส่ซอง ซองละ ๒๐,๐๐๐ บาท ได้ทั้งหมด ๓๘ ซอง นายธีรชัยเป็นผู้มอบให้ผู้สมัครไปจำนวน ๓๓ ซอง ที่เหลือแบ่งกันระหว่างผู้ร่วมงาน และในวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลาประมาณ ๑๑ นาฬิกา นายทิวินาเงินค่าสมัครของผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจังหวัดนครพนม ๕ คน และจังหวัดสกลนคร ๒ คน มาให้พยานที่โรงแรมกานต์มณี พยานได้ออนเงินจำนวนดังกล่าวที่ธนาคารกสิกรไทย สาขาประจักษ์ศิลปาคม ไปเข้าบัญชีเงินฝากของนายสุขสันต์ ที่ธนาคารกสิกรไทย สาขานครพนม เมื่อเวลาประมาณ ๑๒ นาฬิกา และตั้งแต่วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๔๕ มีผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เดินทางมาทวงค่าใช้จ่ายจากพยานทุกวัน

ส่วนนายสุขสันต์ ให้ถ้อยคำต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมายเลข ร.๓๗ กับเอกสารท้ายหมายเลข ร.๑๐ หรือ ร.๑๐๐ ว่า วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๕ ขณะพยานอยู่ที่จังหวัดนครพนมได้รับโทรศัพท์จากนายชวการ สอบถามว่าพยานจะทำงานให้พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือไม่ พยานถามว่างานอะไร นายชวการบอกว่าให้ประสานพรรคการเมืองพรรคเล็กเพื่อจัดส่งผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลงในพื้นที่เป้าหมาย คือ ภาคใต้ จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดอ่างทอง จังหวัดสระแก้ว และจังหวัดปราจีนบุรี โดยพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จะออกค่าใช้จ่ายให้อย่างน้อยคนละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท พยานตอบตกลง ระหว่างเดินทางเข้ากรุงเทพมหานคร พยานได้ติดต่อพรรคการเมืองได้ ๔ พรรค คือ พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ พรรคเกษตรกรไทย พรรคธัมมาธิปไตย และพรรคกฤษไทยมั่นคง พยานกับนายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เดินทางถึงโรงแรมกานต์มณี เมื่อเวลาประมาณ ๒๓ นาฬิกา แล้วไปหารือกับนายชวการเกี่ยวกับเรื่องการหาผู้สมัครตลอดจนค่าใช้จ่ายที่ห้องพักหมายเลข ๔๒๖ แล้วเริ่มดำเนินการหาผู้สมัครตั้งแต่วันที่ ๓ ถึงวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ โดยวิธีการติดต่อเปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่คัดเลือกสมัครเพียง ๓๓ คน ในเขตเลือกตั้งจังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี ลำปาง จังหวัดละ ๑ คน จังหวัดแพร่ ๒ คน กรุงเทพมหานคร ๓ คน และในจังหวัดภาคใต้ ๒๕ คน หลังจากตรวจสอบรายชื่อสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ จากระบบฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพบว่า มีชื่อผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ดังกล่าวแล้ว

พยานจึงให้นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรค แก่ผู้สมัครเพื่อนำไปเป็นหลักฐานสมัครรับเลือกตั้ง นายธีรชัยซึ่งเป็นคณะทำงานของพลเอก ธรรมรักษ์ เป็นผู้จ่ายเงินที่ใส่อยู่ในซองให้แก่ผู้สมัคร วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ นายชวการได้โทรศัพท์ถาม พยานว่ามีผู้สมัครเหลืออีกกี่คน พยานบอกว่าเหลือจังหวัดนครพนม ๕ เขต กับสกลนคร ๒ เขต รวม ๗ คน นายชวการจึงโอนเงินจำนวน ๑๔๐,๐๐๐ บาท เข้าบัญชีเงินฝากของพยานที่ธนาคาร กสิกรไทย จำกัด (มหาชน) สาขานครพนม แต่เนื่องจากดำเนินการจัดเตรียมเอกสารให้ไม่ทันจึงไม่ส่ง ลงสมัคร พยานจึงโอนเงินจำนวนดังกล่าวผ่านตู้เบิกถอนเงินอัตโนมัติ (A.T.M.) คืนแก่นายชวการ เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๔๕ เมื่อผู้สมัครยื่นสมัครเรียบร้อยแล้วได้ส่งโทรสารใบเสร็จรับเงินและ หนังสือรับรองการสมัครมาให้พยานที่โรงแรมมายเฮาส์ เพื่อนำไปให้นายชวการนำไปรับเงินจากพลเอก ธรรมรักษ์ เห็นว่า ถ้อยคำของนายชวการ และนายสุขสันต์ดังกล่าวมีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกัน อย่างต่อเนื่องและสมเหตุสมผลหลายประการ ดังนี้

(๑) เรื่องที่นายชวการติดต่อนายสุขสันต์ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และ นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ส่งผู้สมัครลงสมัครรับเลือกตั้งในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ซึ่งเป็นฐานเสียงของพรรคประชาธิปัตย์ถึง ๒๕ คน จากจำนวนผู้สมัครทั้งหมด ๓๓ คน พื้นที่ดังกล่าวหากไม่มีพรรคการเมืองอื่นส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง ย่อมคาดหมายได้อย่างแน่นอนว่า ผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่น่าจะได้รับความเสี่ยงเลือกตั้ง ถึงร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น ซึ่งนายจาตุรนต์ ฉายแสง รักษาการหัวหน้าพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๑ ก็บอกความยอมรับว่า ผลการเลือกตั้งทั่วไปแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในภาคใต้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๔ พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้รับเลือกตั้ง และเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้รับเลือกตั้งเพียง ๑ คน ทั้งนายพงศ์เทพ เทพกาญจนา รักษาการรองหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ก็บอกความว่า การเลือกตั้ง ทั่วไปเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๘ พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ตลอดจนพรรคเล็กอื่น ๆ ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคละไม่กี่ปerson ผู้ถูกร้องที่ ๑ ย่อมคาดหมายแล้วว่าผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้อง ที่ ๑ น่าจะไม่ได้ได้รับความเสี่ยงเลือกตั้งถึงร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งเป็นฐานเสียงของพรรคประชาธิปัตย์เกือบทั้งหมด อันจะส่งผลทำให้ไม่ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครบห้าร้อยคนตามมาตรา ๕๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และอาจ เรียกประชุมรัฐสภาไม่ได้ตามมาตรา ๑๕๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

อันมีผลถึงทำให้ไม่อาจแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีได้ตามมาตรา ๒๐๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เนื่องจากสภาผู้แทนราษฎรมีสมาชิกไม่ครบองค์ประกอบตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญเคยวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานไว้กรณีสมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับการเลือกตั้งมีจำนวนยังไม่ครบสองร้อยคนไม่อาจดำเนินการให้มีการประชุมเพื่อปฏิบัติหน้าที่วุฒิสภามอบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้ ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๒๐/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๔๓ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ในฐานะที่เป็นพรรคการเมืองและมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ในสภาผู้แทนราษฎรและรัฐสภาย่อมทราบคำวินิจฉัยดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงเจือสมกับถ้อยคำของนายชวการที่ว่า พลเอก ชรรมรักษ์ เน้นให้หาผู้สมัครในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ การที่นายชวการไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดแต่กลับติดต่อ นายสุขสันต์ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ให้หาผู้สมัครโดยเน้นพื้นที่จังหวัดภาคใต้ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าเป็นการกระทำเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงเป็นข้อสนับสนุนถ้อยคำของนายชวการดังกล่าวให้มีน้ำหนักน่าเชื่อถือ

(๒) การไปพบพลเอก ชรรมรักษ์ กับนายพงษ์ศักดิ์ที่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๕ นายชวการให้การไว้ว่า นายทวี นายยุทธพงษ์ และนายธีรชัย พาพยานไปรอพบ พลเอก ชรรมรักษ์ ที่ห้องประชุมของประธานสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภาคอีสานซึ่งอยู่ติดกับห้องของ พลเอก ชรรมรักษ์ ซึ่งพลเอก ชรรมรักษ์ ก็เบิกความรับว่าพยานมีตำแหน่งเป็นประธานสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภาคอีสานของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และปรากฏในเวลาต่อมาว่าการจัดหาผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ก็เป็นไปตามวิธีการที่นายชวการแจ้งไว้แก่พลเอก ชรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ทราบ คือ วิธีการที่นายชวการ เรียกว่าตัดต่อพันธุกรรม หากนายชวการไม่ได้เข้าไปที่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ รวมทั้งไม่ได้พบพลเอก ชรรมรักษ์ กับนายพงษ์ศักดิ์ จริง ก็ไม่น่าจะกล้าให้รายละเอียดถึงห้องดังกล่าวตลอดจนวิธีการหาผู้สมัครลงรับเลือกตั้งเพื่อประโยชน์แก่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ทั้งยอมเสี่ยงกระทำผิดอาญาซึ่งมีโทษถึงจำคุกอันเป็นผลร้ายต่อตนเอง ที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ อ้างว่า ในวันดังกล่าวนี้นายพงษ์ศักดิ์ เข้าร่วมประชุมกรรมการบริหารพรรค ๔ ภาค ไม่นานแล้วออกไปรับประทานอาหารกับนายสุรศักดิ์ อนรรฆพันธ์ ที่ร้านอาหารครัวเกษณี และระหว่างนั้นพลตำรวจตรี ประวุฒิถาวรสิริ ที่ปรึกษาสมาคมกอล์ฟอาชีพแห่งประเทศไทย ก็มาสมทบพูดคุยเรื่องงานของสมาคมเนื่องจากนายพงษ์ศักดิ์เป็นประธานสมาคมจนกระทั่งเวลาประมาณ ๒๒ นาฬิกา ก็แยกย้ายกันกลับโดยมีนายสุรศักดิ์ และพลตำรวจตรี ประวุฒิ ทำบันทึกยืนยันข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้ นายพงษ์ศักดิ์มีตำแหน่ง

เป็นรองเลขาธิการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมซึ่งถือว่าเป็นกระทรวงที่สำคัญ จึงเป็นบุคคลสาธารณะที่สังคมให้ความสนใจและมักปรากฏเป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์หรือสื่อสารมวลชนต่าง ๆ ย่อมเป็นที่รู้จักทั่วไปประกอบกับนายชวการมีอาชีพค้าขายและมีกิจกรรมทางสังคมในการสร้างเครือข่ายเกษตรกรและสุราพื้นบ้านย่อมจะติดตามข่าวสารจากสื่อมวลชน จึงเชื่อว่านายชวการรู้จักและจดจำได้โดยไม่ผิดตัวแม้ในวันดังกล่าวจะมีได้มีการแนะนำตัวใด ๆ ต่อกันตั้งที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ อ้างก็ตาม ถ้อยคำของพยานผู้ถูกร้องที่ ๑ ทั้งสองดังกล่าวไม่มีน้ำหนักเพียงพอที่หักล้างถ้อยคำของนายชวการ อีกทั้งที่อ้างว่านายทวิ นายยุทธพงษ์ และนายธีรชัย พยานที่รู้เห็นเหตุการณ์เดียวกันกับนายชวการ ต่างให้การว่าทั้งสี่คนไม่ได้เข้าพบพลเอก ธรรมรักษ์ ตามพฤติการณ์ในคดีทั้งนายทวิ นายยุทธพงษ์ นายธีรชัย เสมือนเป็นตัวแทนของพลเอก ธรรมรักษ์ ในการร่วมกระทำการกับนายชวการและนายสุขสันต์ในหลายขั้นตอนซึ่งอาจมีความผิดอาญาถึงโทษจำคุก นายยุทธพงษ์ และนายทวิยังอ้างว่านายชวการอยากให้พาไปพบพลเอก ธรรมรักษ์ เนื่องจากมีข่าวสำคัญเกี่ยวกับเรื่องการเมืองจะแจ้งให้ทราบ แต่พยานทั้งสองก็ไม่ทราบว่าข่าวสำคัญนั้นเป็นเรื่องอะไรเพราะนายชวการไม่ได้บอก จึงเป็นเรื่องผิดปกติวิสัยอย่างยิ่ง เนื่องจากพลเอก ธรรมรักษ์ มีตำแหน่งทางการเมืองเป็นถึงรองหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และเป็นถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม การที่นายทวิจะพานายชวการซึ่งเป็นบุคคลที่นายทวิเพิ่งรู้จักในขณะนั้นเองเข้าพบพลเอก ธรรมรักษ์ โดยไม่ได้ถามว่าข่าวที่จะนำไปบอกนั้นเป็นข่าวอะไร สำคัญแค่ไหน ทั้งที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ อ้างว่า นายทวิเป็นผู้สื่อข่าวอิสระ ยิ่งเป็นเรื่องผิดวิสัยของคนที่เป็นผู้สื่อข่าว คำพยานทั้งสามจึงไม่มีน้ำหนักที่จะรับฟังได้

(๓) การไปที่กระทรวงกลาโหมเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๕ การที่นายทวิ นายยุทธพงษ์ และนายธีรชัย พานายชวการเข้าไปในกระทรวงกลาโหมได้โดยไม่ต้องรับบัตรผ่านเข้าออก และไม่ต้องถูกตรวจสอบจากทหารรักษาการณ์ หรือสามารถผ่านเข้าไปรอพบพลเอก ธรรมรักษ์ ถึงหน้าห้องทำงานรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นเวลาถึงครึ่งชั่วโมงกว่า ทั้งที่เป็นบุคคลภายนอกแสดงว่านายทวิ นายยุทธพงษ์ และนายธีรชัย ผ่านเข้าออกจนเป็นที่คุ้นเคยของทหารรักษาการณ์และแน่ใจว่าจะได้พบพลเอก ธรรมรักษ์ ทั้งพลเอก ธรรมรักษ์ ก็ให้ถ้อยคำต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ตามเอกสารหมายเลข ร.๒๖๑ ว่ารู้จักกับนายทวิซึ่งเป็นผู้สื่อข่าวอิสระที่มาให้ข่าวเกี่ยวกับความไม่สงบในจังหวัดภาคใต้ด้วย จึงเชื่อได้ว่าการที่นายทวิพานายชวการไปที่กระทรวงกลาโหมในวันดังกล่าว มีการนัดหมายกับพลเอก ธรรมรักษ์ มาก่อนแล้ว สอดคล้องกับถ้อยคำของนายชวการที่ว่า

ระหว่างเดินทางไปพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ นายทวีได้รับโทรศัพท์แจ้งว่า นายให้เปลี่ยนที่รับไปที่กระทรวง
กลาโหม ที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ อ่างบันทึกลงข้อเท็จจริงของพลเอก ยุทธศักดิ์ ศศิประภา และนำ
นายสมาน วงศ์ราษฎร์ พลตรี พุฒท์ สุวรรณทัต พลเอก ชีรพงศ์ จีระวงศ์ และพันเอก เชิดพงษ์
บุญเกียรติ มาเบิกความเป็นพยานว่า ในวันดังกล่าวนายทวีไม่ได้เข้าไปพบพลเอก ธรรมรักษ์ ในห้อง
ทำงานเพราะพลเอก ธรรมรักษ์ ไม่มีเวลาดังนั้น ได้ความเพียงว่า เรื่องที่นายสมานมาพบพลเอก
ธรรมรักษ์ เป็นเพียงการพูดคุยในเรื่องที่พลเอก ธรรมรักษ์ จะไปเป็นประธานในพิธีเปิดงานอนุสาวรีย์
ปราบฮ่อและงานกาชาดประจำปี ๒๕๔๕ แทนพันตำรวจโท ทักษิณ ส่วนพลเอก ยุทธศักดิ์ และพลตรี
พุฒท์ ที่อยู่ในห้องกับพลเอก ธรรมรักษ์ ได้ความว่า เป็นเพียงการมารอเพื่อจะไปร่วมฟังการปราศรัย
ของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่สนามหลวงเท่านั้น ไม่ใช่กิจกรรมสำคัญถึงขนาดที่พลเอก ธรรมรักษ์ จะไม่ให้
นายทวีเข้าพบได้ในระหว่างนั้น อีกทั้งในบันทึกลงข้อเท็จจริงของพลเอก ยุทธศักดิ์ ก็ไม่ยืนยันว่า
พยานเข้าพบเวลาใด โดยอ้างว่าจำเวลาที่แน่ชัดไม่ได้ ส่วนพลตรี พุฒท์ เบิกความยืนยันว่าเข้าพบ
พลเอก ธรรมรักษ์ ในเวลาประมาณ ๑๕ นาฬิกา ซึ่งขณะนั้นนายทวี และพวกได้กลับออกไปจาก
กระทรวงกลาโหมแล้ว โดยลงบันไดไปในเวลา ๑๔.๕๖ นาฬิกา ปรากฏตามภาพที่ ๕ ท้ายเอกสาร
หมายเลข ร.๒๖๑ ซึ่งพลตรี หม่อมหลวงสุปรีย์ ประวิทย์ ผู้ทรงคุณวุฒิประจำสำนักงานปลัดกระทรวง
กลาโหมเบิกความยืนยันว่า ภาพทั้ง ๕ ภาพที่ปรากฏออกไปตามท้ายเอกสารหมายเลข ร.๒๖๑ ตรวจสอบ
แล้วเป็นภาพนิ่งที่เก็บอยู่ในระบบโทรทัศน์วงจรปิดของกระทรวงกลาโหมจริง และถูกพิมพ์ออกมาจาก
เครื่องที่อยู่ในระบบโทรทัศน์วงจรปิดของกระทรวงกลาโหมจริง พลตรี หม่อมหลวงสุปรีย์ ประวิทย์
เป็นพยานคนกลาง คำพยานจึงมีน้ำหนักรับฟังได้ นอกจากนั้น ผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยนายบุญทวีศักดิ์
เบิกความว่า พันตำรวจตรี เสงี่ยม ตำราญรัตน์ กับนาวาเอก อธิญา น้อยขาว และน้องสาว เป็นผู้ออกเงิน
ค่าสมัครแบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท ให้แก่นายบุญทวีศักดิ์ มิได้รับมาจากนายชวการ นั้น
เพียงยกขึ้นอ้างในชั้นไต่สวน ทั้งตามบันทึกถ้อยคำของพันตำรวจตรี เสงี่ยม ที่ให้ไว้ต่ออนุกรรมการ
สืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามเอกสารหมายเลข ร.๔๖ และที่เบิกความในชั้นไต่สวน ไม่ปรากฏว่า
พันตำรวจตรี เสงี่ยม เป็นผู้ให้เงินค่าสมัครแบบบัญชีรายชื่อจำนวนดังกล่าวแก่นายบุญทวีศักดิ์ จึงเป็น
การอ้างลอย ๆ ไม่มีน้ำหนักรับฟังได้ แต่ได้ความจากถ้อยคำของนายชวการว่า พลเอก ธรรมรักษ์
เรียกให้นายทวีเข้าไปในห้องทำงาน เพียงครู่เดียวนายทวีก็ออกมาพร้อมกับเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท
แล้วนำไปให้นายบุญทวีศักดิ์เป็นค่าสมัครแบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งนายยุทธพงษ์ และนายธีรชัยได้ให้

ถ้อยคำไว้ต่อเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามเอกสารหมายเลข ร.๒๗๐ และ ร.๒๗๑ ตามลำดับ สอดคล้องกันว่า เมื่อออกจากกระทรวงกลาโหมแล้ว นายธีรชัยขับรถพา นายชวการไปที่สนามสุกษลาสัย เพื่อไปพบนายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ไปสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ โดยนายชวการไปพบนายบุญทวีศักดิ์ และนายสุขสันต์เป็นเวลาประมาณ ๒๐ นาที จึงนับว่าสมเหตุผล สอดคล้องและเชื่อมโยงกับถ้อยคำของนายชวการ คำพยานของผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงไม่มีน้ำหนักหักล้างถ้อยคำของนายชวการ ตลอดจนพฤติการณ์แห่งคดีดังกล่าว

(๔) การใช้โรงแรมกานต์มณีเป็นศูนย์ประสานงานจัดหาผู้สมัคร ผู้ร้องมีบัตรจดนามผู้พัก (รายการเข้าพัก) เอกสารหมายเลข ร.๑๔๖ ข้อมูลการเข้าพักเอกสารหมายเลข ร.๑๔๖ ทะเบียนชื่อผู้เข้าพัก เอกสารหมายเลข ร.๑๔๕ และรายการค่าใช้จ่ายเอกสารหมายเลข ร.๑๕๐ เป็นหลักฐาน โดยปรากฏว่า นายชวการได้มาเปิดห้องพักตั้งแต่วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๕ จำนวน ๒ ห้อง คือ ห้องหมายเลข ๓๒๕ และ ๔๒๖ วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๕ นายชวการเปิดใช้ห้องประชุมหมายเลข ๔๐๑ เป็นเวลา ๓ วัน ระหว่างวันที่ ๔ ถึงวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ และวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ เปิดห้องพักเพิ่มอีก ๔ ห้อง คือ ห้องหมายเลข ๒๐๑ หมายเลข ๒๐๓ หมายเลข ๓๐๑ และหมายเลข ๕๒๒ และวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ เปิดอีก ๑ ห้อง คือ ห้องหมายเลข ๓๐๒ โดยมี ๒ ห้อง ที่เปิดในนามของบุคคลอื่น เป็นผู้พัก คือ ห้องหมายเลข ๒๐๓ นายสายัณห์ เจียมสวัสดิ์ เป็นผู้พัก และห้องหมายเลข ๓๐๑ นายฉลอง นนทพ่าย ผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามบัญชีรายชื่อท้ายเอกสารหมายเลข ร.๓๘ เป็นผู้พักโดยมีข้อความเขียนระบุว่า ถูกนำมาสัมมนาห้อง ๔๐๑ พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งนางรัตนา เกษรินทร์ ผู้ช่วยผู้จัดการโรงแรมกานต์มณี ให้ถ้อยคำไว้ต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ตามเอกสารหมายเลข ร.๔๒ ว่า ค่าห้องพักหมายเลข ๒๐๓ หมายเลข ๓๒๕ และหมายเลข ๔๒๖ ค่ารับโทรศัพท์ และค่าห้องประชุมหมายเลข ๔๐๑ ที่ทีมงานที่อ้างว่าเป็นเลขาธิการพรรคดูแลค่าใช้จ่ายเป็นผู้ชำระ ส่วนค่าห้องอื่น ๆ ที่ทีมงานของนายชวการเป็นผู้ชำระ หากนายชวการไม่ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายตามที่ให้ถ้อยคำไว้ตามเอกสารหมายเลข ร.๓๖ และเอกสารท้ายหมายเลข ร.๑๐ ก็ไม่มีเหตุผลใดที่นายชวการจะยอมเสียค่าใช้จ่ายดังกล่าวโดยตนเองมิได้มีส่วนได้เสียแต่อย่างใด

(๕) การรับเงินสนับสนุนจากพลเอก ธรรมรักษ์ ที่โรงแรมกานต์มณี เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ ขอนี้ นายชวการให้การสอดคล้องกับนายสุขสันต์ ตามเอกสารหมายเลข ร.๓๖ และ ร.๓๗ และผู้ร้องมีนายประยูร พูลจันทร์ เบิกความในชั้นไต่สวนยืนยันถ้อยคำที่ให้ไว้ต่ออนุกรรมการสืบสวน

สอบสวนข้อเท็จจริงตามเอกสารหมายเลข ร.๔๔ และ ร.๔๕ ว่า นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ โอนเงินมาให้พยานจำนวน ๗๒,๐๐๐ บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และพยานได้มอบเงินค่าสมัครให้แก่ผู้สมัครคนละประมาณ ๑๒,๐๐๐ บาท และได้ความตามบันทึกถ้อยคำของนายวิรัตน์ ศรีโชติ ต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามเอกสารหมายเลข ร.๑๐๕ ว่านายประยูรเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายทั้งหมดให้พยาน โดยเป็นค่าสมัคร ๑๐,๐๐๐ บาท ค่าถ่ายรูป ๒,๐๐๐ บาท และยังสนับสนุนค่าทำบัตรแนะนำตัวและเอกสารโฆษณาหาเสียงอย่างอื่นเจือสมกับถ้อยคำของนายทวี นายยุทธพงษ์ และนายธีรชัย ตามเอกสารหมายเลข ร.๒๗๑ ร.๒๗๒ และ ร.๒๗๐ ตามลำดับ ว่า ระหว่างวันที่ ๓ ถึงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ พยานทั้งสามไปที่โรงแรมกานต์มณีจริง แม้จะแตกต่างกันในสาระของเรื่องกันไปดำเนินการ แต่นายธีรชัย ก็รับว่าในวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลาประมาณ ๑๓ นาฬิกา พยานช่วยนายชวการนับเงินใส่ซองในห้องเฉพาะ จำนวน ๓๘ ซอง ซองละ ๒๐,๐๐๐ บาท เพื่อมอบให้ผู้สมัคร โดยนายธีรชัยเป็นคนไปซื้อซองที่ร้านสะดวกซื้อตรงข้ามโรงแรม ที่นายยุทธพงษ์อ้างว่า เหตุที่พยาน นายธีรชัย และนายทวี คอยติดตามเที่ยวรับเที่ยวส่งนายชวการ รวมทั้งไปที่โรงแรมกานต์มณี เพราะไปช่วยในเรื่องทำสื่อประชาสัมพันธ์ผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ก็ไม่ปรากฏว่าได้ทำอะไร ทั้งนายทวี และนายธีรชัย ให้การว่าเพิ่งรู้จักนายชวการเมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๕ การนำรถยนต์มารับไปส่งนายชวการ ไปยังทุกสถานที่ที่นายชวการยืนยันว่าไปในเรื่องรับเงินจากพลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ จึงผิดปกติวิสัยและไม่น่าเชื่อว่าเป็นจริงตามที่อ้าง และยังขัดแย้งกับนายธีรชัยที่อ้างว่าพยานไปที่โรงแรมกานต์มณีเพื่อช่วยนายทวีเกี่ยวกับเอกสารและผู้ที่จะมาสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งไม่ใช่เรื่องทำสื่อประชาสัมพันธ์ตามที่นายทวี และนายยุทธพงษ์อ้าง แต่กลับไปสอดคล้องกับถ้อยคำของนายชวการ และนายสุขสันต์ที่ให้การว่าทั้งนายทวี นายยุทธพงษ์ และนายธีรชัย ไปร่วมดำเนินการกับนายชวการ และนายสุขสันต์ เกี่ยวกับการจัดหาคนลงสมัครรับเลือกตั้งถ้อยคำของนายทวี นายยุทธพงษ์ และนายธีรชัย จึงไม่มีน้ำหนักหักล้างคำของนายชวการและนายสุขสันต์

(๖) ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการโอนเงิน ๑๔๐,๐๐๐ บาท ไปให้นายสุขสันต์ที่จังหวัดนครพนม เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นวันสุดท้ายของการรับสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ร้องมีใบโอนเงินตามเอกสารหมายเลข ร.๒๒๓ ระบุว่านายชวการได้โอนเงินจำนวน ๑๔๐,๐๐๐ บาท ที่ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) สาขาประดิพัทธ์ เมื่อเวลา ๑๐.๓๕ นาฬิกา ไปเข้าบัญชีเงินฝากของนายสุขสันต์ ที่ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) สาขานครพนม เป็นหลักฐานประกอบถ้อยคำของ

นายชวการ และนายสุขสันต์ที่ให้ถ้อยคำตรงกันว่าเป็นค่าสมัครของผู้สมัครที่เหลือ ๓ คน ในเขตเลือกตั้งที่จังหวัดนครพนม ๕ เขต และสกลนคร ๒ เขต แต่นายสุขสันต์จัดเตรียมเอกสารไม่ทัน โดยเฉพาะรูปถ่ายและการเปิดบัญชีเงินฝากของผู้สมัครจึงไม่ส่งลงสมัคร และนายสุขสันต์ได้โอนเงินจำนวนดังกล่าวจากตู้เบิกถอนเงินอัตโนมัติคืนให้นายชวการเมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๔๕ โดยนายชวการเบิกความในชั้นได้สวนรับรองในข้อนี้ จึงเชื่อว่านายชวการได้รับเงินดังกล่าวมาจากพลเอก ชรรมรักษ์ โดยไม่มีข้อสงสัยเป็นอื่น

การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งแจ้งแก้ข้อกล่าวหาว่า นายทวี นายยุทธพงษ์ และนายธีรชัย ซึ่งเป็นพยานที่รู้เห็นเหตุการณ์เดียวกันกับนายชวการ ต่างให้การตรงกันว่าวันเวลาที่นายชวการอ้างทั้งสี่คนไม่ได้เข้าพบพลเอก ชรรมรักษ์ และไม่ได้รับเงินจากพลเอก ชรรมรักษ์ นั้น เห็นว่า ข้อเท็จจริงตามบันทึกถ้อยคำของนายยุทธพงษ์ นายทวี และนายธีรชัย ที่ให้ไว้ต่อเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการเลือกตั้ง ตามเอกสารหมายเลข ร.๒๗๑ ร.๒๗๒ และ ร.๒๗๐ ตามลำดับ ตรงกับถ้อยคำของนายชวการในเรื่องที่มีการพบกันที่ร้านอาหารตามสั่งหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อรอพบพลเอก ชรรมรักษ์ เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๕ ตลอดจนเรื่องที่ได้ไปรอพบพลเอก ชรรมรักษ์ ที่กระทรวงกลาโหม เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๕ และเรื่องที่ได้ไปพบกันที่โรงแรมกานต์มณี ระหว่างวันที่ ๓ ถึงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ แม้แตกต่างกันในสาระสำคัญที่ว่า ในวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๕ ได้พบพลเอก ชรรมรักษ์ กับนายพงษ์ศักดิ์ หรือไม่ และในวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๕ ได้พบพลเอก ชรรมรักษ์ หรือไม่ รวมทั้งนายทวี นายยุทธพงษ์ และนายชวการ ไปทำอะไรที่โรงแรมกานต์มณี แต่เมื่อพิจารณาถ้อยคำของนายยุทธพงษ์ นายทวี และนายธีรชัยซึ่งเป็นพยานร่วมเหตุการณ์เดียวกัน แต่ให้ถ้อยคำแตกต่างกันหลายประการ จึงเชื่อได้ว่า บุคคลทั้งสามไม่ได้ให้การตามความเป็นจริง แต่บิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อมิให้พาดพิงถึงพลเอก ชรรมรักษ์ กับนายพงษ์ศักดิ์ แม้ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีพันเอก เชิดพงษ์ บุญยเกียรติ และพลเอก ธีรพงษ์ จิระวงศ์ มาเบิกความสนับสนุน แต่พันเอก เชิดพงษ์ เป็นผู้บังคับบัญชาของพลเอก ชรรมรักษ์ โดยตรง ส่วนพลเอก ธีรพงษ์ เป็นฝ่ายเสนาธิการ ประจำพลเอก ชรรมรักษ์ ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม จึงเชื่อว่าพยานทั้งสองเบิกความเพื่อช่วยเหลือพลเอก ชรรมรักษ์ คำเบิกความยืนยันถ้อยคำของนายยุทธพงษ์ นายธีรชัย และนายทวี พันเอก เชิดพงษ์ และพลเอก ธีรพงษ์ จึงไม่น่าหนักแน่นฟังได้ และเมื่อได้พิจารณาข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ของนายทวี นายยุทธพงษ์ นายธีรชัย และนายชวการ ที่ปรากฏตามภาพทั้ง ๕ ภาพ

ซึ่งพลตรี หม่อมหลวง สุปรีย์ ประวิทย์ ผู้ทรงคุณวุฒิประจำสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม เบิกความยืนยันว่า เป็นภาพที่เก็บอยู่ในระบบโทรทัศน์วงจรปิดของกระทรวงกลาโหมจริง และถูกพิมพ์ออกมาจากเครื่องที่อยู่ในระบบโทรทัศน์วงจรปิดของกระทรวงกลาโหมจริง ประกอบกับภาพเคลื่อนไหวในซีดีตามวัตถุพยาน ร.๑๐๔ ปรากฏว่านายทวีรัฐจักบุคคลในสำนักงานรัฐมนตรีว่ากระทรวงกลาโหมรวมทั้งนายทหารหลายคนเป็นอย่างดี และนั่งรอพบพลเอก ธรรมรักษ์ ที่หน้าห้องรัฐมนตรีค่อนข้างนานเป็นเวลาถึง ๓๕ นาที จนกระทั่งในนาทีสุดท้ายก่อนกลับไป ได้ลุกขึ้นจากที่นั่งทันทีและเดินตรงไปทางห้องรัฐมนตรีด้วยอาการค่อนข้างเร็ว หายไปประมาณ ๑๐ วินาที ก็เดินออกมา แล้วกลับออกไปทันที โดยเดินคุยกับนายยุทธพงษ์อย่างใกล้ชิดหัวไหล่ชนกัน ในมือมีวัตถุคล้ายกระดาก่อนข้างสีขาว มีลักษณะสีเหลี่ยมขนาดฝ่ามือ ซึ่งไม่ใช่เอกสารขนาดเอสี่ที่นายทวีเดินถือขึ้นบันไดมาตามภาพที่ ๑ และเมื่อเดินสวนกับพันเอก เจริญชัย ก็มีได้หยุดคุยด้วย และเมื่อเดินออกประตูไปนายทวยังใช้มือซ้ายล้วงกระเป๋ากางเกงข้างซ้ายหยิบวัตถุคล้ายสีขาวลักษณะสีเหลี่ยมด้านเท่า (จตุรัส) ออกมาจากกระเป๋า กางเกงก่อนเดินลงบันไดไป ทั้งนายทวีเบิกความในชั้นไต่สวนว่า ตามภาพที่ ๑ ตนถือเอกสารเรื่องข่าวภาคใต้และมีของนายยุทธพงษ์เอามาให้ส่วนหนึ่ง เพื่อนำไปให้พลเอก ธรรมรักษ์ แต่ไม่ได้พบพลเอก ธรรมรักษ์ และตามภาพที่ ๘ ตนยืนคุยกับนายยุทธพงษ์เรื่องข่าวดังกล่าว เมื่อคุยเสร็จก็กลับ ขากลับมีการยื่นข่าวที่อยู่ในซองที่ถือคืนให้กับนายยุทธพงษ์ เป็นข้ออ้างที่ขัดแย้งกับข้อเท็จจริงที่ปรากฏในภาพเคลื่อนไหว เพราะนายทวีและนายยุทธพงษ์ไม่ได้ยืนคุยกัน แต่เดินคุยกันมาจากบริเวณที่นั่งหน้าห้องรัฐมนตรี และเดินสวนกับพันเอก เจริญชัย ซึ่งในมือของนายทวีก็ไม่ปรากฏว่ามีซองหรือเอกสารที่ถือมาตามที่ปรากฏในภาพที่ ๑ การที่อ้างว่ามีการยื่นซองข่าวคืนให้นายยุทธพงษ์ จึงเป็นข้อพิรุชเพื่อจะให้เชื่อสมกับที่นายชวการอ้างว่านายทวีไปรับเงินมาจากพลเอก ธรรมรักษ์ แล้วนำมายื่นให้นายยุทธพงษ์ และที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ อ้างว่า นายสุเทพได้ภาพนิ่งดังกล่าวมาต้องรู้ว่ามิกกล้องวงจรปิดถ่ายภาพเคลื่อนไหว การที่นายชวการปรากฏตัวที่กระทรวงกลาโหมจึงเป็นการเดินทางไปเดินมาเพื่อให้กล้องบันทึกภาพไว้ แต่พลเอก ธรรมรักษ์ เบิกความว่าตนเป็นผู้อนุมัติให้ติดตั้งโทรทัศน์วงจรปิดภายในกระทรวงกลาโหมโดยเพิ่งติดตั้งและอยู่ระหว่างการทดลองใช้ คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงไม่มีน้ำหนักรับฟังได้

การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า นายชวการเป็นชาวจังหวัดสุราษฎร์ธานีเช่นเดียวกับนายสุเทพ เทือกสุบรรณ ส่วนนายสุขสันต์เป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ได้ร่วมกันวางแผนใส่ร้าย

พลเอก ชรรมรักษ์ กับนายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล นั้น แม้นายชวการเป็นชาวจังหวัดสุราษฎร์ธานี แต่ก็กระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ โดยการเปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรคในระบบฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้วลงสมัครเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในกรุงเทพมหานคร ทั้ง ๆ ที่นายชวการรู้ว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายและมีโทษทางอาญา จึงเชื่อว่านายชวการมุ่งหวังประโยชน์ตอบแทนตามที่ตกลงกับพลเอก ชรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๘ และที่นายชวการบอกว่าผู้สมัครจะได้รับเงินใช้จ่ายคนละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ๓๐๐,๐๐๐ บาท ๕๐๐,๐๐๐ บาท หรือ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ตามความสำคัญของแต่ละคน มิเช่นนั้นนายชวการย่อมไม่เสี่ยงกระทำความผิด ส่วนนายสุขสันต์แม้จะเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ แต่ได้ลาออกไปร่วมจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ แล้วลาออกไปเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นครพนม แต่เมื่อไม่ได้รับเลือกตั้งจึงลาออกจากสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ มาสมัครเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ แต่ได้รับแต่งตั้งจากนายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ให้เป็นผู้ดำเนินการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ภายหลังได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์เมื่อวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๔๘ และผู้ดำเนินการเลือกตั้งพรรคประชาธิปัตย์มีหนังสืออนุญาตให้ลาออกจากการเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ซึ่งเป็นเวลาก่อนที่จะมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรและจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ ตามพฤติการณ์ของนายสุขสันต์แสดงว่าไม่ได้มีความผูกพันอยู่กับพรรคการเมืองใด โดยเฉพาะ หากแต่สมัครเป็นสมาชิกพรรคเพื่อหวังผลการเลือกตั้ง จึงไม่อาจฟังว่านายสุขสันต์สมคบกับนายชวการสร้างเรื่องใส่ร้ายพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องที่ ๑ ดังกล่าว จึงไม่มีน้ำหนักรับฟังได้ และที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ อ้างแถบบันทึกเสียงการสนทนาระหว่างนายไทร พลสุวรรณ กับนายบรรชิตวิทย์ ดันติกริมย์ หัวหน้าพรรคชีวิตที่ดีกว่า ให้ใส่ร้ายกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ มาเพื่อแสดงถึงความไม่น่าเชื่อถือถ้อยคำของนายชวการกับนายสุขสันต์นั้น เป็นข้อเท็จจริงคนละเรื่องกับในคดีนี้

การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า ผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่ว่าจะนายปฏิพัฒน์ เกียรติธีรวิชัย นายชารัตน์ มณีศรี นายสมบูรณ์ จิตตั้งสมบูรณ์ และพันตำรวจตรี เสงี่ยม ตำราญรัตน์ ไม่มีผู้ใดให้ถ้อยคำต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงว่าได้รับเงินคนละ ๒๐,๐๐๐ บาท จากนายธีรชัยที่โรงแรมกานต์มณีตามที่นายชวการให้ถ้อยคำ นั้น ข้อนี้ นายปฏิพัฒน์ให้ถ้อยคำตามเอกสารหมาย ร.๕๐ และ ร.๕๒ ว่า หลังจากพยานยื่นสมัครแล้วประมาณ ๑ สัปดาห์ พรรคผู้ถูกร้อง

ที่ ๒ ได้โอนเงินมาให้นายชารัตน์ ๓๐,๐๐๐ บาท แล้วนายชารัตน์นำมาให้พยาน ๑๕,๐๐๐ บาท นายชารัตน์ ให้ถ้อยคำตามเอกสารหมายเลข ร.๔๘ ว่า หลังจากสมัครรับเลือกตั้งแล้ว พันตำรวจตรี เสี่ยงม ตำราญรัตน์ ผู้ประสานงานพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้โอนเงินมาเข้าบัญชีของพยานที่ธนาคาร กรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาคันตัง จำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท โดยบอกว่าเป็นค่าจัดทำเอกสารหาเสียง ในการสมัครรับเลือกตั้งและบอกให้พยานแบ่งให้นายปฏิพัฒน์ ๑๕,๐๐๐ บาท และนายสมบุรณ์ ผู้สมัครรับเลือกตั้ง เขต ๑ กรุงเทพมหานคร ให้ถ้อยคำตามเอกสารหมายเลข ร.๔๗ ว่า พยานออก ค่าสมัครและค่าใช้จ่ายด้วยตนเอง แต่ก็ทราบจากผู้ที่มาสมัครเป็นสมาชิกพรรคพูดคุยกันว่ามีพรรคใหญ่ ไม่ทราบว่าพรรคใดให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการสมัคร โดยเฉพาะในภาคใต้ แม้พันตำรวจตรี เสี่ยงม ผู้สมัครให้ถ้อยคำตามเอกสารหมายเลข ร.๔๖ ว่า พยานออกค่าใช้จ่ายสมัครรับเลือกตั้งเองและยัง ได้ออกค่าใช้จ่ายจัดทำเอกสารให้นายชารัตน์ และนายปฏิพัฒน์คนละ ๑๕,๐๐๐ บาท ส่วนพรรคผู้ถูกร้อง ที่ ๒ และนายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่มีเงินแม้แต่ค่าสมัคร ผู้สมัครยังต้องออกเงิน กันเองหรือเรียกรับกัน แต่นายประยูร พูลจันทร์ ให้ถ้อยคำตามเอกสารหมายเลข ร.๔๔ ว่า นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้มอบเงินค่าสมัครของผู้สมัครรับเลือกตั้งของจังหวัดนครศรีธรรมราช ลังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ให้พยานจำนวน ๙๒,๐๐๐ บาท พยานจ่ายเป็นค่าสมัครให้ผู้สมัครคนละ ๑๒,๐๐๐ บาท แม้ถ้อยคำของพยานบุคคลดังกล่าวแตกต่างกัน แต่ก็ได้ความตรงกันว่า พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และนายบุญทวีศักดิ์ ไม่มีเงินสนับสนุนสมาชิกพรรคที่ลงสมัคร จึงเชื่อได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่า พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้รับเงินสนับสนุนในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง สอดคล้องกับถ้อยคำของ นายชวการ และนายสุขสันต์ดังกล่าว คดีนี้แม้จะไม่มีประจักษ์พยานรู้เห็นว่าพลเอก ชรรมรัักษ์ กับ นายพงษ์ศักดิ์ ได้มอบเงินสนับสนุนค่าใช้จ่ายแก่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ แต่ก็ได้รับความจากนายชวการและ นายสุขสันต์ ต่างให้ถ้อยคำเชื่อมโยงกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นอย่างสมเหตุสมผลดังที่ได้วินิจฉัยข้างต้น ข้อเท็จจริงจึงเพียงพอรับฟังได้ว่า พลเอก ชรรมรัักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ได้มอบหมายให้นายทวีเป็น คนกลางติดต่อพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ จัดส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตลงแข่งขันกับผู้สมัครพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อหลีกเลี่ยงเกณฑ์ที่จะต้องได้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตนั้น โดยการจ่ายเงินผ่านนายทวี และนายชวการให้แก่ นายสุขสันต์ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๒ แม้นายสุขสันต์เป็นเพียงผู้อำนวยการการเลือกตั้ง แต่ทั้งนายชวการ และนายสุขสันต์ ให้ถ้อยคำว่า ในวันที่เดินทางไปพบนายชวการที่โรงแรมกานต์มณี นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒

ก็ร่วมไปพูดคุยกับนายชวการเกี่ยวกับการส่งผู้สมัครตลอดจนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ทั้งนายบุญทวีศักดิ์ได้ให้
ถ้อยคำต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามเอกสารหมายเลข ร.๓๕ ว่า นายสุขสันต์ได้แนะนำ
นายบุญทวีศักดิ์ให้รู้จักนายชวการที่บริเวณล็อบบี้ของโรงแรมกานต์มณี แล้วได้พูดคุยกันเกี่ยวกับเรื่อง
การสมัคร นายสุขสันต์กับนายชวการพูดว่าจะมีผู้สนับสนุน นายบุญทวีศักดิ์บอกว่ามีผู้สนับสนุนก็ดี
แต่ต้องไม่มีข้อต่อรอง ยิ่งกว่านั้นนายสุขสันต์ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ แต่นายบุญทวีศักดิ์
ได้มอบหมายให้ทำหน้าที่ผู้อำนวยการเลือกตั้งของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และทำหน้าที่จัดหาผู้สมัคร
ตลอดจนรับผิดชอบดูแลเรื่องค่าใช้จ่ายต่าง ๆ รวมทั้งลงชื่อในหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง
(ส.ส.๑๘/ข ๒) ที่ยังมีได้กรอกข้อความให้นายสุขสันต์ไปกรอกข้อความสมาชิกพรรคเอง การที่นายสุขสันต์
และนายชวการร่วมกันรับเงินสนับสนุนค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒
จากพลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ จึงเชื่อได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่านายบุญทวีศักดิ์ได้รู้เห็น
และยินยอมด้วย การกระทำดังกล่าวของนายสุขสันต์จึงถือว่าเป็นการกระทำโดยได้รับมอบหมาย
จากนายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยปริยาย นับว่าเป็นการกระทำของนายบุญทวีศักดิ์
หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และมีผลเสมือนว่าพลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา และ
นายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล ได้ร่วมกันให้เงินสนับสนุนแก่นายบุญทวีศักดิ์ อมรสินธุ์ หัวหน้าพรรค
ผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยรู้
อยู่แล้วว่าผู้สมัครเป็นผู้มีคุณสมบัติการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ติดต่อกันไม่ครบเก้าสิบวัน
แต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรคของผู้สมัครดังกล่าวในระบบฐานข้อมูลของสำนักงาน
คณะกรรมการการเลือกตั้งให้ครบเก้าสิบวันหรือที่เรียกว่า ตัดต่อพันธุกรรม ลงแข่งขันกับผู้สมัครของ
พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เมื่อการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้สมัครจะต้องใช้หนังสือ
รับรองการเป็นสมาชิกพรรคเป็นหลักฐานประกอบการสมัครรับเลือกตั้ง จึงถือได้ว่าเป็นการสนับสนุน
การกระทำของนายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ออกหนังสือรับรองอันเป็นเท็จเพื่อให้
ผู้สมัครซึ่งเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่ครบเก้าสิบวันดังกล่าวนำไปเป็นหลักฐานการสมัคร
รับเลือกตั้งด้วย การกระทำของพลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา และนายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล
จึงเป็นการร่วมกันสนับสนุนการกระทำของนายบุญทวีศักดิ์ และนายสุขสันต์ในประเด็นข้อ ๑
และร่วมกันให้เงินสนับสนุนแก่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
แบบแบ่งเขตเลือกตั้งลงแข่งขันกับผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามคำร้อง

ประเด็นที่สาม พลเอก ไตรรงค์ อินทรทัต และพลโท ผดุงศักดิ์ กลั่นเสนาะ เป็นตัวแทนของพลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา ให้เงินสนับสนุนแก่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งลงแข่งขันกับผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือไม่ พยานบุคคลสำคัญ คือ นางจัญติมา ภาวะดี ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบหาผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ตลอดจนมีหน้าที่ดูแลค่าใช้จ่ายของผู้สมัครของพรรคดังกล่าว ได้ให้ถ้อยคำไว้ต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงว่า ตามบันทึกถ้อยคำลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๕ เอกสารหมายเลข ร.๖๓ ว่า พยานเคยไปให้ข้อเท็จจริงต่อนายสุเทพเมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ ที่พรรคประชาธิปัตย์ด้วยความสมัครใจ และขอยืนยันรายละเอียดที่เคยให้ไว้ต่อนายสุเทพ โดยให้การว่า พยานเป็นผู้ประสานงานพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ และเป็นผู้จัดทำรายชื่อผู้ที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งทั้งหมดและดูแลเรื่องเงินของผู้ที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งโดยมีนายบุญบารมีภณ ชินราช เป็นหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ นายบุญบารมีภณไปร่วมประชุมหัวหน้าพรรคการเมืองที่รัฐสภาเมื่อกลับมาแล้วได้เล่าให้พยานฟังว่า พันตำรวจโท ทักษิณ จะช่วยค่าใช้จ่ายการลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้แก่พรรคเล็กทุกพรรค ประมาณพรรคละ ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยดูจากยอดจำนวนการส่งผู้สมัครมากน้อยเป็นสำคัญ ในวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๕ ผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๕ คน โดยนายบุญบารมีภณให้พยานออกเงินสำรองค่าสมัคร จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นเงินของพยาน ๒๐,๐๐๐ บาท และของนายพันธมิตร ดวงทิพย์ ๓๐,๐๐๐ บาท ต่อมาวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๕ นายไพฑูรย์ วงศ์วานิช นำผู้จะสมัครรับเลือกตั้งในจังหวัดภาคใต้มาประชุมหารือที่ศูนย์อำนวยการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ที่ซอยอินทราภระ ๔๓ โดยนายไพฑูรย์ได้โทรศัพท์ไปหาพลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา พุดเสียงดังว่าจะคุยเรื่องค่าใช้จ่าย พยานนั่งห่างนายไพฑูรย์ประมาณหนึ่งเมตร ได้ยินว่าสรุปยอดค่าใช้จ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตจังหวัดภาคใต้ คนละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท แบ่งจ่ายเป็นงวด ๒ งวด งวดแรกจ่ายในวันสมัครคนละ ๔๐,๐๐๐ บาท โดยหักให้ค่านายหน้าคนละ ๑๐,๐๐๐ บาท ส่วนที่เหลือจ่ายให้เมื่อสมัครเสร็จสิ้นแล้ว ซึ่งพลเอก ธรรมรักษ์ ให้นายไพฑูรย์ติดต่อไปที่ เสธ.ไอซ์ หรือพลเอก ไตรรงค์ อินทรทัต หัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการประจำรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม (ทราบชื่อภายหลัง) เมื่อคุยกันแล้ว อีกประมาณครึ่งชั่วโมง เสธ.ไอซ์ หรือพลเอก ไตรรงค์ อินทรทัต เดินทาง

มาพร้อมกับ เศษ.ผดุง หรือพลโท ผดุงศักดิ์ กลั่นเสนาะ ผู้ช่วยหัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการประจำ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม มาพบแกนนำสายภาคใต้ประมาณ ๒๐ กว่าคน ที่จำได้มี นายไพฑูรย์ วงศ์วานิช นายแผ่นดิน ประสู นายวรพล (นิยม) ไม่ทราบนามสกุล นายจารึก เชวฤทธิ์ นายบุญชู ชื่นสุวรรณ นายประพันธ์ พรหมรัตน์ นายวีระพงษ์ ลาเลิศ นายปราโมทย์ ไม่ทราบนามสกุล นายพงษ์นรินทร์ ไม่ทราบนามสกุล นายประภากร ไม่ทราบนามสกุล และนายสิริภพ เหล่าลาภะ เมื่อวางตัวผู้สมัครในภาคใต้เสร็จแล้ว พลเอก ไตรรงค์ อินทรทัต กับพลโท ผดุงศักดิ์ ก็กลับออกไป เมื่อเวลาประมาณ ๒๑ นาฬิกา พร้อมบอกว่าจะมีคนนำเงินมาให้ ต่อมาเวลาประมาณ ๒๒ นาฬิกา คืนเดียวกัน พลโท ผดุงศักดิ์ นำเงินค่าใช้จ่ายสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งในจังหวัดภาคใต้ จำนวน ๑,๔๕๐,๐๐๐ บาท มามอบให้พยานที่ศูนย์อำนวยการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ โดยพยานลงชื่อ รับเงินด้วยตนเอง และพลโท ผดุงศักดิ์ มอบนามบัตรไว้ให้ด้วย พยานหักค่านายหน้าออกจำนวน ๔๐๐,๐๐๐ บาท และมอบให้นายหน้าไปตามจำนวนผู้สมัคร ส่วนที่เหลือประมาณ ๑,๐๕๐,๐๐๐ บาท พยานเก็บไว้จ่ายให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งในภาคใต้

ในวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๕ ผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตจังหวัดภาคใต้ได้นำหลักฐานมากรอก ใบสมัครสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ใบสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และรับหนังสือ รับรองการเป็นสมาชิกพรรคของหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ โดยพยานจ่ายเงินให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง คนละ ๔๐,๐๐๐ บาท ที่เหลือจะจ่ายให้ภายหลังตามที่ตกลงกัน ซึ่งพยานให้เซ็นชื่อรับเงินไว้ด้วย และ ในวันเดียวกันนี้ พลโท ผดุงศักดิ์ นำเงินมาให้พยานอีกจำนวน ๑,๖๐๐,๐๐๐ บาท สำหรับผู้สมัคร ภาคใต้ที่เพิ่มอีก ๑๗ คน ซึ่งพยานและนายประพันธ์ลงชื่อรับเงิน ทั้งนี้พยานได้มอบสำเนาหลักฐาน การรับเงินให้แก่ผู้นำพรรคที่จัดหาผู้สมัครภาคใต้เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๕ จำนวน ๑๗ แผ่น ใบเสร็จรับเงินของผู้สมัครรับเลือกตั้งสายกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๕ จำนวน ๘ แผ่น และรายการค่าใช้จ่ายภายในพรรคอีกจำนวน ๑๔ แผ่น พร้อมนามบัตรของพลโท ผดุงศักดิ์ กลั่นเสนาะ ไว้เป็นหลักฐานต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ตามเอกสารหมายเลข ร.๖๒

วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ พลโท ผดุงศักดิ์ นำเงินมามอบให้พยานอีกเป็นครั้งที่ ๓ จำนวน ๕๒๕,๐๐๐ บาท ที่ป้อนน้ำมันบางจาก ลานจอดรถสถานีรถไฟสามเสน โดยเป็นของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ภาคใต้ที่เพิ่มอีก ๑๐ คน และบอกว่าส่วนที่เหลืออีก ๕๐๐,๐๐๐ บาท จะนำมาให้ในภายหลัง แต่พยาน ไม่ได้รับเงินดังกล่าว รวมเงินที่พยานได้รับจากพลโท ผดุงศักดิ์ รวม ๓ ครั้ง เป็นเงินทั้งสิ้น ๓,๖๗๕,๐๐๐ บาท

แต่ปรากฏว่าผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ แทบทุกคนมีปัญหาขาดคุณสมบัติเป็นสมาชิกพรรคไม่ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด พยานจึงไปที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๔๘ ขอคำปรึกษาจากนายวีรศาสตร์เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับคำแนะนำให้ทำมติที่ประชุมพรรคย้อนหลังเพื่อเพิ่มเติมรายชื่อผู้ที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกพรรคให้ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด พยานจึงโทรศัพท์แจ้งหัวหน้าพรรคดำเนินการเพื่อมอบให้ผู้สมัครของพรรคที่ยังไม่ประกาศรับรองนำไปแสดงต่อศาลฎีกายืนยันว่าเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ครบถ้วนแล้ว

ต่อมาวันที่ ๒๖ และวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๘ กับวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๘ นางจตุติมา ได้ไปให้ถ้อยคำต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมโดยกลับคำให้การเดิมที่ได้ให้ถ้อยคำไว้เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๘ ตามเอกสารหมายเลข ร.๗๑ ร.๗๔ และ ร.๗๕ ตามลำดับ โดยยืนยันข้อเท็จจริงตามบันทึกคำให้การของพยานที่ไปร้องทุกข์ที่กองปราบปรามให้ดำเนินคดีแก่นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ในข้อหากักขังหน่วงเหนี่ยวให้ปราศจากเสรีภาพและข่มขืนใจให้กระทำการใด ๆ เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๘ ตามเอกสารหมายเลข ร.๗๐ ว่า ถ้อยคำของพยานที่ให้การไว้เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๘ ตามเอกสารหมายเลข ร.๖๓ ดังกล่าว นั้น ไม่เป็นความจริง เพราะนายสุเทพ เทือกสุบรรณ เลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์มีคำมั่นสัญญาว่าจะให้ตำแหน่งในพรรคประชาธิปัตย์แก่พยานและจะให้พยานลงสมัครรับเลือกตั้งในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และเสนอเงินให้แก่พยาน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ให้อ่านข้อความที่นายสุเทพเตรียมไว้ ซึ่งมีข้อความพาดพิงถึงนางสุดารัตน์ เกตุราพันธ์ พลเอก ชรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา พลโท ผดุงศักดิ์ กลั่นเสนาะ นาวาอากาศตรี สีชา ทิวารี เกี่ยวกับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ให้เงินสนับสนุนพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ พยานเห็นแก่ผลประโยชน์ที่นายสุเทพจะมอบให้จึงอ่านข้อความในเอกสารดังกล่าวแล้วมีการบันทึกภาพโทรศัพท์สนับไว้เสร็จแล้ว นายสุเทพได้ให้เงิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท แก่พยาน ส่วนที่เหลืออีก ๗๐๐,๐๐๐ บาท จะมอบให้หลังจากพยานไปเป็นพยานต่อศาลแล้ว หลังจากนั้นนายสุเทพสั่งให้ พันตำรวจโท สุวิชชา จินดาคำ พาพยานไปเก็บตัวที่บ้านของนายสุเทพที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยพยานไม่สมัครใจไป แต่เนื่องจากเกรงอันตรายจึงยอมไปด้วย นอกจากนี้ นายบุญชูหรือชววิทย์ ชื่นสุวรรณ กับนายแผ่นดิน ประสู ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ พยานบุคคลที่ให้ถ้อยคำไว้ต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงว่า ในวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๘ พยานเห็นพลเอก ไตรรงค์ อินทรทัต และพลโท

ผดุงศักดิ์ กลั่นเสนาะ อยู่ที่ศูนย์อำนวยการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ตามบันทึกถ้อยคำของพยาน ลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๔๕ และวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๕ เอกสารหมายเลข ร.๘๗ และเอกสาร หมายเลข ร.๘๘ ตามลำดับ แต่เมื่อพยานทั้งสองมาเบิกความขึ้นไต่สวนต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ พยานทั้งสองไม่รับรองบันทึกถ้อยคำของพยานดังกล่าวบางส่วนที่ว่า พยานทั้งสองมีหนังสือขอไปให้การ ต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมตามเอกสารหมายเลข ร.๒๖๖ และ ร.๒๗๗ ตามลำดับ โดยจะให้การเพิ่มเติมว่า พยานทั้งสองไม่รู้จักหรือเห็นพลเอก ไตรรงค์ อินทรทัต และ พลโท ผดุงศักดิ์ กลั่นเสนาะ ในวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๕ ที่ศูนย์อำนวยการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓

ประเด็นนี้ ก่อนที่นางฐิติมาจะไปให้ถ้อยคำต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ในวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๕ ตามเอกสารหมายเลข ร.๖๓ นางฐิติมาได้ไปให้ถ้อยคำไว้ที่พรรคประชาธิปัตย์ โดยมีการบันทึกภาพและเสียงไว้เมื่อวันที่ ๑๕ และวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ ซึ่งถ้อยคำตามที่บันทึกภาพ และเสียงไว้มีข้อเท็จจริงตรงกับถ้อยคำตามเอกสารหมายเลข ร.๖๓ แม้นางฐิติมาจะเบิกความว่าบันทึก ข้อมูลการสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ที่นายสุวโรช พะลัง บันทึกขึ้น ซึ่งตอนท้ายระบุวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๔๕ ตามเอกสารท้ายเอกสารหมายเลข ร.๖๓ แผ่นที่ ๘ และบันทึก การให้ข้อเท็จจริงของพยานเพิ่มเติมต่อนายถาวร เสนเนียม ที่นายถาวรทำขึ้นเมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ ตามเอกสารท้ายเอกสารหมายเลข ร.๖๓ แผ่นที่ ๑๒ เอกสารทั้งสองฉบับได้จัดทำไว้ก่อนที่นางฐิติมาจะไปให้ ถ้อยคำและได้นำมาให้พยานลงชื่อในวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ ปรากฏว่าเอกสารฉบับที่นายสุวโรช บันทึกขึ้นดังกล่าว มีลายมือชื่อของนางฐิติมารับรองสำเนาถูกต้องและลงลายพิมพ์นิ้วมือไว้ทุกแผ่น และยังลงชื่อกำกับข้อความที่แก้ไขไว้เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นวันเดียวกับวันที่นางฐิติมา ให้ถ้อยคำต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามเอกสารหมายเลข ร.๖๓ ส่วนบันทึกการให้ข้อเท็จจริง เพิ่มเติมที่นายถาวร เสนเนียม ทำขึ้นอีกฉบับหนึ่งนั้น นางฐิติมาก็ได้ลงลายมือชื่อและพิมพ์ลายนิ้วมือ ไว้ทั้งสองแผ่นเช่นกัน ดังนั้น ไม่ว่าเอกสารทั้งสองฉบับจะทำมาก่อนที่นางฐิติมาจะลงลายมือชื่อและ พิมพ์ลายนิ้วมือไว้หรือไม่ก็ตาม นางฐิติมาก็มีโอกาสดูอ่านก่อนและได้แก้ไขข้อความในเอกสารดังกล่าว พร้อมกับลงชื่อกำกับข้อความที่แก้ไขหรือรับรองสำเนาและลงลายพิมพ์นิ้วมือไว้ จึงเชื่อว่าเป็นถ้อยคำ ของนางฐิติมาที่ได้ให้ข้อเท็จจริงไว้ตามข้อความที่บันทึกไว้ทั้งสองฉบับ ที่นางฐิติมาอ้างว่านางฐิติมา ได้อ่านข้อความตามเอกสารดังกล่าวในขณะที่มีการบันทึกภาพและเสียงนั้น พยานผู้ร้องมีนางสาวมณีนีรัตน์ บุญสิน และนายชญาณ์ทัต เทียนทอง ซึ่งเป็นผู้บันทึกภาพและเสียงของนางฐิติมาในวันที่ ๑๕ มีนาคม

๒๕๔๕ และนายชญาณ์ทัตซึ่งเป็นผู้บันทึกภาพและเสียงของนางฐิติมาในวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ ต่างเบิกความรับรองถ้อยคำของพยานที่ได้ให้ไว้ต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามเอกสาร หมายเลข ร.๕๓ และ ร.๕๔ ตามลำดับ ว่า นางฐิติมาให้ถ้อยคำเองด้วยวาจา โดยไม่ได้อ่านข้อความตามเอกสารใด ๆ ที่นางฐิติมาอ้างว่าวางอยู่บนโต๊ะ และบนโต๊ะนั้นก็ไม่มีเอกสารตามที่นางฐิติมาอ้าง แม้นางสาวมณีนีร์ตนและนายชญาณ์ทัตจะเป็นเจ้าหน้าที่ของพรรคประชาธิปัตย์ แต่ก็เป็นเจ้าหน้าที่ชั้นผู้น้อยปฏิบัติไปตามหน้าที่ จึงน่าจะเชื่อว่าเบิกความตามความเป็นจริง และในการบันทึกภาพและเสียงในวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๔๕ ที่กองบัญชาการตำรวจภูธร ภาค ๘ ปรากฏว่ามีผู้สื่อข่าวร่วมบันทึกภาพและเสียงด้วย จึงไม่มีเหตุผลใดที่นายสุเทพกับพวกจะให้นางฐิติมาอ่านข้อความในเอกสารต่อหน้าผู้สื่อข่าว เพราะย่อมรู้ว่าจะทำให้ถ้อยคำของนางฐิติมาหมดความน่าเชื่อถือ ทั้งตามคำให้การของนางฐิติมาเพิ่มเติมเมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๕ เอกสารหมายเลข ร.๗๑ นางฐิติมาให้การว่า ในวันที่มีการบันทึกภาพและเสียงเมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ มีผู้สื่อข่าวอยู่ในห้องของนายสุเทพด้วย และยังให้การว่าในวันดังกล่าวเกิดการโต้เถียงกันระหว่างนายสุเทพกับนางฐิติมาต่อหน้าผู้สื่อข่าวที่อยู่ในห้องของนายสุเทพในเรื่องที่นายสุเทพกล่าวหาว่านางฐิติมากับนายบุญญาบารมีภณ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ปลอมแปลงเอกสารเพื่อให้ผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ มีคุณสมบัติครบถ้วนทำให้ง่ายไม่น่าเชื่อว่านายสุเทพจะกล้าเสนอผลประโยชน์ให้แก่นางฐิติมาต่อหน้าผู้สื่อข่าวเพื่อให้นางฐิติมาให้การพาดพิงสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และนางฐิติมาเองก็คงจะไม่กล้ายอมรับข้อเสนอดังกล่าวต่อหน้าผู้สื่อข่าว ทั้งที่ตนเองได้เถียงว่าไม่ได้กระทำผิดตามข้อกล่าวหาของนายสุเทพ ถ้อยคำของนางฐิติมาดังกล่าวจึงเลื่อนลอยและไม่สมเหตุผล

สำหรับถ้อยคำของนางฐิติมาที่ให้การไว้ตามเอกสารหมายเลข ร.๗๑ และ ร.๗๕ เกี่ยวกับเงินจำนวน ๓๐๐,๐๐๐ บาท ที่อ้างว่าได้รับจากนายสุเทพว่า ได้โอนไปเข้าบัญชีของนางเพชร ภาวาลี จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท ที่เหลือจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ได้นำไปใช้จ่ายค่าบัตรเครดิตกรุงไทย มาสเตอร์การ์ด ๒๕,๐๐๐ บาท และซื้อโทรศัพท์เคลื่อนที่ เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๕ ที่ห้างบิ๊กซี จำนวน ๒ เครื่อง เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท นอกนั้นใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ เช่น ช่วยค่าน้ำมันผู้สมัคร ขัดแย้งกับถ้อยคำของนางฐิติมาที่ให้การไว้ตามเอกสารหมายเลข ร.๗๑ ว่า นางฐิติมาได้รับเงินจำนวน ๓๐๐,๐๐๐ บาท จากนายสุเทพเมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ แต่ตามเอกสารหมายเลข ร.๗๑ แผ่นที่ ๕ ซึ่งเป็นบัญชีเงินฝากของนางเพชรที่นางฐิติมาโอนเงินจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท ไปเข้าบัญชีดังกล่าว

ปรากฏมีรายการโอนเงินมาเข้าบัญชีจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นเวลาก่อนที่นางฐิติมาอ้างว่าได้รับเงินจำนวน ๓๐๐,๐๐๐ บาท จากนายสุเทพเมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ ตรงกับถ้อยคำของนางเพชร ภาวะลี ที่ให้การไว้ต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามเอกสารหมายเลข ร.๘๑ ว่า เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๕ ระหว่างที่พยานพูดคุยกับนายศักรินทร์ ภาวะลี สามีของนางฐิติมา นางฐิติมาติดต่อกับนายศักรินทร์ว่า ได้โอนเงินเข้าบัญชีของพยาน และนายศักรินทร์ ภาวะลี ให้ถ้อยคำต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามเอกสารหมายเลข ร.๘๐ ว่า เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๕ นางฐิติมาไม่ได้บอกว่าได้เงินมาจากที่ใด แต่เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๔๕ นางฐิติมาโทรศัพท์มาพูดโน้มน้าวว่าเป็นเงินของนายสุเทพไม่บอกนามสกุล โดยมีคนคอยกำกับให้นางฐิติมาพูด และนางฐิติมายังเน้นย้ำให้นายศักรินทร์นำเงินที่โอนมาไปใช้ให้หมด นอกจากนั้นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่นางฐิติมาอ้างว่าได้นำเงินที่ได้รับจากนายสุเทพไปชำระ เช่น จ่ายค่าบัตรเครดิตกรุงไทย เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๔๕ ก็ปรากฏว่าเป็นการชำระค่าใช้จ่ายดังกล่าวไปก่อนวันที่นางฐิติมาอ้างว่าได้รับเงินจากนายสุเทพและยังอ้างวันที่สืบสนอีกด้วย ถ้อยคำของนางฐิติมาตามเอกสารหมายเลข ร.๗๑ จึงไม่อาจรับฟังเป็นจริงได้

นอกจากนั้น หลังจากนางฐิติมาไปพักอยู่ที่บ้านของนายสุเทพที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๕ นางฐิติมาไปแจ้งความให้ลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐานที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอพุนพิน กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค ๘ ตามรายงานประจำวันเอกสารหมายเลข ร.๖๗ ว่า ผู้แจ้งมาขอพักอาศัยอยู่ที่บ้านของนายสุเทพโดยความสมัครใจมิได้ถูกบังคับแต่อย่างใด เนื่องจากเกรงความไม่ปลอดภัยในชีวิต สืบเนื่องจากผู้แจ้งไปเป็นพยานในการทุจริตการรับสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เขตกรุงเทพมหานคร ทั้งภายหลังจากที่นางฐิติมาไปให้ถ้อยคำต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงซึ่งประกอบด้วย พันตำรวจโท สุวิชา บุญมี นายประวิทย์ อึ้งพาณิชย์ และร้อยตำรวจเอก มนูญ วิเชียรนิษฐ์ ซึ่งสอบสวนที่กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค ๘ ตามเอกสารหมายเลข ร.๖๓ ในวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๕ แล้ว นางฐิติมาก็ยังกลับไปพักอยู่ที่บ้านของนายสุเทพตามเดิมโดยไม่ปรากฏพฤติการณ์ใดที่แสดงให้เห็นว่านางฐิติมาอยู่ในระหว่างการถูกบังคับขู่เข็ญ หรือหน่วงเหนี่ยวแต่ประการใด และรุ่งขึ้นวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๔๕ ก่อนเดินทางกลับกรุงเทพมหานคร นางฐิติมาก็ยังไปแจ้งความให้ลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐานที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอพุนพิน ตามเอกสารหมายเลข ร.๖๕ ว่า ผู้แจ้งมาอยู่ที่บ้านพักที่นายสุเทพจัดให้ด้วยความสมัครใจ

มิได้ถูกบังคับขู่เข็ญแต่อย่างใด และในวันนี้ (๒๔ มีนาคม ๒๕๔๕) มีความประสงค์จะเดินทางกลับไปพร้อมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจกับพวก ๓ คน ซึ่งมีนางจินตนา ใจหมั่น น้องสาวของผู้แจ้งกับเจ้าหน้าที่ตำรวจกองปราบปราม ๒ คน ทั้งนางฐิติมาและนางจินตนา น้องสาว ยังแจ้งให้ลงบันทึกประจำวันต่อท้ายไว้ด้วยว่า ผู้แจ้งทั้งสองยืนยันว่านางฐิติมาไม่ได้ถูกบังคับ ขู่เข็ญ กักขัง หน่วงเหนี่ยวแต่อย่างใด ถ้อยคำของนางฐิติมาที่เบิกความว่า นางฐิติมาเดินทางไปจังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยไม่สมัครใจ และระหว่างนั้นไปไหนมาไหนไม่ได้เพราะมีคนคอยเฝ้าตลอดเวลาและถูกข่มขู่ ขัดแย้งกับข้อเท็จจริงและพฤติการณ์แห่งคดีดังกล่าว จึงไม่อาจรับฟังเป็นจริงได้

สำหรับถ้อยคำของนางฐิติมา ที่ให้การไว้ต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๕ ตามเอกสารหมายเลข ร.๖๓ โดยยืนยันข้อเท็จจริงตามบันทึกที่นายสุวโรช พะลัง กับบันทึกที่นายถาวร เสนเนียม ทำขึ้นที่พรรคประชาธิปัตย์เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ เอกสารท้ายเอกสารหมายเลข ร.๖๓ แผ่นที่ ๘ ถึง ๑๓ ว่า เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๕ นายไพฑูรย์ วงศ์วานิช นำผู้สมัครในจังหวัดภาคใต้มาร่วมประชุมที่ศูนย์อำนวยการเลือกตั้งของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ นายไพฑูรย์ ได้โทรศัพท์พูดคุยกับพลเอก ชรรมรักษ์ จะขอคุยเรื่องค่าใช้จ่าย พลเอก ชรรมรักษ์ ให้ติดต่อไปที่ เสธ.ไอซ์ นายไพฑูรย์จึงโทรศัพท์ไปหาเสธ.ไอซ์ แล้ว เสธ.ไอซ์ มาพร้อมกับพลโท ผดุงศักดิ์ กลั่นเสนาะ เมื่อความเรียบร้อยการวางตัวผู้สมัครภาคใต้ของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เสร็จแล้ว ก็เดินทางกลับในเวลาประมาณ ๒๑ นาฬิกา ต่อมาเวลาประมาณ ๒๒.๓๐ นาฬิกา พลโท ผดุงศักดิ์ นำเงินจำนวน ๑,๔๕๐,๐๐๐ บาท มาให้พยานต่อหน้าแกนนำสายภาคใต้ วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๕ พลโท ผดุงศักดิ์ นำเงินมามอบให้พยานกับนายประพันธ์ที่ศูนย์อำนวยการเลือกตั้งของพรรคอีก ๑,๗๐๐,๐๐๐ บาท และวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๕ พลโท ผดุงศักดิ์ได้นำเงินมามอบให้พยานอีก ๕๒๕,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงินที่พยานได้รับมาจากพลโท ผดุงศักดิ์ ๓ ครั้ง ทั้งสิ้น ๓,๖๗๕,๐๐๐ บาท ข้อเท็จจริงตามถ้อยคำของนางฐิติมาดังกล่าวสอดคล้องกันกับถ้อยคำของนายบุญชูหรือชูวิทย์ ชู่นสุวรรณ และนายแฟนดี ประสู ในสาระสำคัญอันเกี่ยวกับการกระทำและบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยนายบุญชูหรือชูวิทย์ และนายแฟนดี ต่างเบิกความรับรองบันทึกถ้อยคำของพยานที่ให้ไว้ต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ตามเอกสารหมายเลข ร.๘๗ และ ร.๘๘ ตามลำดับ โดยนายบุญชูยืนยันว่า เสธ.ผดุงศักดิ์ กับ เสธ.ไอซ์ เดินทางมาที่ศูนย์อำนวยการเลือกตั้งของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ และยืนยันตามรูปถ่ายของพลโท ผดุงศักดิ์ กับพลเอก ไตรรงค์ ที่อนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงให้ดูว่า เป็นเสธ.ผดุงศักดิ์

กับเสธ.ไอซ์ หรือพลเอก ไตรรงค์ อินทรทัต ซึ่งมาที่ศูนย์อำนวยการเลือกตั้ง โดยนายบุญชูให้ถ้อยคำ ว่าเคยรู้จักเสธ.ไอซ์ หรือพลเอก ไตรรงค์ มาก่อนในขณะที่เรียนอยู่ที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนถ้อยคำ ของนายแฟนดียืนยันว่ารู้จักเสธ.ไอซ์ โดยทราบชื่อจริงในภายหลังจากสื่อมวลชนว่าชื่อ พลเอก ไตรรงค์ อินทรทัต ส่วนอีกคนหนึ่งไม่ทราบชื่อ แต่ก็ยืนยันว่าเป็นบุคคลคนเดียวกับตามภาพถ่ายที่ อนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงให้ดู พยานทั้งสองต่างให้ถ้อยคำตรงกันในรายละเอียดว่า บุคคลทั้งสองได้พูดคุยกับนางจัตติมา นายประพันธ์ กับกลุ่มของพยานเกี่ยวกับรายละเอียดผู้สมัครและ การลงสมัครรับเลือกตั้งว่า ส่งกี่คน ลงสมัครที่ไหนบ้าง โดยไม่มีการพูดคุยเกี่ยวกับการเงินแต่อย่างใด ถ้อยคำของพยานทั้งสองได้ให้การอย่างตรงไปตรงมา แม้จะมาเบิกความขึ้นไต่สวนไม่รับรองบันทึก ถ้อยคำดังกล่าวในส่วนที่เกี่ยวกับพลเอก ไตรรงค์ และพลโท ผดุงศักดิ์ โดยเบิกความว่า พยานทั้งสอง ไม่รู้จักหรือเห็นพลเอก ไตรรงค์ อินทรทัต และพลโท ผดุงศักดิ์ มาที่ศูนย์อำนวยการเลือกตั้งพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๓ แต่พยานทั้งสองเป็นผู้ประสานงานหาผู้สมัครให้แก่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัด ภาคใต้ หากพยานทั้งสองไม่เห็นพลเอก ไตรรงค์ หรือพลโท ผดุงศักดิ์ ในวันดังกล่าวจริงก็คงไม่กล้า ที่จะให้ถ้อยคำตั้งแต่แรกว่าเห็นบุคคลทั้งสองที่ศูนย์อำนวยการเลือกตั้งด้วย ทั้งนายแฟนดีให้ถ้อยคำ ว่าบุคคลทั้งสองมาคุยกับกลุ่มของพยานด้วย โดยเฉพาะเรื่องที่พูดคุยนั้นเป็นรายละเอียดการส่งคนลงสมัคร ว่าส่งกี่คน ที่ไหนบ้าง พยานทั้งสองซึ่งเป็นผู้ประสานงานจัดหาผู้สมัครอยู่แล้ว ย่อมให้ความสนใจ มากกว่าปกติ ทั้งนายบุญชูก็ให้ถ้อยคำว่าจะรู้จักพลเอก ไตรรงค์ มาก่อนตั้งแต่เรียนอยู่ที่มหาวิทยาลัย รามคำแหง และนายแฟนดียังให้ถ้อยคำว่ารู้จักเสธ.ไอซ์ ซึ่งทราบชื่อภายหลังจากสื่อมวลชน โดยพยาน ทั้งสองให้ถ้อยคำดังกล่าวเมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๔๕ และวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๕ ตามลำดับ ซึ่งใกล้เคียงกับวันที่พบเห็นพลเอก ไตรรงค์ และพลโท ผดุงศักดิ์ เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๕ ห่างกันไม่ถึงสองเดือนยังไม่มีเหตุที่จะเปลี่ยนใจให้ข้อเท็จจริงเป็นอย่างอื่น ทั้งปรากฏว่าต่อมาพยาน ทั้งสองต่างมีหนังสือลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ถึงประธานกรรมการการเลือกตั้ง ขอให้การ เพิ่มเติม ตามเอกสารหมายเลข ร.๒๗๔ และ ร.๒๗๖ แผ่นที่ ๗ โดยมีข้อความทำนองเดียวกันไม่ได้ระบุว่า จะให้การเพิ่มเติมอย่างไร แต่พยานทั้งสองเบิกความว่า จะเพิ่มเติมคำให้การว่า พยานทั้งสองไม่รู้จัก พลเอก ไตรรงค์ และพลโท ผดุงศักดิ์ พยานทั้งสองอ้างว่าหลังจากให้ถ้อยคำตามเอกสารหมายเลข ร.๘๗ และ ร.๘๘ แล้ว วันรุ่งขึ้นเห็นเป็นข่าวในสื่อมวลชน จึงขอเพิ่มเติมคำให้การ แต่ปรากฏว่าพยาน ทั้งสองเพิ่งขอเพิ่มเติมคำให้การเมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นเวลาภายหลังจากภาพทั้ง ๕ ภาพ

ที่กระทรวงกลาโหมที่นายสุเทพอ้างว่าเป็นภาพที่นายทวีไปรับเงินจากพลเอก ชรรมรักษ์ ไปมอบให้พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เผยแพร่ทางสื่อมวลชนไปแล้วเพียง ๒ วัน การที่พยานทั้งสองขอเพิ่มเติมแก้ไขคำให้การเดิมดังกล่าวจึงไม่สมเหตุสมผล เชื่อว่าพยานทั้งสองเห็นและจำพลเอก ไตรรงค์ กับพลโท ผดุงศักดิ์ ได้อย่างแน่นอนไม่ผิดตัว ถ้อยคำของนายบุญชูหรือชูวิทย์ ชื่นสุวรรณ และนายแฟนดี ประสูติที่ได้ให้การไว้ต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ตามเอกสารหมายเลข ร.๘๗ และ ร.๘๘ จึงมีน้ำหนักรับฟังเป็นจริงยิ่งกว่าคำเบิกความในชั้นไต่สวนซึ่งเชื่อได้ว่ามุ่งจะกลับคำเพื่อช่วยเหลือพลเอก ไตรรงค์ กับพลโท ผดุงศักดิ์ รวมทั้งพลเอก ชรรมรักษ์ ยิ่งกว่าจะให้การด้วยความสัตย์จริง

นางฐิติมา เบิกความในชั้นการไต่สวนว่า เงินที่จ่ายสนับสนุนให้แก่ผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้มาจากนายพันมิตร ดวงทิพย์ ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่ออันดับ ๑ ของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ โดยนายพันมิตร ดวงทิพย์ เบิกความรับรองถ้อยคำของพยานที่ได้ให้การไว้ต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามเอกสารหมายเลข ร.๘๒ และ ร.๘๓ และเบิกความว่า พยานได้ให้เงินค่าสมัครแก่ผู้สมัครของพรรคผ่านนางฐิติมาประมาณ ๕๕๐,๐๐๐ บาท แต่นางวาริศรียางามเกิดศิริ ให้การไว้ต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามเอกสารหมายเลข ร.๘๘ ว่า นายพันมิตรเคยกู้ยืมเงินจากพยานหลายครั้ง และประมาณ ๒ สัปดาห์ที่ผ่านมา (กลางเดือนมีนาคม ๒๕๔๕) นายพันมิตรได้กู้ยืมเงินจากพยานจำนวน ๖๐๐,๐๐๐ บาท โดยนายบุญชูบารมีภณ ชินราช หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ สั่งจ่ายเช็คของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ และนำโฉนดที่ดินของบริษัทของนายพันมิตรที่อำเภอปราณบุรีมาประกันหนี้เงินกู้ดังกล่าว นายพันมิตรบอกว่าจะนำเงินไปคืนให้แก่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และจะได้เงินก้อนใหม่ออกมา แต่จนถึงบัดนี้พยานก็ยังไม่ได้รับเงินคืน นอกจากนั้นตามใบรับเงินตามเอกสารหมายเลข ร.๖๒ แผ่นที่ ๒ ที่นางฐิติมา ยอมรับว่าเป็นผู้ทำขึ้นตามถ้อยคำเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๕ เอกสารหมายเลข ร.๖๓ มีข้อความบรรทัดแรกว่า ใบรับเงิน ๕ มี.ค. ๔๕ และข้อความในตอนท้ายว่า รับมาทั้งหมด ๑,๗๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งตรงกับจำนวนเงินที่นางฐิติมาให้ถ้อยคำในตอนต้นว่าได้รับเงิน ๑,๗๐๐,๐๐๐ บาท จากพลโท ผดุงศักดิ์ เป็นครั้งที่สองเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๕ แม้นางฐิติมาจะให้ถ้อยคำเมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๕ ตามเอกสารหมายเลข ร.๑๑ ว่า เจ้าหน้าที่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ซึ่งเป็นผู้หญิงชื่อเล่นชื่อน้อยเป็นผู้ทำใบรับเงินดังกล่าว แต่เมื่อเปรียบเทียบกับลายมือเขียนของนางฐิติมาที่เขียนข้อความใบรับเงินให้ไว้ต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามเอกสารหมายเลข ร.๑๑ แล้ว รวมทั้งที่เขียนคำให้การยืนยันข้อเท็จจริงของตนต่อ

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ เห็นได้ชัดเจนว่า ลักษณะตัวอักษรและลีลาการเขียนคล้ายคลึงกับลายมือของนางฐิติมา ตามเอกสารหมายเลข ร.๖๒ ทั้งนางฐิติมาก็เบิกความยอมรับว่า ในการบันทึกถ้อยคำของพยานพยานได้ส่งใบรับเงินตามเอกสารหมายเลข ร.๖๒ ไว้ต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง และนายแฟนดีกับนายบุญชูก็เบิกความยอมรับว่าได้รับเงินไปตามจำนวนใบรับเงินและลายมือเซ็นชื่อในใบรับเงินเป็นของพยานจริง จึงเชื่อโดยปราศจากข้อสงสัยว่านางฐิติมาเป็นผู้ทำใบรับเงินดังกล่าวจริง ซึ่งแสดงว่านางฐิติมาได้รับเงินในวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๕ จำนวน ๑,๗๐๐,๐๐๐ บาท นำมาจ่ายให้แก่ผู้สมัครและผู้ประสานงานหาผู้สมัครให้พรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ซึ่งมีจำนวนสูงกว่าเงินที่นายพันมิตรอ้างว่าได้ให้แก่นางฐิติมาเพื่อสนับสนุนแก่ผู้สมัครมาก คำเบิกความของนายพันมิตรจึงรับฟังเป็นจริงไม่ได้ ถ้อยคำของนางฐิติมาที่ได้ให้ไว้ต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๕ ตามเอกสารหมายเลข ร.๖๓ จึงมีน้ำหนักน่าเชื่อยิ่งกว่าถ้อยคำที่ได้ให้ไว้ต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเมื่อวันที่ ๒๖ และ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๕ และวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๕ ตามเอกสารหมายเลข ร.๗๑ ร.๗๔ และ ร.๗๕ ที่ยืนยันข้อเท็จจริงตามที่ได้แจ้งความไว้ต่อกองปราบปรามเพื่อให้ดำเนินคดีแก่นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ตามเอกสารหมายเลข ร.๗๑

ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีพลเอก ไตรรงค์ อินทรทัต มาเบิกความรับรองถ้อยคำของพยานตามเอกสารหมายเลข ร.๒๖๓ โดยมีนางมานวิภา อินทรทัต ภริยามาเบิกความสนับสนุนว่า ในวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๕ เป็นวันเสาร์และเป็นวันครอบครัว พลเอก ไตรรงค์ อยู่ที่บ้านกับครอบครัว และในวันอาทิตย์ที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๕ พลเอก ไตรรงค์ ไปปฏิบัติหน้าที่กรรมการสนามม้า และพลโท ผดุงศักดิ์ กัลั่นเสนาะ มาเบิกความรับรองถ้อยคำตามเอกสารหมายเลข ร.๒๖๒ ว่า ในวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๕ พลโท ผดุงศักดิ์ไปที่บ้านของพันเอก วิษณุศักดิ์ กัลั่นเสนาะ น้องชาย ตั้งแต่เวลาประมาณ ๕ นาฬิกา จนถึงเวลาประมาณ ๒๐ นาฬิกา จึงกลับบ้าน แล้วนายปรีชา เขียมบุรเศรษฐ์ เวะมาหาพูดคุยกันถึงเวลาประมาณ ๒๔ นาฬิกา และนัดไปรับประทานอาหารในวันรุ่งขึ้น วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๕ พลโท ผดุงศักดิ์ออกไปรับประทานอาหารกับนายปรีชาในเวลาประมาณ ๑๕ นาฬิกา โดยมีพันตำรวจโท พิทักษ์ กลางแก้ว มาสมทบร่วมรับประทานอาหารด้วยจนถึงเวลาประมาณ ๒๔ นาฬิกา โดยมีนายปรีชาและพันตำรวจโท พิทักษ์มาเบิกความสนับสนุน พยานดังกล่าวล้วนไม่ใช่คนกลาง ง่ายแก่การสมอ้าง ไม่มีน้ำหนักพอที่จะหักล้างถ้อยคำของนางฐิติมา นายบุญชู และนายแฟนดี ดังกล่าวได้

การที่พลเอก ไตรรงค์ อินทรทัต มีตำแหน่งเป็นหัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการประจำพลเอก ชรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และพลโท ผดุงศักดิ์ กัลั่นเสนาะ ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยฝ่ายเสนาธิการประจำพลเอก ชรรมรักษ์ และเป็นผู้ได้บังคับบัญชาโดยตรงของพลเอก ไตรรงค์ ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการรับสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ที่ศูนย์อำนวยการเลือกตั้งของพรรค โดยพุดคุยเกี่ยวกับการจัดหาผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตในลักษณะสมประโยชน์แก่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งพลเอก ชรรมรักษ์ เป็นรองหัวหน้าพรรคและดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม หลังจากนั้น พลโท ผดุงศักดิ์ ก็นำเงินไปให้นางฐิติมา ซึ่งดูแลรับผิดชอบในการหาผู้สมัครตลอดจนเป็นผู้จัดสรรค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ รวมทั้งสิ้น ๓,๖๓๐,๐๐๐ บาท การกระทำของพลเอก ไตรรงค์ และพลโท ผดุงศักดิ์ ดังกล่าวจึงรับฟังได้โดยไม่มีข้อสงสัยว่า เป็นการกระทำในฐานะตัวแทนของพลเอก ชรรมรักษ์ และเพื่อประโยชน์ของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑

นอกจากนั้น นายบุญบารมีภณ ชินราช หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เบิกความรับรองถ้อยคำที่พยานให้การไว้ต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามเอกสารหมายเลข ร.๑๗ และ ร.๑๘ ว่า พรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่มีเงินในบัญชีและไม่มีเงินสนับสนุนแก่ผู้สมัคร ผู้สมัครแต่ละคนจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเอง แต่ได้ความจากบันทึกถ้อยคำของนายบุญบารมีภณ ตามเอกสารหมายเลข ร.๑๗ ว่า พรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ มอบหมายให้นายพันมิตรเป็นผู้ประสานงานสรรหาผู้สมัครในภาคใต้ ส่วนพยานเป็นผู้ประสานงานสรรหาผู้สมัครในภาคอีสาน และนางฐิติมาเป็นผู้ประสานงานสรรหาผู้สมัครในกรุงเทพมหานคร ในช่วงวันที่ ๕ ถึงวันที่ ๗ พยานไม่ได้อยู่ที่ศูนย์อำนวยการเลือกตั้ง และเมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ พยานได้ลงชื่อในหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคให้แก่ผู้สมัครไม่เกิน ๑๐ คน โดยก่อนหน้านั้นพยานได้ลงชื่อรับรองการเป็นสมาชิกพรรคให้แก่ผู้สมัครประมาณ ๓๐ คน ส่วนใหญ่เป็นผู้สมัครในกรุงเทพมหานครและจังหวัดในภาคกลาง ส่วนผู้สมัครในภาคใต้พยานมอบหมายให้นายพันมิตรเป็นผู้ลงชื่อรับรองการเป็นสมาชิกพรรคให้แก่ผู้สมัคร แต่นายพันมิตรซึ่งเป็นผู้อำนวยการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ให้ถ้อยคำยืนยันตามเอกสารหมายเลข ร.๑๗ ว่า การสรรหาผู้สมัคร นายบุญบารมีภณ กับกรรมการบริหารพรรค รวมทั้งพยาน และนางฐิติมา ได้ร่วมกันทำการคัดเลือกที่ศูนย์อำนวยการเลือกตั้ง และได้ผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อ ๕ คน และแบบแบ่งเขต ๑๒๑ คน การที่นางฐิติมาเป็นเพียงผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อคนหนึ่งของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ มิได้มีตำแหน่งหน้าที่

อย่างไรในพรรค แต่นายบุญบารมีภณได้มอบหมายให้นางฐิติมาเข้ามามีบทบาทในการสรรหาผู้สมัครร่วมกับนายพันธมิตรผู้อำนวยการพรรคและให้จัดส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตจำนวนถึง ๑๒๑ คน ซึ่งมากกว่าจำนวนผู้สมัครในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ที่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่งผู้สมัครเพียง ๖ คน แสดงชัดเจนถึงความผิดปกติอย่างปราศจากข้อสงสัย ทั้งการแจกเงินให้แก่ผู้สมัครและผู้ประสานงานหาผู้สมัครดังกล่าวได้กระทำกันที่ศูนย์อำนาจการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ชื่อที่นายบุญบารมีภณอ้างว่า นางฐิติมาเป็นเพียงเจ้าหน้าที่ประสานงานพรรค ไม่รู้ว่าเงินที่นางฐิติมากับนายพันธมิตรนำมาแจกให้แก่ผู้สมัครกรุงเทพมหานครและจังหวัดในภาคใต้นำมาจากผู้ใดนั้น จึงไม่สมเหตุผลและไม่อาจหักล้างพฤติการณ์ดังกล่าวได้ จึงเชื่อว่าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ โดยนายบุญบารมีภณ ชินราช หัวหน้าพรรค รับรู้ว่านางฐิติมากับนายพันธมิตร ได้รับเงินสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ จากพลเอก ไตรรงค์ และพลโท ผดุงศักดิ์ ดังกล่าว และถือได้ว่านางฐิติมากับนายพันธมิตรเป็นตัวแทนของนายบุญบารมีภณ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ โดยปริยาย ชื่อเท็จจริงรับฟังได้ว่า พลเอก ไตรรงค์ อินทรทัต และพลโท ผดุงศักดิ์ กลับเสนาะ เป็นตัวแทนของพลเอก ชรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา ให้เงินสนับสนุนแก่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลงแข่งขันกับผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จริงตามคำร้อง

ประเด็นที่สี่ นายบุญบารมีภณ ชินราช หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้ร่วมกับพวกจัดทำรายงานการประชุมรับสมัครและออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคประเภทกิตติมศักดิ์ให้แก่ผู้สมัครซึ่งเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ติดต่อกันไม่ครบเก้าสิบวันเป็นให้ครบเก้าสิบวันอันเป็นเท็จ เพื่อให้ผู้สมัครนำไปเป็นหลักฐานสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือไม่ ประเด็นนี้ นายบุญบารมีภณ ชินราช หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เบิกความรับรองบันทึกที่ให้ไว้ต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๕ และวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๔๕ ตามเอกสารหมายเลข ร.๓๘ และ ร.๓๙ ตามลำดับ ซึ่งตามบันทึกถ้อยคำทั้งสองฉบับได้ความว่าการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ พรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้ส่งผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั้งสิ้น ๑๒๑ คน โดยผู้สมัครทั้งหมดได้ผ่านมติที่ประชุมของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๘ และผู้สมัครทั้งหมดเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ยกเว้นนางสาวพรพิมล มุลสาร เป็นสมาชิกสามัญพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่ได้ส่งรายงานการประชุมดังกล่าวไปให้นายทะเบียนพรรคการเมือง เพราะเป็นการนำสมาชิกดังกล่าวเข้าแทนสมาชิกที่ลาออก ตาย หรือ

ถูกปรับออกตามข้อบังคับของพรรค แต่ถ้อยคำของนายบุญญาบารมีภณดังกล่าวขัดแย้งกับถ้อยคำของนางสาวอุทัยวรรณ แหวนทอง นางสาวชนมณี กล้าณรงค์ และนายอุทัย นามวงศ์ ซึ่งต่างเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขต สังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ แต่ไม่ได้รับการประกาศรายชื่อให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากขาดคุณสมบัติการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ติดต่อกันไม่ครบเก้าสิบวัน ซึ่งบุคคลทั้งสามต่างให้ถ้อยคำต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามเอกสารหมายเลข ร.๕๒ ร.๕๑ และ ร.๘๕ ตามลำดับ ทำนองเดียวกันว่า พยานแต่ละคนเพิ่งไปกรอกใบสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๕ ซึ่งสอดคล้องกับคำเบิกความของนายบุญชูหรือชูวิทย์ ชื่นสุวรรณ ผู้สมัครเขตเลือกตั้งที่ ๑ จังหวัดสงขลา ที่เบิกความรับรองถ้อยคำของพยานที่ให้การไว้ต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามเอกสารหมายเลข ร.๘๗ ว่า พยานกรอกใบสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ โดยไม่ได้ลงวันที่ให้แก่นางฐิติมา ในวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๕ เนื่องจากนางฐิติมาอ้างว่าเอกสารที่พยานเคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคเมื่อเดือนกันยายน ๒๕๔๘ อยู่ที่จังหวัดมหาสารคาม ต่อมาปรากฏว่านายบุญชูไม่ได้รับการประกาศรายชื่อให้เป็นผู้มีสิทธิรับเลือกตั้ง เนื่องจากเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ติดต่อกันไม่ถึงเก้าสิบวัน และศาลฎีกามีคำสั่งยกคำร้องของพยานแล้ว แสดงว่านายบุญชูขาดคุณสมบัติการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ติดต่อกันไม่ครบเก้าสิบวันเช่นเดียวกับนางสาวอุทัยวรรณ นางสาวชนมณี และนายอุทัย บุคคลเหล่านี้ล้วนเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ต่างก็เพิ่งได้รับการชักชวนให้ลงสมัครรับเลือกตั้งในสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ซึ่งบุคคลดังกล่าวให้การอย่างตรงไปตรงมา ไม่มีพิรุณ จึงมีน้ำหนักรับฟังยิ่งกว่าถ้อยคำของนายบุญญาบารมีภณ ประกอบกับถ้อยคำของนายแพนดี และนายบุญชูรวมทั้งนางฐิติมาต่างให้การตรงกันว่ามีการจ่ายค่านายหน้าให้แก่ผู้หาบุคคลมาลงสมัครรับเลือกตั้งรายละ ๑๐,๐๐๐ บาท และตามสำเนาใบรับเงินตามเอกสารหมายเลข ร.๖๒ ก็ปรากฏรายการรับเงินโดยระบุจำนวนบุคคลและจำนวนเงินที่ได้รับ ซึ่งได้รับค่านายหน้ารายละ ๑๐,๐๐๐ บาท ดังนั้นที่นายบุญญาบารมีภณอ้างว่าผู้สมัครแต่ละคนได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคผ่านตัวแทนหาสมาชิกแล้วได้นำเข้าที่ประชุมกรรมการบริหารพรรคประจำเดือนในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๘ และที่ประชุมมีมติในการประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๘ จึงรับฟังเป็นจริงไม่ได้ ทั้งนายพันมิตร ดวงทิพย์ ผู้อำนวยการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เบิกความรับรองเอกสารหมายเลข ร.๘๓ ว่า การคัดเลือกผู้สมัครลงรับเลือกตั้งทั้งแบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๕ คน และแบบแบ่งเขตจำนวน ๑๒๑ คน นายบุญญาบารมีภณ หัวหน้าพรรค กรรมการบริหารพรรค พยาน และนางฐิติมาได้ร่วมกันพิจารณาคัดเลือก แสดงว่า

นายบุญญาบารมีภณ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ซึ่งรู้แต่ต้นแล้วว่าผู้สมัครส่วนใหญ่ไม่มีคุณสมบัติลงสมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากเป็นสมาชิกพรรคติดต่อกันไม่ถึงเก้าสิบวัน การที่นายบุญญาบารมีภณให้ถ้อยคำกับผู้สมัครดังกล่าวเป็นสมาชิกประเภทกิตติมศักดิ์พรรค โดยถูกต้องตามรายงานการประชุมพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๘ สอดคล้องกับถ้อยคำของนางจันทิมาที่เบิกความรับรองถ้อยคำของพยานตามเอกสารหมายเลข ร.๖๓ ว่า วิธีการที่จะทำให้ผู้สมัครมีคุณสมบัติครบเก้าสิบวัน นายบุญญาบารมีภณจะเป็นคนดำเนินการทั้งหมด และพยานได้แจ้งให้นายบุญญาบารมีภณจัดทำรายงานการประชุมเพิ่มเติมสมาชิกผู้สมัครย้อนหลังให้ครบเก้าสิบวันตามที่ได้รับคำแนะนำจากนายวิโรจศาสตร์ เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และปรากฏตามบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ตามเอกสารหมายเลข ร.๕๘ แผ่นที่ ๑๐ ถึงแผ่นที่ ๑๘ จำนวน ๑๒๑ คน ผู้สมัครส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดไม่ได้รับการประกาศรายชื่อให้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากไม่พบรายชื่อเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ในฐานข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ของนายทะเบียนพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่นายบุญญาบารมีภณเบิกความรับรองบันทึกถ้อยคำตามเอกสารหมายเลข ร.๑๘ ว่า พรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ โดยพยานได้ตรวจสอบความเป็นสมาชิกพรรคของผู้สมัครที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งทุกคน เมื่อเห็นว่าถูกต้องจึงออกหนังสือรับรองให้ไปสมัครรับเลือกตั้งทุกคน โดยพยานเป็นผู้ลงนาม หากพยานไม่อยู่จะมอบหมายให้นายพันมิตร ดวงทิพย์ เป็นผู้ลงนามแทน พยานได้ลงนามด้วยตนเองประมาณครึ่งหนึ่งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ข้อเท็จจริงจึงเชื่อได้โดยไม่มีข้อสงสัยว่า นายบุญญาบารมีภณกับพวกได้ร่วมกันทำรายงานการประชุมรับสมัครและออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคประเภทกิตติมศักดิ์ให้แก่ผู้สมัครดังกล่าวซึ่งเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ติดต่อกันไม่ครบเก้าสิบวันเป็นให้ครบเก้าสิบวันอันเป็นเท็จ เพื่อให้ผู้สมัครนำไปเป็นหลักฐานสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

ประเด็นที่ห้า การกระทำตามคำร้องเป็นการกระทำตามมาตรา ๖๖ (๑) (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือไม่ และถือเป็นการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสาม หรือไม่

ในประเด็นนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า การกระทำที่เป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามคำร้องจะต้องเป็นการกระทำโดยหัวหน้าพรรค หรือผู้ที่หัวหน้าพรรคมอบหมายเป็นหนังสือ หรือกระทำโดยมติพรรค พลเอก ชรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ไม่ได้เป็นหัวหน้าพรรค และไม่ได้รับมอบหมาย

เป็นหนังสือจากหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือกระทำตามมติคณะกรรมการบริหารพรรค ทั้งไม่มีหน้าที่รับผิดชอบการเงิน การจัดทำบัญชี และการบริหารจัดการทรัพย์สินของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ไม่ว่าจะในทางตรงหรือทางอ้อม และผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้ประโยชน์จากการกระทำดังกล่าวแต่อย่างใด เนื่องจากเป็นที่แน่นอนว่าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จะชนะการเลือกตั้งและสามารถจัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียวได้ แม้อาจมีบางเขตเลือกตั้งที่ผู้สมัครของพรรคอาจได้คะแนนไม่ถึงร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง แต่ก็ไม่ได้ทำให้ผลการเลือกตั้งทั่วประเทศเปลี่ยนแปลงไปในเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศให้ผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตและแบบบัญชีรายชื่อแล้วถึง ๔๘๕ คน แม้จะมีปัญหาเกี่ยวกับการเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎรเนื่องจากยังมีสมาชิกไม่ครบ ๕๐๐ คน แต่ก็มีทางออกตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ โดยผู้ถูกร้องที่ ๑ โต้แย้งไว้ด้วยว่า การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามมาตรา ๖๖ (๑) ตอนแรก หมายถึงกระทำการเพื่อให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขสิ้นสุดลง การได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศตามที่บัญญัติในมาตรา ๖๖ (๑) ตอนหลัง หมายถึงการได้มาซึ่งอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ คือ การปฏิวัติรัฐประหารหรือยึดอำนาจการปกครองด้วยกำลัง ทำนองเดียวกับที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๕ การกระทำอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐตามมาตรา ๖๖ (๓) ตอนแรก เป็นการกระทำอันเป็นความผิดทำนองเดียวกันกับที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๒ ลักษณะ ๑ ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ตั้งแต่มาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๓๕ และการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ตามมาตรา ๖๖ (๓) ตอนหลัง ต้องเป็นการกระทำผิดที่รุนแรง มิใช่กระทำผิดกฎหมายเล็กน้อย การเลือกตั้งทั่วไปเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๘ มีผู้สมัครจาก ๑๖ พรรค ถูกตัดสิทธิเนื่องจากขาดคุณสมบัติ ก็ไม่ได้มีการขอให้ยุบพรรคการเมือง เพราะเหตุนี้

มีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยก่อนว่า การกระทำของหัวหน้าพรรค คณะกรรมการบริหารพรรค และกรรมการบริหารพรรค ถือเป็นการกระทำของพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือไม่

ตุลาการรัฐธรรมนูญพิเคราะห์แล้วเห็นว่า วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งพรรคการเมืองเป็นไปเพื่อรวบรวมความคิดเห็นในทางการเมืองมากำหนดเป็นนโยบายของพรรค เพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งผู้แทนโดยวิถีทางประชาธิปไตย โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้บัญญัติรับรองไว้ในมาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง ว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง เพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้นตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ และในขณะเดียวกันก็ได้กำหนดเรื่องการจัดองค์กรและการดำเนินกิจการไว้ในวรรคสองว่า การจัดองค์กรภายใน การดำเนินกิจการ และข้อบังคับของพรรคการเมืองต้องสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยได้กำหนดมาตรการบังคับทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองหลักการดังกล่าวไว้ในมาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง ว่า บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้มิได้ อันเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกชนและประโยชน์สาธารณะ โดยความในวรรคสองและวรรคสามได้กำหนดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการกระทำของบุคคลหรือของพรรคการเมืองด้วยว่า ผู้รู้เห็นการกระทำของบุคคลหรือพรรคการเมืองที่กระทำการดังกล่าว มีสิทธิเสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริงและยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าว และในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้พรรคการเมืองใดเลิกกระทำการศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้ และในส่วนของพรรคการเมืองนั้น มาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้บัญญัติว่า เมื่อปรากฏว่าหัวหน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองจัดให้พรรคการเมืองกระทำการใดๆ ผ่าฝืนนโยบายพรรคการเมือง หรือข้อบังคับพรรคการเมือง อันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ แต่ลักษณะการกระทำยังไม่รุนแรงจนเป็นสาเหตุให้ต้องยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๓ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่จะดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย ด้วยการเตือนเป็นหนังสือ

ไปยังหัวหน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น ให้ระงับหรือจัดการแก้ไขการกระทำนั้นภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนด โดยบทบัญญัติในมาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติที่มุ่งควบคุมไปที่การกระทำของหัวหน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง ที่มีความเชื่อมโยงไปถึง พรรคการเมือง และเป็นการควบคุมเฉพาะการกระทำที่มีลักษณะยังไม่รุนแรง จนเป็นสาเหตุให้ต้อง ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๗ โดยในส่วนของมาตรา ๖๗ นั้น กฎหมายได้กำหนดวิธีการตรวจสอบ ภายในพรรคการเมืองด้วยการกำหนดให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเป็นผู้แจ้งให้นายทะเบียน พรรคการเมืองทราบถึงการกระทำตามมาตรา ๖๖ ซึ่งเป็นความผิดที่อยู่ภายในกรอบของบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ อันเป็น การให้สิทธิและหน้าที่แก่ประชาชนและคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองได้มีส่วนร่วมและช่วยรัฐ ตรวจสอบการดำเนินกิจการในทางการเมืองของพรรคทั้งโดยพลตินัยและนิตินัย ของหัวหน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรค และกรรมการบริหารพรรค ที่เป็นการจัดให้พรรคการเมืองกระทำการใด ๆ ตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ว่าเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องหรือไม่ และได้กำหนดมาตรการบังคับทางกฎหมายด้วยการห้าม หรือระงับ หรือจัดการแก้ไข สำหรับการกระทำที่ยังไม่มีลักษณะที่รุนแรงจนเป็นสาเหตุให้ต้องยุบพรรค แต่ถ้าการกระทำของหัวหน้า พรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และกรรมการบริหารพรรคการเมือง มีลักษณะ ที่รุนแรงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๖ แล้ว ย่อมถือเป็นสาเหตุให้ต้องยุบพรรคการเมืองนั้นตามมาตรา ๖๗ ประกอบกับมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ตุลาการรัฐธรรมนูญจึงเห็นว่า การกระทำของ หัวหน้าพรรค คณะกรรมการบริหารพรรค และกรรมการบริหารพรรค ที่มีผลเป็นการจัดให้พรรคการเมือง กระทำการตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ในทางกฎหมายจึงต้องถือว่าเป็นการกระทำของพรรคการเมืองนั้นด้วย

ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำในประเด็นนี้ นางฐิติมาให้การต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวน ข้อเท็จจริงตามเอกสารหมายเลข ร.๖๓ ว่า เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ นายบุญญาบารมีภณ หัวหน้า พรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ซึ่งไปร่วมประชุมที่รัฐสภา ได้กลับมาเล่าให้นางฐิติมาฟังว่า พันตำรวจโท ทักษิณ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ บอกว่าจะสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการลงสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครทุกพรรค พรรคละประมาณ ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท แม้ข้อเท็จจริงที่นางฐิติมา ได้รับฟังมาจากนายบุญญาบารมีภณ

จะเป็นพยานบอกเล่า และนายบุญบารมีภณเบิกความรับรองถ้อยคำที่ให้การไว้ต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามเอกสารหมายเลข ร.๗๘ ว่า พันตำรวจโท ทักษิณ ไม่ได้พูดถึงเรื่องเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง ตรงกับถ้อยคำของนายณัฐฉานพรหม นุสดี หัวหน้าพรรคกฤษฎไทยมั่นคง ที่ไปร่วมประชุมในวันดังกล่าวตามเอกสารหมายเลข ร.๕๖ แต่ในคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องที่ ๓ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๔๕ หน้าที่ ๔๓ ได้ชี้แจงว่า หลังยุบสภา ๒ ถึง ๓ วัน นายประภากร อุททัยวัฒน์ โทศัพท์แจ้งนายบุญบารมีภณ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ว่า มีผู้จะสนับสนุนให้ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งและได้นัดพบหารือกันโดยมีนายพันมิตร และนางฐิติมา ร่วมหารือด้วย และได้ความจากบันทึกถ้อยคำของนายพันมิตร ดวงทิพย์ ที่ให้การไว้ต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามเอกสารหมายเลข ร.๘๓ ว่า หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เล่าให้ฟังว่า การประชุมร่วมกับพันตำรวจโท ทักษิณ เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ มีการขอให้พรรคเล็กช่วยส่งคนลงสมัครรับเลือกตั้งตามเขตเลือกตั้งต่าง ๆ ให้มาก จากถ้อยคำของนางฐิติมาประกอบคำชี้แจงของนายบุญบารมีภณ และถ้อยคำของนายพันมิตร และพฤติการณ์ในคดีนี้ แม้จะรับฟังไม่ได้ว่า พันตำรวจโท ทักษิณ พูดว่าจะสนับสนุนพรรคเล็กพรรคละ ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่ก็รับฟังได้ว่ามีการให้เงินสนับสนุนพรรคเล็กให้ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งจริง และการที่พลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ร่วมกันสนับสนุนให้นายบุญทวีศักดิ์ อมรสินธุ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นายสุขสันต์ ชัยเทศ กับนายอมรวิทย์ สุวรรณผา พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรคของผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และสนับสนุนให้นายบุญทวีศักดิ์ออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคอันเป็นที่ ให้ผู้สมัครนำไปเป็นหลักฐานสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในประเด็นที่หนึ่ง หรือการที่พลเอก ธรรมรักษ์ กับนายพงษ์ศักดิ์ได้ร่วมกันให้เงินสนับสนุนนายบุญทวีศักดิ์ อมรสินธุ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งลงแข่งขันกับผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ในประเด็นที่สอง หรือการที่พลเอก ธรรมรักษ์ ให้พลเอก ไตรรงค์ อินทรทัต และพลโท ผดุงศักดิ์ กลั่นเสนาะ เป็นตัวแทนนำเงินไปให้แก่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ในประเด็นที่สาม ล้วนเป็นการกระทำไปซึ่งเป็นประโยชน์แก่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ลักษณะของการกระทำดังกล่าว ตลอดจนผลที่จะได้รับมิได้เป็นประโยชน์ต่อพลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ เป็นการส่วนตัว เพราะบุคคลทั้งสองมิได้ลงสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง อีกทั้งการที่พลเอก ธรรมรักษ์ มีหน้าที่รับผิดชอบจัดเตรียม

แผนการเลือกตั้งในภาคอีสานของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ในฐานะเป็นประธานคณะทำงานภาคอีสาน แต่กลับให้เงินสนับสนุนแก่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ในการจัดตั้งผู้สมัครของ พรรคดังกล่าว รวมทั้งผู้สมัครที่ไม่มีคุณสมบัติลงสมัครรับเลือกตั้งของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๓ ลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งพื้นที่ต่าง ๆ โดยมีได้จำกัดอยู่ในเขตเลือกตั้งที่อยู่ใน เขตเลือกตั้งพื้นที่ภาคอีสานที่ตนรับผิดชอบ หากแต่มุ่งเน้นไปพื้นที่เขตเลือกตั้งที่เป็นฐานเสียงของพรรค ฝ่ายค้านโดยเฉพาะในจังหวัดภาคใต้ ซึ่งเป็นพื้นที่ฐานเสียงของพรรคประชาธิปัตย์เกือบทั้งหมด ดังที่ นายจาตุรนต์ ฉายแสง รักษาการหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เปิดความยอมรับว่าผลการเลือกตั้งทั่วไป ในภาคใต้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๔ พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้รับเลือกตั้ง และเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้รับ เลือกตั้งเพียง ๑ คน แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยอมรับอยู่แล้วว่าการเลือกตั้งในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๙ ภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีปัญหาหนักที่สุดของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ โอกาสที่ผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จะได้คะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น มีสูงมาก อันจะทำให้ การเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๙ ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ครบห้าร้อยคน ตามมาตรา ๘๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และไม่อาจเปิดประชุม สภาผู้แทนราษฎรได้ตามมาตรา ๑๕๕ ของรัฐธรรมนูญดังกล่าว และทำให้ไม่อาจแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี ได้ตามมาตรา ๒๐๒ ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะมีผลทำให้พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่อาจจัดตั้งรัฐบาลได้ ภายในเวลาอันรวดเร็ว เพราะศาลรัฐธรรมนูญเคยวินิจฉัยไว้ว่าการนิยามสมาชิกวุฒิสภาได้รับการเลือกตั้ง ไม่ครบสองร้อยคน ย่อมไม่อาจดำเนินการให้มีการประชุมเพื่อปฏิบัติหน้าที่วุฒิสภาได้ตามบทบัญญัติ ของรัฐธรรมนูญ ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๐/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๔๓ ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๑ ยอมรับคำวินิจฉัยดังกล่าวแล้ว และโดยขณะนั้นสถานการณ์ทางการเมืองก็อยู่ใน สภาวะที่ไม่ปกติ การที่พลเอก ธรรมรักษ์ รองหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และนายพงษ์ศักดิ์ รongเลขาธิการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ต่างก็เป็นกรรมการบริหารระดับสูงของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และ มีตำแหน่งหน้าที่ทางการเมือง คือ พลเอก ธรรมรักษ์ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และนายพงษ์ศักดิ์ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ซึ่งอยู่ในฐานะอันอาจอาศัยตำแหน่ง หน้าที่ของตนดังกล่าวเอื้อประโยชน์ให้แก่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้มากกว่ากรรมการบริหารพรรคที่มีได้ ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จึงเชื่อได้ว่า การกระทำของพลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ดังกล่าว ได้กระทำไปโดยพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรค มีส่วนรู้เห็น

ยินยอมด้วย ข้อเท็จจริงจึงรับฟังได้ว่า การที่พลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ได้ร่วมกันสนับสนุนให้นายบุญทวีศักดิ์ อมรสินธุ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นายสุขสันต์ ชัยเทศ ผู้อำนวยการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ กับนายอมรวิทย์ สุวรรณผา เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรคของผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และได้ร่วมกันสนับสนุนให้นายบุญทวีศักดิ์ ออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคอันเป็นเท็จให้ผู้สมัครนำไปเป็นหลักฐานสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ตลอดจนให้เงินสนับสนุนแก่นายบุญทวีศักดิ์เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งลงแข่งขันกับผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ในประเด็นที่สอง และการที่พลเอก ธรรมรักษ์ ให้พลเอก ไตรรงค์ อินทรทัต และพลโท ผดุงศักดิ์ กลั่นเสนาะ เป็นตัวแทนนำเงินไปให้พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในประเด็นที่สาม เป็นการกระทำในฐานะตัวแทนพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ อันมีผลผูกพันเสมือนหนึ่งเป็นการกระทำของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามคำร้อง

ในส่วนผู้ถูกร้องที่ ๒ นั้น เมื่อข้อเท็จจริงซึ่งรับฟังได้ตามที่วินิจฉัยไว้แล้วว่า นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ มีส่วนร่วมในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อให้ผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่เป็นสมาชิกพรรคไม่ถึงเก้าสิบวันลงสมัครรับเลือกตั้งได้ และรู้เห็นยินยอมให้นายชวการและนายสุขสันต์รับเงินจากพลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ รับเลือกตั้งลงแข่งขันกับผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ทั้งนายบุญทวีศักดิ์ยังออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ อันเป็นเท็จ เพื่อนำไปเป็นหลักฐานการสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งนายบุญทวีศักดิ์เป็นหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ การกระทำของนายบุญทวีศักดิ์จึงเป็นการกระทำแทนพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และมีผลผูกพันพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

สำหรับการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ตามที่วินิจฉัยแล้วว่า นายบุญญาบริมภณ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ รับรู้และยินยอมให้นางจตุติมา ผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อของผู้ถูกร้องที่ ๑ รับเงินจากพลเอก ธรรมรักษ์ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ รวมทั้งยังออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคของผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ อันเป็นเท็จ เพื่อนำไปเป็นหลักฐานลงสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งนายบุญญาบริมภณ เป็นหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ การกระทำของนายบุญญาบริมภณจึงเป็นการกระทำแทนพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และมีผลผูกพันพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

การกระทำของพลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ จึงถือเป็นการกระทำของกรรมการบริหารพรรคการเมือง ซึ่งเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการจัดให้พรรคการเมืองกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ตามมาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) ประกอบกับมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ส่วนการกระทำของนายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และนายบุญบารมีภณ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ย่อมถือเป็นการกระทำของหัวหน้าพรรคการเมืองที่มีลักษณะเป็นการจัดให้พรรคการเมืองกระทำการอันเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ และกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ตามมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) ประกอบกับมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

จากเหตุผลที่ได้วินิจฉัยไว้ข้างต้น ตุลาการรัฐธรรมนูญจึงเห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำการฝ่าฝืนตามมาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ กับผู้ถูกร้องที่ ๓ กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ตามคำร้องของผู้ร้อง

มีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยว่า ความในข้อ ๓ ของประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ ที่กำหนดให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอื่นที่ทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง มีผลใช้บังคับย้อนหลังกับการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสาม หรือไม่

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้การโต้แย้งว่า ตามมาตรา ๖๓ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ศาลรัฐธรรมนูญมีดุลพินิจที่จะสั่งยุบพรรคหรือไม่ก็ได้ ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีสมาชิกพรรคจำนวนมากถึง ๑๔,๓๕๔,๔๐๔ คน การสั่งยุบพรรคจะเกิดผลกระทบรุนแรงต่อสมาชิกพรรคเหล่านั้น ทั้งที่ไม่มีส่วนรู้เห็นเกี่ยวข้อง ถ้าศาลมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ บ้านเมืองจะเกิดความสับสนวุ่นวาย

ต่างชาติจะขาดความเชื่อมั่นต่อระบบการเมืองไทย ส่งผลกระทบต่อการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของ ประเทศ ซึ่งในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๔ สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับ เลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนทั้งสิ้น ๒๔๘ คน เป็นอันดับหนึ่ง และเป็นแกนนำในการ จัดตั้งรัฐบาล ต่อมาในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีสมาชิกพรรค ได้รับเลือกตั้งทั้งสิ้น ๓๗๗ คน จัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียวได้เป็นครั้งแรก โดยผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้การด้วยว่า หลังจากผู้ถูกร้องที่ ๑ ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ ช่วงต้นเดือนตุลาคม ๒๕๔๕ มีกรรมการบริหารพรรคลาออกจากตำแหน่ง โดยหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ลาออกจากตำแหน่ง หัวหน้าพรรคด้วยเมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๕ ทำให้กรรมการบริหารพรรคที่เหลืออยู่พ้นจากตำแหน่ง ทั้งคณะตามข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ข้อ ๕๕ (๒) และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับ การเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคแล้ว ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับหนังสือแจ้งการตอบรับ เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๕ การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงสมบูรณ์ในวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๕ ตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๕ และจนถึงบัดนี้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยังไม่ได้เลือกกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ เนื่องจาก พรรคการเมืองยังถูกห้ามดำเนินการประชุมหรือดำเนินกิจการใด ๆ ทางการเมืองอยู่ตามประกาศ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๑๕ และฉบับที่ ๒๗ และการ “เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง” เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลในการใช้สิทธิ ทางการเมือง ซึ่งเป็นโทษทางการเมืองและมีความร้ายแรงกว่าโทษอาญาบางประเภท จึงต้องกำหนดไว้ แน่นนอนล่วงหน้า หากตีความว่าให้มีผลย้อนหลัง ก็จะขัดกับหลักนิติรัฐ และหลักการออกกฎหมาย ที่อารยประเทศทั่วโลกยึดถือ

ตุลาการรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้ให้การรับรองสิทธิและเสรีภาพในทางการเมืองของปวงชนชาวไทยในระบอบ ประชาธิปไตย และในขณะเดียวกันก็ได้กำหนดขอบเขตแห่งการใช้สิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย โดยได้ บัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพในทางการเมืองที่สำคัญไว้ คือ สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ สิทธิในการ สมัครรับเลือกตั้ง และเสรีภาพในการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง ซึ่งการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ ในทางการเมืองในกรณีใดกรณีหนึ่งดังกล่าว ย่อมมีผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพของกัน และกันด้วย กล่าวคือ การถูกตัดสิทธิในการใช้สิทธิเลือกตั้งย่อมมีผลกระทบกระเทือนต่อการใช้สิทธิ

สมัครรับเลือกตั้ง และเสรีภาพในการรวมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมือง โดยเสรีภาพในการรวมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นั้น บทบัญญัติมาตรา ๘ ได้กำหนดองค์ประกอบอันเป็นสาระสำคัญของการใช้เสรีภาพในการรวมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมืองไว้ว่า บุคคลที่จะรวมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมืองจะต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งสัมพันธ์กับบทบัญญัติในมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่กำหนดมาตรการบังคับทางกฎหมายเพิ่มเติมและต่อเนื่องหลังจากการยุบพรรคไว้ด้วยว่า ในกรณีที่พรรคการเมืองต้องยุบไปเพราะกระทำการตามมาตรา ๖๖ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ต้องยุบไปจะขอจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารของพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการขอจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ตามมาตรา ๘ อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องถูกยุบไป โดยบทบัญญัติในมาตรา ๔๗ และมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกอบกับมาตรา ๒๗ และมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ให้การรับรองและคุ้มครองเสรีภาพในการรวมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมือง และในขณะเดียวกันก็กำหนดมาตรการบังคับทางกฎหมาย ซึ่งเป็นมาตรการหรือวิธีการในการคุ้มครองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ด้วยการกำหนดมาตรการบังคับทางกฎหมายว่าให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าว และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้พรรคการเมืองเลิกการกระทำนั้นแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญอาจตั้งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้ ส่วนในกรณีที่พรรคการเมืองได้กระทำการซึ่งเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือกระทำการตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งเกิดจากการกระทำของหัวหน้าพรรค คณะกรรมการบริหารพรรค และกรรมการบริหารพรรคเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ย่อมเป็นอันตรายอย่างร้ายแรงต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รัฐธรรมนูญจึงบัญญัติให้มีองค์กรที่ทำหน้าที่ในการวินิจฉัยชี้ขาดและปกป้องบทบัญญัติดังกล่าวของรัฐธรรมนูญให้บังเกิดผลในการปฏิบัติ มิใช่เป็นเพียงลายลักษณ์อักษรเท่านั้น โดยบทบัญญัติในมาตรา ๔๗ และมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญ และมาตรา ๒๗

มาตรา ๖๖ มาตรา ๖๗ และมาตรา ๖๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้บัญญัติให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้ใช้อำนาจวินิจฉัยสั่งการให้บุคคลหรือพรรคการเมืองเลิกกระทำการ และมีอำนาจจำกัดสิทธิทางการเมืองของพรรคการเมืองโดยการยุบพรรคการเมืองนั้น และเนื่องจากผู้บริหารพรรคการเมือง ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคให้เป็นไปตามนโยบายของพรรค ข้อบังคับพรรค และมติที่ประชุมใหญ่ของพรรค ตามความในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อพรรคการเมืองต้องยุบไป เพราะสาเหตุจากการกระทำของบุคคลดังกล่าวตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ บทบัญญัติในมาตรา ๖๘ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงได้กำหนดมาตรการบังคับทางกฎหมายเพิ่มเติมหลังจากการยุบพรรคการเมืองไปแล้ว ด้วยการจำกัดสิทธิในทางการเมืองของผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ต้องยุบไปด้วย แม้ว่าบุคคลซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ถูกยุบไปจะเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งและมีเสรีภาพในการร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองได้ตามความในมาตรา ๘ ก็ตาม ก็ไม่อาจขอจัดตั้งพรรคการเมืองได้ เพราะบทบัญญัติในมาตรา ๖๘ ประกอบกับมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้จำกัดสิทธิเสรีภาพในการร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมือง ซึ่งกระทบกระเทือนไปถึงการใช้เสรีภาพในการร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองซึ่งต้องอาศัยฐานจากสิทธิเลือกตั้งด้วย เพราะสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองดังกล่าวมีส่วนสัมพันธ์กัน เป็นพื้นฐานและเป็นสาระสำคัญซึ่งกันและกัน กล่าวคือ บุคคลที่อยู่ระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง กฎหมายกำหนดห้ามใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๖ (๔) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาตามมาตรา ๑๐๘ (๓) และมาตรา ๑๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และในขณะเดียวกันมาตรา ๖๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้บัญญัติว่า ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ต้องยุบไป ต้องถูกจำกัดเสรีภาพในการขอจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวด้วย เมื่อการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในกรณีดังกล่าวเป็นมาตรการบังคับตามกฎหมายซึ่งเป็นมาตรการหรือวิธีการเสริมที่จะทำให้การปกป้องและคุ้มครองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ และบทบัญญัติในมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญ ดังนั้น จึงเห็นว่า บทบัญญัติในมาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๘

แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ อยู่ในกรอบและขอบเขตของมาตรา ๖๓ มิได้มีข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่อย่างใด

สำหรับในส่วนของพรรคการเมือง ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะรวบรวมความคิดเห็นในทางการเมือง กำหนดเป็นนโยบายของพรรค เพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งผู้แทนโดยวิถีทางประชาธิปไตยนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้บัญญัติรับรองไว้ในมาตรา ๔๗ ว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้น ตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าพรรคการเมืองที่แท้จริงตามบทบัญญัติในมาตรา ๔๗ ถือเป็นสถาบันการเมืองที่ต้องดำเนินกิจกรรมทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนโดยมีหัวหน้าพรรค คณะกรรมการบริหารพรรค และกรรมการบริหารพรรค เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์เช่นว่านั้น และในขณะเดียวกันบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้กำหนดเรื่องการจัดองค์กรและการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองไว้ในวรรคสองว่า การจัดองค์กรภายใน การดำเนินกิจการ และข้อบังคับของพรรคการเมืองต้องสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยได้กำหนดมาตรการบังคับทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองหลักการดังกล่าวให้มีผลในทางปฏิบัติไว้ในมาตรา ๖๓ ว่า บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้มิได้ อันเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกชนและประโยชน์สาธารณะ โดยความในวรรคสองและวรรคสามได้กำหนดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการกระทำของบุคคลหรือของพรรคการเมืองด้วยว่า ผู้รู้เห็นการกระทำของบุคคลหรือพรรคการเมืองที่กระทำการดังกล่าว มีสิทธิเสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริงและยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่กำหนดหน้าที่ของชนชาวไทยไว้ในมาตรา ๖๖ ว่า บุคคลมีหน้าที่รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข และในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยจะสั่งการให้พรรคการเมืองใดเลิกกระทำการ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้

ในปัญหาว่า การกระทำของพรรคการเมืองมีการกระทำปรากฏออกมาในรูปแบบใดนั้น พิจารณาเห็นว่าปรากฏในบทบัญญัติของมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ว่า เมื่อปรากฏว่าหัวหน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองจัดให้พรรคการเมืองกระทำการใด ๆ ฝ่าฝืนนโยบายพรรคการเมือง หรือข้อบังคับพรรคการเมือง อันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ แต่ถึงกระนั้นการกระทำยังไม่รุนแรงจนเป็นสาเหตุให้ต้องยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่จะดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายด้วยการเตือนเป็นหนังสือไปยังหัวหน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นระงับหรือจัดการแก้ไขการกระทำนั้นภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การกระทำของพรรคการเมืองในลักษณะที่ยังไม่รุนแรงตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือเป็นการกระทำที่มีความรุนแรงตามมาตรา ๖๗ ย่อมปรากฏโดยการกระทำของหัวหน้าพรรค คณะกรรมการบริหารของพรรคการเมือง และกรรมการบริหารพรรค โดยบทบัญญัติในมาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติที่มุ่งควบคุมไปที่การกระทำของหัวหน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง ที่ส่งผลของการกระทำไปยังพรรคการเมือง ซึ่งในส่วนของมาตรา ๖๗ นั้น กฎหมายได้กำหนดวิธีการตรวจสอบภายในพรรคการเมืองด้วยการกำหนดให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเป็นผู้แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบถึงการกระทำตามมาตรา ๖๖ อันเป็นการให้อำนาจและหน้าที่แก่คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง มีส่วนในการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินกิจการในทางการเมืองของพรรค อันอาจถือเป็นมาตรการควบคุมภายในพรรค สำหรับมาตรการบังคับทางกฎหมายสำหรับพรรคการเมืองที่กระทำการตามมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นั้น บทบัญญัติในมาตรา ๖๗ วรรคท้ายได้บัญญัติให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองที่กระทำการเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบ

ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ก็ได้กำหนดมาตรการบังคับทางกฎหมาย เสริมจากการยุบพรรคการเมืองตามคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นการคุ้มครองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้บรรลุผลตามมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และโดยที่คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองดังที่ได้วินิจฉัยไว้ข้างต้น มาตรการบังคับทางกฎหมายจึงใช้บังคับกับหัวหน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรค และกรรมการบริหารพรรค โดยพิจารณาจากความรุนแรงของการกระทำ คือ หากเป็นการกระทำที่มีลักษณะไม่รุนแรง มาตรการบังคับที่กฎหมายกำหนด คือ การห้าม หรือ ระงับ หรือจัดการแก้ไขการกระทำที่ยังไม่มีลักษณะที่รุนแรงจนเป็นสาเหตุให้ต้องยุบพรรค แต่ถ้า การกระทำของหัวหน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และกรรมการบริหาร พรรคการเมืองมีลักษณะที่รุนแรงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๖ แล้ว ย่อมถือเป็นสาเหตุให้ต้องยุบ พรรคการเมืองนั้นตามมาตรา ๖๗ ได้ โดยมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกันได้กำหนดมาตรการ บังคับทางกฎหมายเพิ่มเติมจากการยุบพรรคการเมืองว่า ในกรณีที่พรรคการเมืองต้องยุบไปเพราะ การกระทำตามมาตรา ๖๖ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ต้องยุบไปจะขอ จัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารของพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการขอจัดตั้ง พรรคการเมืองขึ้นใหม่ตามมาตรา ๘ อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้น ต้องถูกยุบไป ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเห็นว่า บทบัญญัติในมาตรา ๔๗ และมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และมาตรา ๒๗ มาตรา ๖๖ มาตรา ๖๗ และมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นบทบัญญัติที่ให้การรับรองและคุ้มครองเสรีภาพในการรวมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมือง และในขณะเดียวกันก็กำหนด มาตรการบังคับทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข เพื่อป้องกันมิให้มีพรรคการเมืองที่กระทำการหรืองดเว้นกระทำการผ่านทางหัวหน้าพรรค คณะกรรมการบริหารพรรค และกรรมการบริหารพรรค กระทำการอันเป็นการล้มล้างการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครอง ประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ด้วยการกำหนดมาตรการหลัก

และมาตรการเสริมไว้ในมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

การที่ความในข้อ ๓ ของประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓ กำหนดให้ตัดสิทธิเลือกตั้งของผู้ซึ่งเคยเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ถูกยุบไป มีกำหนดห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง เป็นการกำหนดมาตรการหรือวิธีการเสริม เพื่อจำกัดสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองซึ่งมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับบทบัญญัติในมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังปรากฏตามหลักการและเหตุผลในประกาศคณะปฏิรูปฯ ฉบับที่ ๒๗ ว่า เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการมีผลใช้บังคับของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ รวมทั้งการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้เกี่ยวข้องกับการกระทำการต้องห้ามตามกฎหมายดังกล่าว จึงเห็นว่าการที่ความในข้อ ๓ อยู่ภายในกรอบและขอบเขตในมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยมีเหตุผลความจำเป็นเพื่อเป็นมาตรการหรือวิธีการที่จะเสริมให้มาตรการทางกฎหมายในการปกป้องคุ้มครองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข บรรลุผล เช่นเดียวกับมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังนั้น ความในข้อ ๓ ของประกาศคณะปฏิรูปฯ ฉบับที่ ๒๗ จึงมีผลทางกฎหมายและใช้บังคับได้และอยู่ภายในกรอบและขอบเขตของมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

ในปัญหาว่าการจำกัดสิทธิทางการเมืองเป็นการลงโทษทางอาญา หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่าการลงโทษทางอาญามีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการตอบแทนต่อการกระทำผิด อันเป็นการแก้แค้นทดแทน และเป็นการป้องกันสังคม ได้แก่ การปราบปรามซึ่งเป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยโดยทั่วไป เพื่อแสดงให้เห็นว่าสังคมไม่ยอมให้มีการกระทำผิดเช่นนั้นเกิดขึ้น และเป็นการป้องกันมิให้ผู้นั้นกระทำผิดได้อีกตลอดไปหรือเป็นการชั่วคราว และเป็นการตัดนิสัยให้กลับตัวเป็นพลเมืองดีต่อไป โดยได้กำหนดโทษซึ่งเป็นมาตรการบังคับทางกฎหมายไว้ในมาตรา ๑๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญาว่าโทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับและริบทรัพย์สิน ซึ่งเป็นโทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดทางอาญา ส่วนการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในทางการเมืองที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองไว้

มิได้มีเจตนารมณ์ที่เหมือนกับการลงโทษทางอาญา แต่มีเจตนารมณ์เพื่อเป็นการปกป้องและคุ้มครอง การปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้บรรลุผล โดยกำหนดมาตรการบังคับทางกฎหมาย ด้วยการจำกัดสิทธิทางการเมืองที่สำคัญ คือ ตัดสิทธิเลือกตั้ง ตัดสิทธิการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา และห้ามมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมือง ซึ่งมุ่งถึงผลภายหน้า ตั้งแต่วันที่มิได้สั่งให้ยุบพรรคการเมือง ดังปรากฏให้เห็นจากบทบัญญัติในมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่บัญญัติว่า ในกรณีที่พรรคการเมืองต้องยุบไป เพราะไม่ดำเนินการตามมาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒ หรือกระทำการตามมาตรา ๖๖ ผู้ซึ่งเคยดำรง ตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ต้องยุบไป จะขอจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือมีส่วนร่วม ในการขอจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ตามมาตรา ๘ อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป ซึ่งมีใช่เป็นการลงโทษทางอาญาแก่บุคคล และมีใช่เป็นการปฏิบัติต่อ บุคคลเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดทางอาญา ดังนั้น จึงไม่อาจกล่าวได้ว่าการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ ทางการเมืองเป็นการปฏิบัติต่อบุคคลเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดอาญา หลักในเรื่องกฎหมายไม่มีผล ย้อนหลังทางอาญาจึงไม่อาจนำมาใช้บังคับกับกรณีนี้ได้

เมื่อได้พิจารณาเรื่องสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองในระดับชาติและระดับท้องถิ่นแล้ว เห็นว่า การเลือกตั้งในระดับชาติได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๘ และมาตรา ๑๒๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งได้กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากการเลือกตั้ง และสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งราษฎรเลือกตั้ง และได้กำหนดเรื่องการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นไว้ในมาตรา ๒๘๕ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ว่า สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง โดยได้ กำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นไว้ในวรรคเจ็ดว่า ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ และมาตรา ๓๔ (๕) แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิก สภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้กำหนดให้ผู้มีลักษณะห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง ตามที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดไว้ด้วย คือ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และพระราชบัญญัติ องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้กำหนดลักษณะต้องห้ามในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก สภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นไว้ว่า ต้องไม่เป็นผู้ที่พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหาร

ท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่นเพราะเหตุเป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาที่กระทำกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง อันเป็นการจำกัดสิทธิในทางการเมืองของสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นในการสมัครรับเลือกตั้ง ลักษณะต้องห้ามดังกล่าวเมื่อเทียบเคียงกับการกระทำของหัวหน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือการกระทำของพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๗ และมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ แล้ว เห็นว่า การจำกัดสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่นจนถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง เช่น มาตรา ๑๕ มาตรา ๔๘ เบญจ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๘๖ มาตรา ๘ มาตรา ๔๗ ทวิ และมาตรา ๕๘/๑ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และมาตรา ๘ และมาตรา ๓๕/๑ แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นการจำกัดสิทธิทางการเมืองที่เทียบเคียงได้กับการจำกัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพราะเหตุอยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๖ (๔) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้เช่นเดียวกัน และเมื่อพิจารณาถึงการกระทำที่เป็นสาเหตุในการถูกจำกัดสิทธิทางการเมืองของสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นแล้ว เห็นได้ว่า มาตรฐานในการจำกัดสิทธิในทางการเมืองในระดับท้องถิ่นด้วยการห้ามสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นเป็นการชั่วคราว เมื่อเปรียบเทียบกับ การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ ซึ่งถือเป็นนักการเมืองระดับชาติแล้ว เห็นได้ว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นการกระทำที่มีความรุนแรงมากกว่าการกระทำของสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น เพราะเป็นอันตรายร้ายแรงต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และมาตรา ๖๖ ประกอบกับมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ดังนั้น มาตรฐานในการจำกัดสิทธิในทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรควรจะต้องมีมาตรฐานในการจำกัดสิทธิที่สูงกว่าการจำกัดสิทธิในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น เพราะการกระทำของหัวหน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และกรรมการบริหารพรรคการเมือง ซึ่งเป็นผู้ขับเคลื่อนให้การดำเนินกิจการในทางการเมืองจะส่งผลกระทบต่อการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐ และ

ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองอีกด้วย เมื่อความในข้อ ๓ ของประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ มีผลทางกฎหมาย และการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในทางการเมืองดังกล่าวก็อยู่ในกรอบ และขอบเขตของมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกอบกับ มาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ และความเสมอภาคในการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายที่จำกัดสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก สภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นที่กล่าวข้างต้น ซึ่งกฎหมายได้กำหนดมาตรฐานการจำกัดสิทธิทางการเมือง กำหนดไว้เป็นมาตรฐานไว้แล้ว และการจำกัดสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองมิใช่เป็นการลงโทษทางอาญา เมื่อการจำกัดสิทธิทางการเมืองตามมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และมาตรา ๖๖ ประกอบกับมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มีความรุนแรงมากกว่าการจำกัดสิทธิในทางการเมืองในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก สภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ดังนั้น การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง มีกำหนดห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรค จึงมีเหตุผลและความจำเป็นในการบังคับใช้กับหัวหน้าพรรค คณะกรรมการบริหารพรรค และกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่เคยกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติ ในมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกอบกับมาตรา ๖๖ และมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นก่อนวันประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข

จึงเห็นว่า สมควรมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ ตามมาตรา ๖๖ ประกอบกับมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งผลในทางกฎหมายของความในข้อ ๓ ของประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ย่อมมีผลให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหาร พรรคการเมืองของผู้ถูกร้องทั้งสามต้องถูกจำกัดสิทธิในทางการเมือง นับตั้งแต่วันที่มิคำสั่งยุบพรรค ผู้ถูกร้องทั้งสาม

ด้วยเหตุผลที่ได้วินิจฉัยไว้ข้างต้น ตุลาการรัฐธรรมนูญจึงเห็นว่า สมควรมีคำสั่งยุบพรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามมาตรา ๖๖ ประกอบกับมาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) และมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ขุบพรรคพัฒนาชาติไทย ผู้ถูกร้องที่ ๒ และพรรคแผ่นดินไทย ผู้ถูกร้องที่ ๓ ตามมาตรา ๖๗ ประกอบกับมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) และมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ ตามคำร้องของผู้ร้อง มีกำหนดคนละห้าปี นับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองดังกล่าว ตามข้อ ๓ ของประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕

นายเจริญ หัตถกรรม
ตุลาการรัฐธรรมนูญ